

308848 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 3.

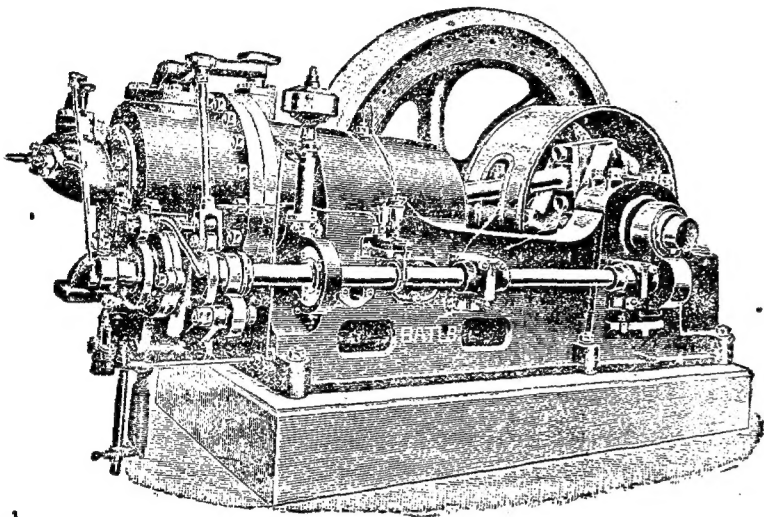
సంపుటము 3.

చెన్న పట్టణము 1916 నం॥ నెవ్వంబరు నెల 29 వ తేది శుక్ర వారము
స శ నా మ సం వ త్స ర ఆ శ్వ యు జ మా స శు క్ల ద్వి తి య ౨.

No 152

సంచిక ౧౫౨

బెటుగోల్డు మెడల్ శెమిడేశల్ క్రూడ్ ఆయిల్ యింజనులు.

ఈ క్రొత్త టయిపు ఇంజనులు యెటు
వంటి చిక్కనమున క్రూడ్ ఆయిల్ తో
నయినను సుమారు ఒకమాసము వేవరయి
జరు విప్పి శుభ్రపరచ నక్కరలేకయే
మిక్కిలి తృప్తికరముగా పనిచేయుచున్న
వి. సాధారణమైన ఆయిల్ యింజనులవలె
యెక్కువ క్రూడ్ ఆయిల్ అక్కరలేక
వాటికొరకు భర్సు అయ్యే ఆయిల్ లో
నగము మాత్రము యి యింజనులకి పి
కొనుచు వాటికంటె వేయిరెట్లు తృప్తి
కరముగా పనిచేయుచున్నవి. 15 సుద్ర
ములు మొదలు 50 సుద్రముల పకరువరకు
వీట్లయొక్క స్పేరు సామానుల సహ
య ప్పడును స్టాకులో సిద్ధముగా
నుండును.

డి. యల్. శాస్త్రి అండు కో., ఇంజనీర్లు, మదరాసు.

బ్రాంచిలు: బెజవాడ, రాజమండ్రి.

సంగీత ప్రదాయని

వెల రూపాయలు 3.

ఈ గ్రంథము అతిప్రసిద్ధి జేరిన వాక్కిరాజ్యగాన
నిర్వాహకులగులైన విద్వాన్ కె. వనదాచార్యులు, కె. వి.
శ్రీనివాస అయ్యంగారు వీణ కృష్ణమాచార్యులు వీరలచే
సంపాదించినది. ఇందులక్షణ సంగ్రహమును ఆభ్యాసకర్తకులు
ను, స్వరములు, వర్ణములు, తాళాభ్యాసకర్తకులు, పట్టుం
నుబ్రహ్మణ్య బాగూరి కృతులు, దీక్షిత్ కృతులు మొదలగు,
సుమారు 140 పుస్తకములును స్వర, సాహిత్యతాళ, కాలము
లకును తేన్నచిత్రందరక సులభముగ గ్రహ్యమగునటుల
గ్రాహ్యమియున్నది. హాస్యనియము, వీణ ఈశ్వరయనాద
ములకు పటములును, వీటిగుణములును, వీటి సుపయోగించు
విధములును వ్రాయబడి యున్నవి. తతిల్ క్రొత్త 16 పుటలు
పైజు, 500 పుటలు. కళాసరి గ్లేసుకాగితములో ముద్రితము.
కాలికో బయిండు బంగారు గిలుటు చేయబడి యున్నది.
కలయువారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాసికొనవలెను.

మొసర్పు హో అండు కంపెనీ,

282

రెంటర్స్, మద్రాసు.

109

అమృతాంజనము

లోకప్రఖ్యాతిజేందిన దివ్యామృతము

సకలనొప్పులకు సంజీవిని వంటిదని అనేకులవలన పొగబడియున్నది.

తలనొప్పుల మాన్పును

వాయువుపోట్ల బావును

బెణుకుల భేదించును

దగ్గును తగ్గించును

వడిశమును పోగొట్టును

తేలుకాటును తీసివేయును

వాధలను పోగొట్టుటకు

పరమహంస క్రియ

చక్కని డబ్బితో సహా నీసా 1-కి. 0-8-0 అణాలు మాత్రమే.

సకల మందులను చూచి మోసపోకుడు!

సంవత్సరముల చీకటి చూచి కొనుకొను!!

అమృతాంజనము డిపో.

109, ఫేరిరోడ్డు, బొంబాయి.

6, తంబు శెట్టిపేటి, మద్రాసు.

సామాన్య భాషా సమస్య

II
(మోక్షనాథం వేణుగోపాలరావుగారు)

మనదేశములో నూతనోద్యమములతో బాటు నిపరీతి ములు కూడ బుట్టుచున్నవి. సామాన్యజనముకు దుహితృకూడ తిట్టని నూతనాంశములు మన నవీనవిద్యార్థుల గలవన పడుచుండు. ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ లో సామాన్యభాషను గుఱించి చిత్తకలగముచున్నది. ఇంకను తేలికట్లుగాని తేలునట్లుగాని తేడు. ఇప్పుడు దాండ్లయనుట! ఇంకముందు హిందీయనుట! హా! భావతమా! నీకెన్ని యిక్కట్లు! కొన్ని దైవికములు మఱి కొన్ని రాజీకములు. ఇంకకొన్ని స్వకృతిములు. మొత్తము మన యిక్కట్లు! దుష్ఫలి!

“...సంఘమనగా ఇంగ్లీషు విద్యార్థులు. దేశమనగా రాజధాని. నగరములు. విద్యుత్తునగా మాంజు విద్యుత్...”గా పరిణమించినది కృష్ణాపత్రిక ౬.౫.౧౬ తేది సంచికలో విచారపడింది. వైభావనలు నిజముగ నునలకు తీర్చించినవి. సామాన్యభాషా వాదములలో జాతీయ సువాసనయే లేదు! సామాన్యభాషను ప్రతికలు. ఉపన్యాసములు రాజకీయములలోనే సంబంధమున్నది యని తలచినంతి కాదు జాతీయ మెక్కడ! రాచకీయములు భారతీయులకు తుల్య భంగురములు. వేదములు నిజస్వరూపములు కావు. వేదాల నాచరికములన్నియు మతాంతరములు తస్మతములు ఏక భాషావాయములు!

ఇప్పుడు మనదేశములోను ఇంగ్లీషువిద్యార్థులకు లండను లేవనొస్తున్నది. హిందీ ఇంగ్లీషు ప్రార్థన పండితపోయినా రనుకొనుదు. లేకపోతే వారలందఱుకూ ఏ మారుమూల తాలూకాలోనో ఏ లంకలోనో నిష్కంఠనివాస మేప్పడిన దనుకొనుదు. దేశ సంతయు భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రములుగ దేశీయభాషలలోనే పాలింపబడుచున్న దనుకొనుదు. ఇట్టిసమయములో దేశమునందు సామాన్యభాష లేదనియే గద! హా! ఆర్యావర్త హా! హా! సంస్కృతమా! మీపుత్రులు మీరూపములనుజచిరా లేక, మా పంటి నిర్భాగ్యులకు దర్శనము లియ్యగూడదని అభిప్రాయ నుగుచుందురా?

౨. భారతీయులార! మీ మనోద్వేషుల నొక్కసారి దేశముపై బ్రసరింప జేయుదు. సంధ్యావందనాని కర్మ లన్నియు నొక్కభాష! గురుకులములు దిలకింపుడు. ఒక్క వేదశాస్త్రము! ఓంకారాంతర్భూతములగు వేదవేదాంగము లన్నియు నొక్కభాషలో ఆసేతు హిమాచలంతరీతములగు నిర్భాగ్యభండంబున బం చ భూతములలో వైశ్వదేవ ప్రశస్తినిపునందు బ్రకాశించుచు బ్రతి ధ్వనించుచున్నది. గ్రంథముల పేర్లు ఋషుల పేర్లు దేవతల పేర్లు, గోత్రములు ఒక్క భాషాయములు! పురాణాల హిందీ లన్నియు నొక్క భాషాంతరములు! అభిధ్రాదు అందఱికి కాశీగర్భాదులలోను, అక్కడ వాజులకు దక్షిణము నకు ఆయా ప్రాంతములవారే స్వానామలలో సంకల్పములం జెప్పుచుండురు. మన కృష్ణ గోదావరీయములలో స్వానము చేయు ఆంధ్రదేవ లండఱికి ఆంధ్రదేవ సంకల్పములు చెప్పుట నునకు దైనివాదమే. ఒక ఆంధ్రదేశీ పంజాబుదేశీ అట్టి కము కెట్లుకొనరన్నను. ఒక కాశీయండు మరయాలము బొయ్యి కాస్తోక్తముగ నచ్చటివారిచే వైదికకర్మ లన్నియు జరిపించుకొన వచ్చును. నేడు కాశీ, రామేశ్వరము మున్నగు ప్రదేశములలో సర్వప్రాంతములవారు కలసిమెలసి మాట్లాడుచున్నారు. పంజాబులో ఆర్యభాషలవారు చేరి కాశ్య ప్రములు జలుపుచున్నారు. ఈచుట్ట కేత్యూరుగా రిచ్చటికి రచ్చిరపుడు మన పండితు లనేకులు వారితో మచ్చటించిరి! స్మృత్యాది న్యాయచట్టములన్నియు నొక్క భాషలోనున్నవి! కర్మకాండల వాక్యాయమంతకు నొక్కభాషయే తల్లి! జన్మభాషము.

ఇంతయు నెభాష? ఏభాషలోనుండి వద, సమాన, అలంకారాది లక్షణము లన్నిటిని దేశభాషలు ఎఱుపుతెచ్చుకొనుచున్నవో, ఏభాషలో నవాదినండియు మన, పితా, పితృవద, ప్రపితృవదలందఱు రాజకీయము సమస్త స్వరూపముల నతివైపుణ్యముతో నక్కనెట్టుకొనినవో, ఏభాషనైన నేటికి మన జాతీయొక్క జననత్వములు నిలిచియున్నవో, ఏ భాష — ఇంక ముందై నను భారత భండము నకు ఏక భాషై — రాచకీయాదికములలో గూడ బ్రోత్సాహములందక, భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రములందు, దేశభాషలును వర్ణవైభవములతో పిలసిల్లి కావడో, అట్టి దేశభాష-ముఖలభాష-దేశభాష-వాక్యాయ భాషాభాషాభాష - తిట్లులభాష సంస్కృతిమే గద!! మనము తున్నునపుడు మన తెల్లుగు “తతాయా” అని నేటికిని అనుచున్నాము. ఇంక మనము చేయవలసివీ దానిని అనుభవించుచుండే! అంతయు నీధ్యముగ నున్నది. ఏకేత్యానో, ఏ అధ్యనమాజీకుడో చెప్పినాడని హిందీని పదము చేసి భుజించువాడు స్వభావ విరుద్ధము! ఈ చుట్ట యిటు లనినెట్లు అంగమును మితిమీరి మెక్కి, తీర్చించుకొనలేక

తప్పియై స్వదేశ-అంగ్రోవ్యవహారి వికల్పలచే నన్యపదార్థముల నిపుడు వెడలగ్రుక్కుచుంటిమి. కాని ఇంగ్లీషు రాజభాష గనుక కొంత తీర్చించి మాంసగతిమైనను అయినదేమో! గత జల వేరుబంధనమేలే! ఇప్పుడు హిందీకి బ్రహ్మరథము పట్టుట తిపివిడిచి చేదు తినుట! వెలుగు వీడి అంధకారమున బడుట! ఇంక ఎట్లు పరిణమించుకో ఆనందమైన నింకొకసారి విన్నవించుకొనియెద.

సమకాలి కాభిప్రాయములు

వివా హావమానములు.

“ఎక్కుడు కట్టుములు కావలయును” అను శీర్షిక క్రింద వచ్చిన యొక యుత్తమును స్థలాంతరమున ప్రకటించితిమి. దానిలోని సంఘటనలు చాలవఱకు “హిందూ” ప్రతికలో సాధారణముగా ప్రకటింపబడు ఆచరణ తీర్థల బోలియున్నది. ఈయంత్తము మిగుల ననుభూతికముగా నున్నది. అయినప్పటికిని ఇంక నీచస్థితికనచ్చిన వివాహములు మనదేశమునందనేక ప్రదేశముల జరిగింపబడుచున్నవి. ప్రస్తుత విషయములో పెండ్లిమహారు లేన శోభనమునాడు మామగారు విశేషముగ కట్టుమునిచ్చునని యనుకొనెనట! కొన్ని సందర్భములలో నెనిమిటి నేనొక స్త్రీతో సంబంధము గలిగియుంటియో యేక రెండవభార్యను పెండ్లియాడుటయో జరుగుచున్నది. ఇందులో నేదిజరిగినను పాపము మొదటిభార్య యొక్క సంస్థానమును సమవీధియే ననుటకు సందేహములేదు. ఇటుల చేయు భర్తలలో నేక కమంధి ఆంగ్లేయ భాషనభ్యసించి యంతయోయెంతయో నాగరికత కల వడినవారయ్యు నట్టి యుక్తవృత్త కృత్యములు చేయుచుంటు కను విచారకరము. ఆంగ్లభాషా విద్యార్థకులు సాధారణముగ తమభార్యలయెడ నాదారభావము గలిగియుండురు. నై తెప్పించుట జనుగు సంఘటన ఆంగ్లేయభాషావిద్యార్థకులలో కొలదిగానే యున్నది. కొన్ని సందర్భములలో తల్లిరంధ్రులు తమపిల్లల వస్త్రవారింట్ల కడగంజ వేట్టుచుండుట జాచి సహింపజాలక వారి వస్త్రవా రింటి కండువండుటయు మేము చూచియున్నాము. నాగరికరగల ఇండ్లలో పెంపబడి, కొలదిగనో గొప్పగనో విద్య నభ్యసించిన భారతీయు అట్టివారింటి పొట్టు యవమానమున భరింపలేకుంటు సంభవించుట స్వభావ సిద్ధము. వారికర్మ యటలున్నవని యింటివద్దనుండు ముసలయ్యలచే లేవనచ్చుకముల వేట్టుకొని వారు కారము చిక్కబట్ట నేరరు. భార్యాభర్త లిరువురును సంతోషము గానుండగలుగుటకుల జూచి జాగ్రత్తగా వివాహముల జేయకుండుమేని మన మింక యష్టకష్టములపాలయి భారతీయ విద్యాభివృద్ధికి పడిన కష్టము లన్నియు వ్యర్థము లగుటయేగాక వారికి నూషడ్వీరమును భాషకరములుగా నుండగలవు. భార్యను “తగిలివేసిన” భర్తవై జనులందరును మిగుల ఏమాభామును జూపి, వానిని సంఘము గం దవస్థిత్రునిగా భావించవలయును. “ఇండియన్ సోషలు రిఫార్మరు”

చెతుకు చరిత్రము.

ఇండియా దొరతనమువారిచే చెఱుకు పరిశ్రమలయం దారి లేవనవాడుగా నెన్న బడి ఆపరిశ్రమలలో ఇంజనీరుగా నియోగింపబడిన హ్యూముగా రిటుల చెప్పుచున్నారు. సంయుక్తమగ నజాలయందలి రెండు ప్రదేశములందును ఎకరమునకు 250 మణుగుల బరువుగల చెఱుకు కట్టలను లేక 7 1/2 మణుగులచే క్షిణ చొప్పున మాత్రమే తీయగలుగుచున్నాము. జావాలో ఎకరమునకు 1,100 మణుగుల బరువుగల చెఱుకును, లేక 110 మణుగుల బరువుగల చక్కెరయును తీయబడుచున్నవి. జావా పరిశ్రమలకు నున పరిశ్రమలకును ఇంత వారాయండు నపుడు జావాదీప్తములలో సరితూగ బయల్పించుట మిగుల దుష్కరము. ఇండియాలో యిక్కమునకు పండించిన చెఱుకు నకు నాలుగంటి చెఱుకును, అందులకు తీయగల చక్కెరకు పదియారు రెట్లెక్కుడు చక్కెరయు సరిగ జాగాల్సివే జావాలో ఎటుల పండింప బడుచున్నదియు మిగుల విచారణీయమును. ఆఫ్రికాకరము నకు సంగతి గా నున్నది. ఈవా రాదేశ తీర్మానములబట్టి కలుగుచున్నదా? లేక పరిశ్రమ యం దుపయోగించు కాస్త్ర ప్రవీణా భివృద్ధిను బట్టి కలుగుచున్నదా? లేక రెండిటివల నను గూడ గలుగుచున్నదా? అత్యుత్తమ రంగుల సేతికములనందుంచు ఇండియాదేశమున పలుతావుల పలువిధముల చెఱుకుపంట యభివృద్ధి కు ప్రయత్నముల కనిపెట్టె నియోగింపబడిన ఉత్తమ కాస్త్రవేత్తలలో నొకరైన నొక చోటవైన జావాదీప్త యందలి పంటతో సాన్యము గణించ గలుగు చున్నావా? ఇంతటి హింసపంటకు గల కారణములు నేనలము వ్యవసాయ దారు నియొక్క గాని లేక యాంత్రికనియొక్క గాని లోపములుగా పరిగణింప జనదు. అటుల పరిగణింపవచ్చునని, అనగా ఎక్కుడు రసమునిచ్చు చెఱుకు వ్యవసాయమునందును, ఆచెఱుకునండి తీయగల సంత రసము నాకర్షించు యంత్రిములందును జనులెక్కుడు ప్రావీణ్య లగుటకు దచ్చి దొరతనమువారు జావాదీప్తపు చెఱుకుపంట సంరక్షణ వృద్ధికి తెచ్చినందులకు మిగుల సంప్రదనీయు లగుచున్నారు. హిందూదేశమునందంతటను గాకున్న నీ సంయుక్తరాష్ట్రములలో వైన జనులందరునును ముఖ్యపంటగానున్న ఈ చెఱుకు పంటదెన కొలదివస్త్రముల క్రితమువరకును మనదొరతనమువారు మిక్కిలి యనాదరణము జూపిరి. కనుకనే ఈపరిశ్రమ, దేశమున కధిక సంపత్తి తెచ్చుచుండిన ఈచెఱుకుపరిశ్రమ కడు పీడస్థితికి వచ్చి చానకున్నను చావ సిద్ధముగా నే యు బడినది. కొలదికాలము క్రిందటినుండియు దొరతనమువారి గరిహాభివృద్ధికి జేయుప్రయత్నములు సముద్రమునకు పువ్వుదగ్గర ములుల నించుకయు తృప్తివంతములు కాజాలకున్నవి. వ్యవసాయాభివృద్ధికి నూతనాంశముల పనిపెట్టుట యందును పరిశ్ర సంస్థాపనల కెక్కుడు భవసాహాయ్యమును చేయుచు చెఱుకుపంట నభివృద్ధికి తీవ్ర ప్రయత్నముల జేయుటయే గాక ఆవ్యవసాయము నందలి నూతనముగా గనిపెట్టబడిన యభివృద్ధి మాగములను గ్రామములందలి వ్యవసాయదారులకు బోధించు ప్రయత్నములను గూడ జేయవలయును. —“లిడరు” ప్రతిక.

ప్రసిద్ధిజెందినకలము చేకధర

నెన్నరు కంపెనివారి

‘మర్క-స్టయిలు’

ఫౌంటెను పేనా

రు 2-8-0

మాత్రమే

రు 2-8-0

మాత్రమే

ధరమాత్రమే స్వల్పముగాని ఉపయోగమున ఘననాయినిది.

ప్రపంచములో ఫౌంటెను పేనాలు జేయువారి

లో గొప్పకంపెని వారివలన ఈకలము మారొరకు ప్రత్యేకము తయారు చేయబడినది.

14 వన్నె బంగారు పాళి

వేగముగ వ్రాయదగి యున్నది.

రు 2-8-0 మాత్రమే

నెన్నరు కంపెని లిమిటెడ్, మదరాసు.

సామాజ్య శాసననభ

నిన్నటి తరువాయి

ప్రశ్నలకు జవాబులు.

యధాసంశయము జరుగజొచ్చు అధికసమావేశమునకు భరతవర్షమునుండి పోవుటకు ఒక ప్రతినిధిని ముఖల నియోజింప వలయునని సర్ ఫజుల్ హుయి కరీంఖాయిగా రడిగిన ప్రశ్న మునకు సర్ బార్జి బారన్నగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు యుద్ధానంతర ఆర్థిక వ్యవస్థల సేర్పాటును సందర్భమున సేయవలసిన సమావేశములు జరిగినను భరతవర్ష ప్రతినిధి యొక్క ఉత్పాదక పోలయినను వర్తకసంఘములన్నియు అభిప్రాయపడి యున్నవనియు, ఈసందర్భమున హిందూజేత కార్యదర్శిగారితో ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచున్నవనియు ముఖ్యమంత్రిగారు ఆర్థికసమావేశములందు భారతీయప్రాతి నిధ్యముందుని రూఢిగాఁ జెప్పినదియు ప్రశ్న రెండవభాగము నకు పజుల్ హుయిగారు సూచించిన ప్రభాభిప్రాయములను తాము ప్రతికాముఖమున జూచితిమనియు జెప్పిరి.

స్వదేశసంస్థానాధీపతులును, వివిధరాష్ట్ర ప్రజలును యుద్ధ సాహాయ్యముగా నొసంగిన ద్రవ్యమును గూర్చి మహారాజా సర్ మహేంద్రచంద్రనందిగా రడిగిన ప్రశ్నమునకు సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్ గారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు నిట్లు చెప్పెను.

యుద్ధసాహాయ్యము గాని, యుద్ధ వ్యయములతోను దానముల సందర్భమున గాని హిందూజేత వివిధరాష్ట్రము ల్లో సంగిన ద్రవ్యము ప్రస్తుతము చెప్పజాలము; కాని తెలిసినంత వఱకు ఈ క్రింద తెలుపగలము.

నిధులు:— సామాజ్య హిందవ సహాయనిధి 129,875 పానులు, పెంటుబాన్సు ఆంబ్యులెన్సు సంఘానిధి (కగదు) 91000 పానులు; ఆసంఘమునకు దానములు 127000 పానులు, బొంబాయి యుద్ధసాహాయ్యనిధి 18000 పానులు, చెన్నపురియుద్ధ సాహాయ్యనిధి 288000 పానులు, సంయుక్తపరగజాల యుద్ధ సాహాయ్యనిధి 20000 పానులు, పంజాబు విమానములనిధి 10000 పానులు, కలకత్తా ఆంబ్యులెన్సు మోటరులు 45000 పానులు, భగల్పూరు ఆంబ్యులెన్సు మోటరులు 10800 పానులు, బంగాళపు ఆసుపత్రి నావ 8700 పానులు, బెర్లియను సహాయనిధి 27000 పానులు. ఇవిగాక స్వదేశసంస్థానాధీపతులను నగదుగను, దానములుగను విశేషసాహాయ్యమును జేసి యుండరి గాని ఈవిషయపు సామ్యము సులభముగా లభింపలేదు.

ప్రతికాశాసనము క్రింద ప్రతికలవై జామీనులు విధించుభయ జామీనులను ప్రతికలను వశపఱచుకొనుటయు మున్నగు విషయములనుగూర్చి సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్ గారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు ఈసందర్భమున విషయములను తెలిసికొను చున్నామనియు ముఖల జరుగజొచ్చునట్టిలో వీనికి ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు పరియు జెప్పెరి.

హిందూజేత రక్షణశాసనముక్రింద నిర్బంధావాసమున బంధపడిన వారినిగూర్చి దావాభాయిగా రడిగిన ప్రశ్న మునకు సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్ గారిట్లు తెలిపిరి:—

(1) "అవును" (ఎ) 1818 వ సంవత్సరపు 3వ నిబంధనముక్రింద (నిర్బంధావాసమున బంధపడిన) వారు గవర్నరు జనరలుగారితో తాము చెప్పుకొనవలసినది చెప్పుకొనవచ్చును. హిందూజేత రక్షణశాసనము క్రింద నిర్బంధావాసమున బంధపడినవారు నూడ ఆ ప్రకారమే స్థానిక ప్రభుత్వమువారితో జెప్పుకొను పాకర్లములు గలవు. (బి) నిర్బంధావాసములెక్కువగా నన్న బంగాళా రాష్ట్రమునందు న్యాయవాదుల సాహాయ్యముతో నాతములయన సంజాయిషి యిచ్చుట కవకాశములు గలవు. పంజాబునందు నిర్బంధావాసము విధింపబడవలయునని వాద్యాలములను వీసికొందురు. కాని నిర్బంధావాస శిక్షలు తక్కువగా నుండు నితరరాష్ట్రములందు న్యాయవాదుల సాహాయ్యము పంపిరికొందుట లేదు ఆవరణ మంతట నొక్కరికిగా లేదు. కాని సాధారణముగా శిక్షితులు తాము చెప్పవలయునని వానిని చెప్పట కవకాశ మంతటను ఈయబడుచున్నది. (సి) "కాదు" (డి) నిర్బంధావాసశిక్ష విధించుటకు ముందు శిక్షార్థుల విషయమున పూర్వగల ప్రభుత్వోద్యోగులు దాగుగా విచారణలు సలుపుదురు. (ఇ) శిక్షార్థులు, పంజాబు, సంయుక్తపరగజాలయందు ఈసంబంధపు ప్రతినిధియను నందును న్యాయశాఖ వారి యభిప్రాయమును దీసికొనుచున్నారు. ఈవిషయము రాష్ట్రము ప్రభుత్వములను విచారించుటకు శిఫార్సుచేయబడును. (2, 1, 3) క్రింది ప్రత్యుత్తరములను జూచుకొనవలెను. నిబంధనలను మార్పుటకు ఆగత్య మేమియు గనపడలేదు. (3) 1910 వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు 3వ తేదీన బెన్ గిగా రిట్టి ప్రశ్నమునే యడుగగా దానికి ప్రత్యుత్తరము నిచ్చితిమి. ఆ ప్రత్యుత్తరమును జూచుకొనవలెను. (4) ఎ.వి.సి. ఆగత్యమొనర్చుట అన్ని అవకాశములు నొసంగబడు చున్నవి.

హిందూజేత రక్షణశాసనముక్రింద నిర్బంధావాసము విధింపబడినవారిని గూర్చి దావాభాయిగా రడిగిన ప్రశ్న మునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు 1818 సంవత్సరపు 3వ నిబంధనముక్రింద నెవ్వరికిని నిర్బంధావాసము విధింపలేదనియు, యుద్ధానంతర మా నిబంధనము క్రింద నిలిపియుంచబడిన వారి సంఖ్య 56 అనియు వారిలో 3 గురైన ఇటీవల విడుదల చేసితిమనియు, 1915వ సంవత్సరపు హిందూజేతరక్షణశాసనముక్రింద నిర్బంధావాసమున నుంచెయ్యారేక వివిధ పురములకు పోకడ మన్నియో నిర్బంధపడిన వారు 438. వివరములు:— చెన్నపురి 2, బొంబాయి 18, బంగాళము 238, సంయుక్తపరగజాలు 1, పంజాబు 114, బర్మా 40, బీహారు 28, ఆస్సాము 1, పశ్చిమోత్తర పరగజాలు 3, కుచ్ఛ 9, శిల్లీ 7, మొత్తము 438. శిల్లీ మన్నాడు రైలుమార్గమునుగూర్చి సర్ కిల్లాస్ గారు మిగి ఆసవాదీ భానుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు నిట్లు చెప్పిరి,

మద్రాసు దక్షిణమహారాష్ట్ర రైలుమార్గమున శిల్లీ ఎక్స్ ప్రెస్ అనుబండి కోంకు మన్నాడు మార్గముగా శిల్లీకి పోవును. దీనియందు ఉత్తరహిందూస్థానమునకు ప్రయాణము చేయువారు సాధారణముగా 1,2, ఇంటర్మీడియేటు తరగతులలో ప్రయాణము చేయుచుండురు గాన మాన్ మానువట్టి తొల ఎక్స్ ప్రెసుబండిని మొలుబుతోగలుపుట నుంచిదని తోచినది. చెన్నపురి దక్షిణమహారాష్ట్ర రైలుమార్గమునుండి నేలు ఇండియను పెనియ్యలపు రైలుమార్గమునకు బోవుబండ్ల నేకములుండును; గాన 3వ తరగతి ప్రయాణికుల కంతకష్ట ముండదు. రైలువే బోర్డువారి విషయములను గూర్చి రైలువే అధికారులతో యోచింప నున్నాడు.

కోకయినును దామవారి శిక్షనుగూర్చి మిగి ఆసదర్శిభాను గారడిగిన ప్రశ్నమునకు సర్ బార్జి బారన్నగారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు వైద్యవిషయమున గాక ఇతరవిషయములకు కోకయినును నుంచుకొనుట హిందూజేతమునందు అనేక సంవత్సరములనుండి మహాపాపముగా పరిగణింపబడుచున్నది. కాని ఈశిక్షి అంగ్లజేతమునందు గతి జూలైమాసము నుండియే ప్రారంభమైనది. హిందూజేత ప్రభుత్వమువారు అంగ్లజేత ప్రభుత్వమువారి నిబంధనల ననుసరించుటకు ఆగత్యము లేదు.

రైలుబండ్లలో యూరేషియనులకును యూరోపియనులకును ప్రత్యేక బండ్లను నిలువయుంచు విషయమును గూర్చి కామినీ శుమారచందుగా రడిగిన ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు యూరోపియనులకును, యూరేషియనులకును, అంగ్ల ఇండియనులకును 3వ తరగతి బండ్లను కొందఱు రైలువే అధికారులు నిలువయుంచు చున్నారని చెప్పిరి. ఈసందర్భమున ప్రయాణికులకును రైలువే ఉద్యోగులకును కొన్నిచోట్ల ఒకటి రెండు కలహములు జరిగినవి. చందు గారు సూచించిన 1908 వ సంవత్సరపు 297 వ కేసు ప్రభుత్వము వారికి జెలియును. కాని యూరేషియనులకును, యూరోపియనులకును అంగ్ల ఇండియనులకును బండ్ల నిలువయుంచుట న్యాయబద్ధము కాదని యేనిబంధనల పుస్తకమునందును జెప్పబడి యుండలేదు. ఈ సందర్భమున ఏకాగ్రతీర్పును తెలియరాలేదు. చందు గారు సూచించిన కేసునందు ప్రత్యేకజాతులకుబండ్లు నిలువయుంచుటకు రైలువే ఉద్యోగుల కధికారము గలదని తీర్పు చెప్పిరి. ఇది ఇది నుంచియాయనియు యోచింపవలసియున్నది. 1903వ సంవత్సరమున లక్నో పురజనులు తలెత్తగతి బండ్ల త్రొక్కడే విషయమును గురించి సభిపతి యూరోపియనులకు ప్రత్యేకపుబ్బను ఉండుట ఆనవరమని తీర్మానించిరి. రైలువే బోర్డువారి ప్రశ్నమున రైలువే అధికారుల కోరికలని చర్చించిరి. ప్రస్తుతమున సరింపబడుచున్న క్రమమున కనుకూలముగా నెంతయో చెప్పబడినది. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వమువారికి జెలియవచ్చిన విషయమును బట్టి ఈ ప్రశ్నము ప్రభాభిప్రాయమునకు విరుద్ధమని చెప్పట కేమియు అవకాశము లేదు.

సామాజ్య శాసననభ ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయ జన ప్రాతినిధ్యమునుగూర్చి కామినీశుమార చందుగారికి ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు సర్. రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్ గారిట్లు మడిపిరి:— సామాజ్య శాసన సభయందు ప్రస్తుత నిర్మాణము ప్రకారము ఆస్సాము రాష్ట్ర మహమ్మదీయులకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మిచ్చుటకు వీలుగలుగుదు. శాసనసభ నిర్మాణవిధానమునందు మార్పులేమైన మోచనమునకు వచ్చునవల ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునకు ముఖ్యశాతుల కన్నిటికగల హక్కులను ప్రస్తావింప వారు దాగుగా విమర్శించి తీగినట్లు ప్రాతినిధ్య మొసంగుదురు.

సామాజ్య శాసన సభయందు ఆస్సాము రాష్ట్ర పూర్వాముల ప్రాతినిధ్యమునుగూర్చి కామినీశుమార చందుగా రడిగిన ప్రశ్నమునకు సర్ రెజిస్ట్రార్ క్రాడక్ గారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు (ఎ) (బి) ప్రశ్నమునకు అనుకూలమగు ఉత్తర పనియు, (ఎ) (2) ప్రశ్నమునకు ఉత్తరము రాష్ట్రమునందు

నిశ్చితమైన వైశాల్యము 8750000 చ.కొ.ము లనియు, ఈవైశాల్యమునందు 4 యకరములకు కొంచెము తక్కువగా భాయముగా నేర్పాటు చేయబడిన ఎట్టేనియు ప్రస్తుతము ప్రత్యేకసంఘములకు ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య మొందునట్లు శాసనసభను మార్పు నుద్దేశము ప్రభుత్వమువారికి లేదనియు, సభానిర్మాణము నందు మార్పులేమైన యోచింపబడు నెడల ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమునకును మగునట్టి సంఘముల విషయమును విచారించబడు ననియు చెప్పిరి.

ప్రాథమిక విద్యాలయ యభివృద్ధినిగూర్చి. ఎన్ శ్రీనివాసశాస్త్రి గారడిగిన ప్రశ్నమున మొటిదభాగమున కనుకూలమగు ఉత్తరపనియు, రెండవభాగమునకు మార్చి 24వ తేదీన సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ గారికిచ్చినయుత్తరమే యనియు కలకత్తా నాయకుగారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిరి.

యుద్ధవిషయమున వైద్యసేవతోను దరఖాస్తుల ఎంపిన వైద్యపట్టభద్రులనుగూర్చి. ఎ.కె. శర్మ గారడిగిన ప్రశ్నమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు మేజరు జనరలు ఎ. హెచ్ బింగ్లీ గారిట్లు చెప్పిరి:— మొత్తము 332. ఈసంఖ్యయందు 55 మంది దరిమిలా తన సేవను మానుకొనుచుండు చెప్పిరి 139 మంది వైద్యసేవవిషయమైన మరతుల నింక నంగీకరింప లేకు వై మొత్తము కాక 92 మంది సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనులు ఎంపిటామే విచ్చికుముగా సేవావిషయమున వైద్యసేవచేసెదమని చెప్పిరి. వీరిలో 88 మందికి తాత్కాలికముగా నుద్యోగము లిచ్చిరి. (బి) వైన సూచించిన సివిలు అసిస్టెంటు సర్జనుల సంఖ్యతో గలసి 219 మంది ప్రత్యేకోద్యోగములందు నియోగింపబడిరి. మరి 17 మంది త్వరలో నియోగింపబడుదురు. యుద్ధ తంలివార్తలను నిలిపియుండుట ఆలస్యముచేయుట మున్నగు విషయములను గూర్చి. ఎ.కె. శర్మ గారడిగిన ప్రశ్నమునకు మేజరు జనరలు బింగ్లీ గారిట్లు చెప్పిరి. ప్రశ్న ప్రకరణమున కనుకూలమగు జవాబు. ద్వితీయభాగమున కుత్తరము నెన్నరులు (తంలివార్తల యోగ్యతా యోగ్యతలను న్యాయా న్యాయములను విచారించువారు) తమ కీయవిదేశ విశేషాధికారమువలన తంలివార్తల యోగ్యతా యోగ్యతలను విచారించి తంలివార్తలను నిలిపియుండుటయో లేక ఆలస్యము చేయుటయో చేయుచున్నారు. తృతీయభాగమున కుత్తరము యుద్ధమునకు సంబంధించిన తంలివార్తలను, సంబంధించిన తంలివార్తలను దాగుగా విడదీయుట కష్టముగనుక ప్రస్తుతము రెక్క చెప్పటకు వీలులేదు.

రాయిపూరునుండి పార్వతీపురమునకు వేయవలసిన రైలుమార్గమును గూర్చి. ఎ.కె. శర్మ గారికి సర్ ఆర్ గిల్లాక్ గారు ప్రత్యుత్తర మొసంగుచు నిట్లు చెప్పిరి. పుష్ప ఇండియా మార్పుభాగమునకు చెన్నపురినుండి కలకత్తాకు పోవు సముద్రతీరపు రైలు మార్గముతో సంబంధము లేదు. రాయి పూరు విషయనగరము రైలుమార్గము వానిని రెంటిని గలుపును గా. శర్మ గారు సూచించిన రైలుమార్గపు భూమి 1898వ సంవత్సరమునందు సర్వీచేయబడినది. ఆయుద్ధమునందు 1908వ సంవత్సరమునందు శాంక్షను చేసె. ప్రస్తుతవ్యయములకు బామ్మ చాలాంచున యుద్ధము రిలివిఫామెను. పరిమిష్టగు ప్రారంభింప గలకో ప్రభుత్వమువారి విషయము చెప్పజాలను ప్రభుత్వమువారు రైలువే ఫలమునకు మున్నగువాని కత్తరనన గు విశాఖపట్టణమునందు సాకాశ్రయమును కొంతకాల మప్రక్రిమిచి ఇక్కి యుద్ధములందు తన యుత్సాహమును జెలియచ్చిరి సామ్మము పరికరములను లభించినప్పటికి రెండుఉద్ధములను గుఱించి ప్రభుత్వమువారు తప్పక యోచింపగలరు

సింలాయందు జరిగిన రైలువే సంఘముల సమావేశము లకు గుర్యములను గూర్చి మిగి ఆసవాదీభాను గారడిగిన ప్రశ్నమునకు సర్ ఆర్ గిల్లాక్ గారిట్లు చెప్పిరి:— ఎ) గడచిన కొన్ని సంవత్సరములందు సింలాయో జరుపబడిన రైలువే సంఘముల సమావేశములనల వైన వ్యయము వీక్రంది తెలుపబడినది. 1910 సం॥ ను 1967 లు, 1911 సం॥ ను 1590 లు, 1912 సం॥ ను 2321 లు, 1913 సం॥ ను 3799 లు, 1914వ సంవత్సరమునకు దేసమావేశమును జరుగలేదు. (బి) రైలువే సంఘముల సమావేశములందు జరిగిన కార్యక్రమములలో ప్రజలతోను ప్రకటింపబడవలసినది లేదు. ఈసంఘ సంతయు విషయ యోచనతోను ఏర్పాటు చేయబడినది. రైలుబండ్లకు వివిధ కంపెనీలయందుండు ఛార్జీలు, ఒక రైలువే కంపెనీనుండి ఇంకొక కంపెనీకి సరకులను మార్పుటకు ఛార్జీలు మున్నగు వివిధ ధనములనుగూర్చి చర్చించుటకు ఈసమావేశములు ఏర్పాటుపడినవి. ప్రభుత్వమువారి యొక్కయు రైలుసేనసంఘముల యొక్కయు రైలువే విషయపు ప్రశ్నములకు వారు సమాధానములు చెప్పించుదురు. ఇట్టి స్వనివయోహారమున యెప్పుడు పడిన సంఘపు కార్యక్రమముల విచారణముగా ప్రకటింపుట నుంచిదిగాదు.

న్యాయస్థాన వార్తలు

హైకోర్టు.

ముఖ్య న్యాయమూర్తి.
న్యాయ విలింగ్. న్యాయ శేషగిరి ఆధ్యక్షులు.
"న్యాయ మిడియా కేసు"
మొదటి విచారణ.

బీసెంటుగారుల తపస్వీ ప్రతినిధుల కౌన్సిలుల తేలికతగా ముఖ్య న్యాయమూర్తిగారు "ఇండియా కౌన్సిలుల కౌన్సిలు" 24 వ సెక్షన్ ప్రకారము "వచ్చిన జనరలుగారు ఎప్పుడు ప్రజల పరిపాలించుచున్నావో తెలుసుకొనుచున్నావో ఏని అంశాలపైనే నేర్పరుప వచ్చును. అలా ఆధికారము గలిగియుండుట కేమి నవాబు చెప్పెనని బీసెంటుగారి నడిగిరి.

"కోర్టు కేసు" వసునంద ప్రతినిధుల కౌన్సిలుల తానెచ్చటనున్నను ఏదో నా ఆధికారములను హక్కులను గలిగియుండ వచ్చుననియు, తన సొంత స్వేచ్ఛయు, ఆశ్రియు ప్రాణములను గానానాట గా నానకు విధాన కయియు, పాప వేదన నేర మొనర్చి న్యాయ పద్ధతుల ప్రకారము విచారణపడి తప్పునగా నీ కేసును నాకును గా జానారు కక్షింపవలసి యున్నదనియు; బీసెంటుగారు న్యాయపద్ధతులచే నిశ్చయించువదనమును గాన కార్యవిధానక కౌన్సిలు న్యాయాధికారులు కానందున వారిచే నెంతమాత్రమును నిశ్చయించువదనమును, అది యుత్తరనే యగునగాని న్యాయము కాదనియు యగ్రము ఇంకొకటి కాననను లన్నియుగూడ ప్రతినిధులకొని నేము కోర్టులో క్లిష్టపరచబడిన పత్రము గాని వానిని తేలికపరచవలసి యున్నగా తెలియజేయుచున్నామని బీసెంటుగారు చెప్పిరి.

ఈ కేసులో బీసెంటుగారిపై ప్రత్యేకముగా నేయున్న పుచ్చగారి, తేజగారి వారీచేయవలసిన ముఖ్య న్యాయమూర్తిగా కనిపి.

ధరారత్తుసాము: న్యాయము చేసికొనుట తప్పని విరూపింతులను మానుటకు మాత్రమే బీసెంటుగారు కనిపి చేసికొన వచ్చినా మియుండెడి. దొరతనమువారు తమయిష్ట ప్రకారము కాననములు చేయకూడదని యామె చెప్పవచ్చునా? ఏకాననపద్ధతి కలదినించి ధరారత్తు తీసికొనినదియు బీసెంటుగారుడినదని చెప్పిరి. కాని కాననముల జేయు వధికారమును ప్రస్తుతించుట గారు.

అప్పుడు బీసెంటుగారు విచారణచేసిన ధరారత్తును న్యాయపరమైనవలసి నియంధనయు, అందుకే కరద్యముగా ప్రతికా కాననము ప్రకటించిన నిబంధనము న్యాయపద్ధతిక విరుద్ధముగా యున్నదనియు, అట్టి న్యాయపరమైన కొరకు యింగ్లీషుపద్ధతి ప్రకారము గా ఆధికారము మొదలగు విచారణముల జేయువానివైచిత్రియమే విధింపబడుట అందు న్యాయపద్ధతి యనియు బీసెంటుగారు చెప్పిరి.

గవర్నరు జనరలుగారిచే కానింపబడిన ఇండియా కౌన్సిలు కాననముక్రింద పుట్టుకనుండియు ప్రతినిధులకౌన్సిలు పరిగణించబడవారు తైలెముగా తేలికపరచు వచ్చును ఆగవర్నరు "నియమించేతనే కానింపబడిన పత్రికా కాననములో మాత్రము వాంఛిత యధికార మేల యుండవలెనని ఆవియున్న న్యాయమూర్తిగా నడిగిరి.

యుద్ధముజరుగు సందర్భాలమున యుద్ధానంతరము ర మానములవలన అనగా కోర్టు కాలమునకు మాత్రమే యుండియూ సంతృప్తి కాననము జేయబడినదనియు, పత్రికా కానన మొక్క కాలము స్థిరముగా నుండుటకు జేయబడినదనియు, కుర్రవర కాననముక్రింద తేలికతను తనకును నిండుకయు వారింపకుండనే దొరతనము వా న్యాయముగా విశేషభవము వారివద్దనుండి కంక్షింప వలెను గురుననియు చెప్పివచ్చుట నామెపత్రికా కానన పద్ధతియును ప్రాంతమును క ప్రాప్తిచ్చి, వక్రవక్తగా జేయుచేయుట వాచరించు వగు ఇండియా సామ్రాజ్యమును స్వీకరించిన ఆయు కేసులనే పత్రికా కాననము సమకాలముగా న్యాయము చేయుచున్నదని తెలియజేసిరి.

తెన్నుకోవీగా నే కాననముక్రింద నెంచిన ఆకాననము పత్రికా కాననము 4 వ సెక్షన్ క్రింద రాజద్రోహమును, రాజద్రోహమును పుంగొల్పినవారును, రాజద్రోహము గల్గించ జేయువారును మొదలగు కష్టతరతర నేరములపై

విధింపవలసి యుండగా రాజభక్తియే పరమోద్దేశముగా నడచు కొను తన్నట్టికూడా కాననముక్రింద తేలికప గా నడచిన బీసెంటుగారు తేలికములుగ పరిగణింపబడిన న్యాయముల చేర్చినది.

ప్రస్తుతములో బీసెంటుగారు తాము ప్రకటించిన న్యాయములలో సరిముగాగాని, తప్పుతముగాగాని, ఉపన్యాసముగాగాని దొరతనమువారిపై ఏవ్యాభావము గలుగునటుల జేయలేనటుల నిరూపింప వలసియున్నారని ముఖ్య న్యాయ మూర్తిగారు చెప్పిరి.

పత్రికా కాననములన నానోపింపబడిన నీవివ్యాభావము గలుగజేయు, నేరము 4 వ సెక్షన్ క్రింద గొప్ప నేరముగా పరిగణింపబడుటకు సందేహము లేదనియు, అట్టి మిగుల హానికొను లనియు, ఆయుద్దేశము జ్ఞాపకముచుకొని న్యాయమూర్తిగా నామెపత్రికలో నింద్యములుగ నెన్నబడిన న్యాయములు నిజముగా నింద్యము లగునో కానో విచారించెదరు గాక యని యామె చెప్పెను. తేలికములుగా నెన్నబడిన న్యాయముల నామె నేక తరగతులుగా విభజించెను. అందు మొదటిది రెయిల్వే బాధలగూర్చినవి జరిగినటుల చెప్పబడిన న్యాయముల గలిగియున్నది.

ఆమెదటి తరగతి శత్రుత్వభావముగాని ద్వేషభావముగాని నిండుకయు లేని రెండు ఉత్తరములు జేర్చబడినవి. దాని నైతికమైనముగా నొక్కమాటయైన వ్రాయవలసినది. రెండవ తరగతి న్యాయములలో జరిగిన సంగతులు జరిగినట్లుగా తెలుపబడి కొంచెము వివరము సహితములుగా ప్రయంపబడినవి. ఈభాగమునందలి మొదటి న్యాయము భద్రాచలము దోపిడి కేసుగుతుంచి వ్రాయబడినది. "వారి నెందుకు ఆయుధముల నుపయోగింప నీయగూడదు." అను ఒక్కవాక్యమును వివర గుర్తుకొనుముగా వ్రాయబడిన భద్రాచలపు దోపిడికేసు ఈభాగములో మొదటిదిగా యున్నది. పత్రికను ప్రచురించుటలో "ఆయుధ కాననము" ను మార్చించుట యొక గొప్ప యతముగా నామె యుద్దేశించెను. మరయొక తరగతి న్యాయములలో జరిగిన సంగతులపై నిండు వివరము లేయబడినవి. ఈ తరగతి క్రింద మామె న్యాయములు గలవు. మొదటిది "ఆవీసీజరు" అను శీర్షిక క్రింద వ్రాసిన న్యాయము మొదటిదిగా నున్నది. ఆ న్యాయములో నధ్యంతర పెట్టబడునని తుదవాక్యముగా నుండనోపు. ఆ న్యాయము నామెయే స్వంతముగా నాలోచించి వ్రాసెను. అది వ్రాయుటకు కారణమే మన జన్మమదిగ నామె రాజభక్తి పరా యణురాలై యున్నది. తన జీవితారంభమునుండియు దొరతనమువారికి సహాయురాలుగా నుండెను. అట్టి స్థితిలో నామె దొరతనమువారి శత్రువులకు సహాయము చేయుచున్నటుల దలంపబడి బొంబాయి దొరతనమువారి రామె తమ రాష్ట్రము లలో నెచ్చటను నడుగుపెట్టకూడదని కానించి తనకమితపరాభవము గావించిన బొంబాయి దొరతనమువారి కృత్య మధర్మమని ప్రకటించుట తనకు విధాయకమై యుండుటవలన సంత తీవ్ర భావము వ్రాసెను. ఆ తరగతిలోనే జేరిన మరయొక న్యాయము "బెంగాలీపత్రిక" సహాయ సంపాదకుని కారణమేమియు తెలుపకయే పట్టుకొని తేలికములుగ గూర్చి వ్రాయబడినది. ఆ విషయముపూర్తి నిర్ణయముకు ప్రవర్తనము గూర్చియు, వానిని పట్టుకొనుట యన్యాయమనియు నందు వ్రాయబడినది.

ముఖ్య. న్యాయ. అది గూడ తీవ్రభావముతో వ్రాయబడినది.

బీసెంటు:—మిగుల తీవ్రమైనది. అట్టి సహాయకారము లట్టిభావముతో వ్రాయబడ వలయును.

న్యాయ శేషగిరి:—ఆ న్యాయములో నాయుధములగూర్చి వ్రాయబడిన భావ యుద్దేశ మేమి?

ఆయుధ కాననకరణము తన మతముని బీసెంటుగారు చెప్పిరి. ఆ సహాయ సంపాదకుడు తన వృత్త్యవలంబకు వగుట చేతనే వారి తేలును గూర్చి అటుల వ్రాయ బడెను. ఈ భాగములో చేర్చబడిన న్యాయన్యాయముల భావం న్యాయభావముగూర్చి వ్రాయబడినది. ఆ సందర్భమున వివ్యాధికారులకు చెప్పా విషయములలో పాతకాల లంపబడు ప్రదేశముగూర్చియు, దాని యావరణ గా నందు ఆశోక పరి స్థితుల జాగ్రత్తగా పరిశీలించ వలయుననియు, వివ్యాధిల వనతిగృహముల గూర్చియు, వ్రాయబడెను. తక్కిన యువ న్యాయము లామెపై జేయబడిన యక్రమాధికారములకు జవాబులుగా వ్రాయబడ వనియు నామె చెప్పెను. ఈయువ న్యాయములలో తేలికములుగా ఎవ్వోకేటు జనరలుగారిచే పాటించబడిన వాక్యము లామెకు జ్ఞాపకము లేనటులను ప్రస్తుతము వాటి సామర్థ్యముల మాత్రమే యామె చెప్పచున్నటులను ఆమె తెలియజేసెను.

దొరతనమువారిచే తేలికములుగా జూపింపబడిన న్యాయములతో మరొకటి న్యాయముల నామె జేర్చవచ్చునాయను సంగతి వాదించబడెను. వాదన ముగియకుండనే కోర్టు నాటిదినమునకు చాలింపబడెను.

నిన్నటి దినచరిత్ర.

నిన్నటిదినము ఉదయమున మరల విచారణ ప్రారంభమయ్యెను. పత్రికలయొక్క స్వభావమును యువభావములను గూర్చి తెలుపబడిన పత్రికా కాననమునందలి 24 వ చట్టము ననుసరించి పత్రికా యుద్దేశములు గాని : ములు గాని యే సాక్ష్యము నవసరము లేనటుల కొన్ని తీర్మానము లున్నవని అడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పిరి.

ముఖ్య న్యాయమూర్తి గారపుడు ములముగూర్చి గాని యుద్దేశముగూర్చి గాని యచట చర్చింపబడలేదనియు నచట చర్చింపవలయు విషయము ఆన్యాయముల సాధారణ చదువరుల కెట్టి యభిప్రాయముల గలిగించినవో యాగా చింప బడవలసి యున్నవని చెప్పిరి.

అప్పుడు పంజాబుకోర్టులో జరిగిన యొక కేసులో ఖగ్గాది సాక్షివిచారణ కోరగా పంజాబు ఫిఫ్తకోర్టు న్యాయ మూర్తులెటుల పీలుకాదని చెప్పినదియు, అడ్వోకేటు జనరలు గారు తెలుపగోరిరి.

ఏఫిఫ్తకోర్టు అభిప్రాయములుగాని యిదిగాలో యద రాసు హైకోర్టు విచారణలో సుదాహరణములుగా నైకొనబడియెనా యని ముఖ్యన్యాయ మూర్తిగారు నడిగిరి

సాధారణముగా నాకోర్టువారి విచారణ లభ్యపరచు డుదాహరణములుగా దేబడుచుండ గలదనియు, కొలదికాలములోనే పంజాబు ఫిఫ్తకోర్టు హైకోర్టుగా జేయబడ నుండుటచే నది గూడ హైకోర్టుగానే పరిగణింప బడవలసి యున్నదనియు, అదిగాక పత్రికా కాననముక్రింద విచారణ కేవలంప బడుటచే నదిగూడ హైకోర్టునంటిదే యనియు, అడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పిరి.

అటులైనచో సింగపూడిషియలు కమిషను కోర్టువారి విచారణగూడ యుదాహరణములుగా జెప్పవచ్చుననియు అందుచే నా ముదాహరణముల విన నిచ్చగింపవలయు వాదనా ప్రతివాదనలను సారాంశములను విచారింతుమనియు ముఖ్య న్యాయమూర్తిగారు చెప్పిరి.

మరొకటి వాదన జరిగిన పిదప తేలికములుగా పరిగణింపబడిన న్యాయములవంటి న్యాయములు సాధారణపు చదువరుల కెట్టి యభిప్రాయముల గలిగించినవియు తెలియజేయుటకు బీసెంటుగారి కధికార మియ్యబడెను.

పత్రికా కాననము క్రింద తేలికపరచు న్యాయములు తేలికములుగ పరిగణింపబడిన న్యాయములలో నొకటియు లేనటుల బీసెంటుగారు చెప్పి. నారంభించిరి. పత్రికా కాననము క్రింద తేలికములుగా పరిగణింపబడిన న్యాయములందే న్యాయములనే ఉదహరింపవచ్చునాయని బీసెంటు గారు నడిగిరి

ముఖ్య. న్యాయ:—అన్ని విధములైన న్యాయములను ప్రకటించిరి. అనన్యును నువహరింప విచ్చగించిన సహాయుని దాటవలసిన వార మగుదుము.

అటులైనచో నైన్యాయములపై నామె 3 వ తరగతి నిచ్చనప్పుడు సంగ్రహముగా వానినిగూర్చి చెప్పెననిరి

వైశానముక్రింద తేలికములుని జెప్పబడిన న్యాయములపై నిదివరలో విచరించినటుల తానను కొనుచున్నటుల ముఖ్య న్యాయాధికారిగారు చెప్పిరి.

తాను చెప్పినన్యాయములు తేలికములుగా పరిగణింపబడిన వాని నంటివేగాని ఏ న్యాయములు తేలికములుగా అడ్వోకేటు జనరలు గారిచే చెప్పబడినవో, యని కావనియు వానిపై విమర్శన నింక నీయవలసి యున్నదనియు బీసెంటు గారు చెప్పిరి.

ముఖ్య. న్యాయ:—ఈ న్యాయములన్నియు తేలికగా వాని పై విమర్శింప దలచుకొనిన సంగతిని వృత్తమున విశదముగను జేయుటకు బదులు మిక్కిలి నిర్దిష్టమ చిక్కు మయములుగను చేయవలసి వచ్చును.

అప్పుడు సరముగా నేన్యాయమును తేలికములుగా దలపబడినవో యాన్యాయముల పై మాత్రమే విమర్శించుటకు బీసెంటుగారు రచ్చగించిరి.

గవర్నరు మెంటు సొలిసిటరుగారి వద్దనుండి తన కనేక న్యాయములలోని ముక్కల నేకము వచ్చినవనియు, వాటి సం దర్భములు తెలియదనియు, వాటిలో నెట్టిమాన్యులుగాని చన రణలుగాని జరిగియున్న వేమోగూడ తెలియదనియు బీసెంటు గారు కనిరి.

ము న్యాయ — ఇప్పుడు విద్యార్థులుగా నెన్నబడిన వ్యాసములుగాని భాగములుగాని తప్ప లేకైన మరొక వ్యాసములుగాని చెప్పవలసినది యెడలవారు (దొరతనము వారు) మరొక వ్యాసముల దేవురు. అందుచే చర్మపంప బడుటయేగాని ఫలితముండదు. సాలిసిటరుగారిచే మీరు గ్రంథపడిన వ్యాసములు పూర్వముగా లేనియెడల ఆ వ్యాసము లక్కడ పూర్వముగాలేవో చెప్పము.

బీసెంటు:— నేటి యుద్ధముననే ఆ వ్యాసములు నాకంపబడుటచే నటుల జేయుటకు నాకు మిగుల కష్టముగా నున్నది. నా కడపటి మాటలలో నా సంగతి గూర్చి చెప్పినది బీసెంటుగా రనిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— అది అడ్వోకేటు జనరలుగారికి జవాబుగా మాత్రమే పరిగణింపబడును. నీవందులో కొత్త సంగతు లేమీయు గలవ వీలులేదు.

తన జవాబులో నాయెన్నిక అన్యాయమని చెప్పవలసి యున్నది బీసెంటుగా రనిరి.

అప్పుడు అడ్వోకేటు జనరలుగారు లేచి మేమేమియు ముక్కలు ముక్కలుగా వ్యాసముల జూపము. ప్రతికంఠయు గనపరచి యందు మామ్యము లేకయో గన్పరచెదము.

అటులైన నాకే యభ్యంతరమున లేదని బీసెంటు గా రనిరి.

పిమ్మట తనపై నాకోపింపబడిన నేరమునుగూర్చి చెప్ప నారంభించెను. మొదట తన్ను నేరస్థురాలని నెన్నిక జేయ బడిన 4 వ సెక్షను ప్రకారము రాజుగారి మైనగాని, న్యాయ పద్ధతి ననుసరించి యిండియాలో స్థాపింపబడిన దొరతనము వారినైనగాని, లేక వారి న్యాయ పరిపాలనమును గూర్చి గాని కొంతమంది ప్రజలకు గాని రాజు గారిపై ద్వేషము పురిగొలుపు నట్టి గాని వ్యాసములు గాని, మరి యే ప్రకటనలుగాని ఈ సెక్షనుక్రింద ప్రకటింపబడకుండదు. అటుల ప్రకటించిన నవి శిక్షాపాత్రముల గును. అను శాసనమును జూపి ఈ చట్టములక్రింద జేయబడు నేరములకు ఇండియను పినలకోడు 153, 124, (ఎ) సెక్షనులలో శిక్ష విధింపబడినది. రెండవ సెక్షనులలో రెండు టీకాతాల్దార్లను నున్నవి. అందు మొదటిది దొరతనము వారికిగాని, ఒక టీకాతాల్దార్ ప్రజలకుగాని బాధకరము గావడందే వ్యాసమార్గమున తన కష్టములేని కొన్ని చట్టములలో తన మతము ప్రకారము జేయవలయుమార్పులనుగూర్చి ప్రకటింపవచ్చునని యున్నది. రెండవదానిలో తన కష్టములేని పరిపాలనా శాస్త్రములను గూర్చియు నటులనే ప్రకటింప వచ్చుననియు నున్నది.

ఒకతరగతి ప్రజలను నష్టము బందిపోటు దొంగలను బంధువులను రాజుగారి కింద నొక తరగతి ప్రజలకుటచే వారినై పిచ్చిరైన వ్రాయకూడదను అగ్రము తీయబడినది కలకత్తా న్యాయమార్ది ట్రీ వెన్సుగారి యభిప్రాయముగా నున్నదనియు అదియే తన యభిప్రాయముగానూడ వున్నదనియు నామెచెప్పెను.

ముఖ్య: న్యాయ:— దొరతనమువారినై పిచ్చము గలుగుటకు దొరతనమువారియొక్క గాని వారి పరిపాలనయొక్క గాని పనులపై గలిగిన యసమత్రి నెటుల దెల్పువలయుననియును విశదముగ లేదు. అది వారించుట కంటే ముఖ్యమా? ఈ వ్యాసములు దొరతనమువారికి వ్యతిరేకిముగా వ్రాయబడినవన్న చాలదా యని ప్రశ్నించిరి.

“సాలియెక్కు అసహ్యముగాని కోపముగాని కేపుటకు నాప్రతికలో నేమియు ప్రకటింపబడి యుండలేదు. ఇదివరలో మహ్మదీయులకును హిందువులకును గలిగిన యొక కలహములో నొక పద్యకావ్యము ప్రకటింపబడినదియు దానిపై యభియోగము రాగా అట్టికలహ సమయములో నటువంటి ప్రస్తావనలు వ్రాయుట తప్పునయు, అందువలన కలహములధిక్కులు లగునని యొక న్యాయమూర్తియు అభిప్రాయపడును; ఉన్నదున్నటుల వ్రాయబడినది; నీవు వ్యయము చేసి కొనకపోవుట వలన చదువునిచే యోగ్యుని నురియొక న్యాయమూర్తియు వాదించి పిమ్మట ప్రాంతాధికారి లిప్పుకానటుల నిశ్చయింప బడినది బీసెంటుగారు చెప్పిరి. పిమ్మట నా పినలకోడు 153న సెక్షనుక్రింద వివిధతరగతులలో గల ద్వేషభావములు ప్రయత్నించుటకు ప్రయత్నించు వ్యాసములు గొర్రుముగా నెన్నబడకూడదని యున్నదని చెప్పి పిమ్మట 124 వ సెక్షను (దొరతనమువారి పై నేరస్థుల గలిగించుట) ను నివారించుచు నేనిక్రింద మూడు వ్యాఖ్యానములున్నవియు, న్యాయ పద్ధతి ననుసరించి యిండియాలో స్థాపింపబడిన దొరతన మనునపుడు మొదట స్థాపించిన దొరతనమేగాని అనుదినము దానిలో నరుగు

మార్పులన్నియు మొదటి దొరతనపు మార్పులుగా పరిగణింపబడవలసి తన మతమనియు, రాజుగారి యధికారము పొందుగుండ్ని వాదించుటగాని, లేక యిండియాదేశము (బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునుండి కేటాయింప బడవలయునని గాని, లేక ఇండియాదేశము (బ్రిటిషువారి సంబంధమును విడచిపెట్టవలయునని బోధించుటగాని వ్రాయుటగాని న్యాయ పద్ధతులమీద స్థాపింపబడిన (బ్రిటిషు సామ్రాజ్యపు దొరతనము నకు వ్యతిరేకముగా పరిణమించి శిక్షాగ్న మగుననియు తన యుద్దేశములనియు, ఈయుద్దేశము లావ్యాఖ్యానముపై నాధారపడి యున్నవనియు బీసెంటుగారు చెప్పిరి.

ముఖ్య: న్యాయ:— అని నిర్ణయించినమున అడ్వోకేటు జనరలుగారిచే సంగీకరింపబడినది. (అని అట్లుగారి ప్రకటన) స్వరూపాలనాపద్ధతి శాసనముక్రింద శిక్షాగ్న ముగానని మీరు చెప్పితిరి గదా?

“హానికరమును, అతిత్యంతము నగు మాటలనుపయోగించక స్వరూపాలన ననుసరించి బోధింపవచ్చునని నేను చెప్పితిని” అని అడ్వోకేటు జనరలుగారు రనిరి.

అడ్వోకేటు జనరలుగారు చెప్పినదాని కంటెను తన యగ్రము విశేషము బాహుళ్యముగా నున్నదనియు, గవర్నమెంటు ఉద్దేశ్యములందలను గవర్నమెంటుగా పరిగణింపబడవలయును, ఒక ఒక గాని యు కను డు “ఒక గాని యుకనులు విడదీయుటచే నాగ్రద్రోహముగా”ని చెప్పిన మాట రాజద్రోహముగా నెన్నబడనేరదని న్యాయమార్ది గారు బలికొని బీసెంటుగారికి యుద్ధాహరణము నిచ్చిరి.

తరువాత “న్యాయుండియా పత్రిక” యొక్క మత మెట్టిదియు దెలుపుట కొక వాఖ్యాలపత్రిక నామె న్యాయమార్దుల కందిచ్చెను. అందు న్యాయుండియా పత్రికయొక్క మతములను ఉద్దేశములను ప్రకటింపబడియుండెను. ఆయుద్దేశములతోగూడ పత్రికకు ప్రయోగించుట కామెకు అధికారమియ్యబడి యుండెను.

జాతిమత భేదముల బోగొట్టి జాతీయ భావనలతోడను జాతీయోద్ధ్యమములతోడను భారతీయుల నందరినొక జాతిగా మార్చుటయే ఆపత్రికవన మైనటుల పత్రికావాఖ్యాలమున తెలియవచ్చెను.

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యములో ఇండియాకలసి యుండవలసిన యగ్రములనుగూర్చి నొక్కనొక్క వ్రాసిన వ్యాసములు, జాతీయోద్ధ్యమము గూర్చి ప్రబోధించిన వ్యాసములను రాజభక్తిని గూడ వ్రాసిన వ్యాసముల కొద్దవారి కామెయందిచ్చెను.

ఈ వ్యాసముల జరుపుటవలన న్యాయములయొక్క ప్రాధిమ్యమును అటుల జేయుట వారికి మిగుల బాధకరముగానున్న నదేమియైతే నాస్థియుకేమైనా నాధారపడి యుండుటచే నామె యటుల జేయవలసివచ్చినందులకు క్షమాపణ గోరుచున్నటులను, పత్రికలలో నచ్చటచ్చట తీవ్రముగా వ్రాయవలసివచ్చినను మొత్తమునై పత్రికా స్వభావము మిగుల గాఢధక్తియును ప్రజాభివృద్ధి యభిమానమునైయును సామ్రాజ్యాభిమాన భూతియును నై యుండు విశేషముగ ననియు, అడ్వోకేటు జనరలుగారు చూపినరెండుమాడు వ్యాసములచే పత్రికకు, పత్రికాదేశములను భగ్గుముచేసిన, ఆ మొదటియుద్దేశములన్నియు చెడుననియు, అందుచేనట్టి యుద్దేశములతో నడపింపబడు పత్రికల నన్నిటిని దొరతనము వారు చెలువ కలయునని తాను కోరవలసి వచ్చుననియు, ఇప్పుడు కోపాకోపణము చేయబడిన వ్యాసములనంటి వ్యాసములు ప్రకటింపకూడదనుట నిశ్చయింపబడునని పత్రికా శాసనమున కమితాధికార మిచ్చి జేయవలసినయు, అందుకుల దేశమున మహాయోగకరములగు పత్రికలుంటున్న దున్నరగుననియు, అందుచేనే న్యాయమార్దులిందు మిగుల యోగ్యుతో పనిచేయవలసినదని వారల నిన్ని ప వ్యాసములు బాధించుచున్నా ననియు బీసెంటుగా రనిరి.

తొలితరముగా పనిచేయుట తనకష్టములేవందుట తెలియజేయుచు “బాంబూ” ప్రయోగముచేయువారల చంపివేసినను తప్పులేదని తాను వ్రాసిన వ్యాసము నొకటి యామె యుద్ధహరించెను. ఈ వ్యాసము లన్నియు నామె ఆరాజకము దెనుగుల ద్వేషభావము గలిగియుండుట లేటపడెను. పిమ్మట హిందూ మహమ్మదీయుల వికారత్యమునకు ప్రయత్నించుచు తాను వ్రాసిన వ్యాసమునొకటి నామె జూపెను.

ముఖ్య: న్యాయ:— అడ్వోకేటు ఇండియనుల గూర్చి వ్రాసిన వ్యాసములను నీవుమాపింప కలసియున్నాది.

బీసెంటు:— న్యాయశాస్త్రంలో శిష్ట వ్యాసముల గూర్చి అడ్వోకేటు జనరలుగారు తనయభిప్రాయమును తెలియపరిచిన పిమ్మటవానిని జూపెనని గామెజెప్పెను.

అడ్వోకేటు జనరలుగారు నీని నాకోపింపగా అటుల జూపిన వెనుక మరల మూడుమాడు తనకనకాళి మిచ్చినదని ముఖ్యమూర్తిగారు చెప్పిన పిమ్మట మారకుండిరి.

ప్రతికయందు మొదటినుండి తుదవరకును “రెయల్మెంట్ ములు” బీ త ర గ తి య ను ల క మ ము లు గ వ రి గలిగింపబడినది. మూడవ పాఠంలో మేవలకు ప్రయోజన

తెన్ని బాదలు పడుచుండినదియు నామె తెలియ జేసెను. ఆ కష్టములు 1914 సం॥ ఆగష్టు నెల నుండి గూడ అప్పుడప్పుడు ప్రకటింపబడు చుండినవి. ఇట్టి వ్యాసములలో కొన్ని శిక్షాగ్నములుగ పరిగణింపబడినవి. కాని అది మొదటినుండియు పత్రికా మతముక్రింద జేయవచ్చును. రెయల్మెంట్ ములు లీమధ్య తరముగా వ్రాయబడినవి. అట్టి వ్యాసములవలన తన భారతత్వ తీసికొనబడునని యామె యెప్పుడును తలచియుండలేదు.

ముఖ్య: న్యాయ:— ఈ నేరముతో సంబంధించిన వ్యాసములు మరెవ్వరైన నున్నవా?

బీసెంటు:— వీనిని మాత్రము నేను ప్రత్యేకముగా పిలిచితిని. ఇవన్నియును భరావత్తుగక పూర్వము వ్రాసినవి. భరావత్తడిగిన పిమ్మట ప్రకటింపబడిన వ్యాసముల నేవియు విచారణకు లేల్చుచున్నవి.

ముఖ్య: నా:— భరావత్తడిగిన పిమ్మట వ్రాసిన వ్యాసములను అటుల తీవ్రముగా వ్రాయవలయునను యుద్దేశముచే నీవు వ్రాసియుండవచ్చును. ఇంక మరే వ్యాసములను పిచారణకు తీసికొనిరావని నమ్ముచున్నాను.

బీసెంటు:— మరెవ్వ వ్యాసములను విచారణకు తీసికొనిరావగాని భరావత్తడిగిన నాటినుండి ప్రవరించిన పత్రికల నొక మారు చూడవలయును. భరావత్తును దీసికొనినప్పటి నుండియు నేను పత్రికా భారణిని మార్చలేను. భారణిని మార్చనప్పటికిని మార్చబడినటులుగా నూహింపబడునని నేను వారల విచారణకు తీసికొనిరాతేను.

నేను విచారణలో నున్నది.

భోక్తుస్థేషను గడబడి
29 సెప్టెంబరు 1916.

భోక్తుస్థేషనుపట్టణ ఇటీవల గలిగిన గడబడి సందర్భమున నేకటరెడ్డియను ఆంధ్రవిద్యార్థి తెచ్చిననేను ఈ మధ్యాహ్నము చుట్టల విచారణకు వచ్చితిని.

నేకటరెడ్డి తరపు న్యాయవాది శ్యామారావుగారు సాక్షులను విచారింప ప్రారంభించిరి.

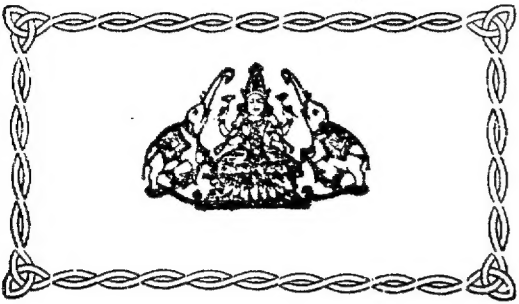
మొదట బీచ్ స్టేషను గుమ్మర్రుగు మందరరాజు నాయుడుగారిని న్యాయవాది పరీక్షించెను. అతడిట్లు చెప్పెను. ట్రీ షెస్సుగారు 13-7-16న లేచి వైదాపేటనుండి భోక్తుస్థేషను వకుల లోక్ గారు 2-8-16 లేచి నుండియు మెక్ మోహనుగారు ఆగష్టునుండియు, మిడ్లెస్టన్ గారు 31-7-16న లేచి నుండియు, వ్రేసిగారు జూలై మాసాంతము నుండియు నీజను టీకెల్లు దీసికొనిరి.

తరువాత పచ్చయప్ప కిశోరాలా 2వ తరగతి విద్యార్థి దొరస్వామిగారు పరీక్షింప బడిరి.

నేను జార్జిటౌను “న్యూట్రిటు”లో నివసించుచున్నాను. 15-8-16 న లేచి నుండి నేను పల్లవమునందున్నాను. నేను కీళ్ళవోష్టులచే బాధపడుచుండుటచే స్థలము మార్చుకొనుట కక్కడకి పోతిని. జూలై 27 వ తేదీని నేను ఉద్యోగస్థుల మొదటి బండిలోవచ్చి భోక్తు స్థేషనునందు దిగితిని. వైదాపేటనుండి హుక్లెస్థేషనువకుల ప్రతి స్టేషనునందును వైదాపేటలు ఆంగ్లో ఇండియనుల బండిలో నెక్క ప్రయత్నించుచుండిరి. భోక్తుస్థేషనునందొక ఆంగ్లో ఇండియనుడు హాకకట్ట పట్టుకొని వైదాపేటలు కాటంకము గలుక జేయుచుండెను. వైదాపేటలు ఆంగ్లో ఇండియనుల బండిలోనికి మట్టిగడ్డలువిరికిరి చాగిరి. నేను భోక్తుస్థేషనునందు దిగితిని. నేను నెటులైతే పోవుచు ఆపట్టణానికి ఆంగ్లో ఇండియను బాలుని రానుచుండరావుగాను లక్ష్యనాచారముగాను తీసికొని పోవుచుండిరి. రెండవ ముద్దయి రిచర్డ్సుగారు పల్లవము స్థేషనునందు బండియొక బండి పిమ్మట స్థేషనుకు వచ్చినప్పుడు వారు బండిదిగి 1 ముద్దయి చాంటర్నగారతో నేమియో మాట్లాడిరి. చాంటర్న గారు ప్లాటు ఫోరముమీద నుండిరి. తరువాత ఇద్దరును నెక్కరిరి. నేను ప్రతిదినమును స్కూలుకు పోవునప్పుడు భోక్తుస్థేషనునుండి ట్రీ షెస్సులో పోవుచుండును. నేను బండిలోనుండి కేట వద్దకు వచ్చుచుండగా వైదాపేటలు ఆంగ్లో ఇండియనులు స్టాటు ఫోరమునుండి వెలుపలికి పోయిరి. నేను ప్లాటు ఫోరము నుండి పోవుచుండగా కృష్ణారావుగారి చుట్టును ఒక గుంపు గూడియుండిరి. ఆ గుంపులోనుండి చాంటర్నగారును దిగి గారును వెలుపలకువచ్చిరి. కృష్ణారావుగారు గాయముండి నెత్తుకు కాయచుండగా వంటిలెలపాగాను ఎత్తుకొనుచుండిరి రిచర్డ్సుగారు ప్లాటు ఫోరమువద్దకు వచ్చుచు స్టాన్సీ (4వ ముద్దయి) గారయొద్దకు పోయి మాట్లాడిరి. 4 వ ముద్దయి సుప్రమ్యాణమును కట్టికొని గట్టుచుండిరి. నేను జరుగుచున్నది.

విషయానుక్రమణిక.

సామాన్యభాషా సమస్య	2
సామాన్య భాషా సమస్య	3
సామాన్య భాషా సమస్య	4-5
ప్రధాన వ్యాసము	
ఇండియా ప్రభుత్వమువారి నిర్వాహకత	6
పట్టణపాలక సంఘములు - అధికార సభ్యులు	7
విరోధా మహాసంగ్రామము	
విశేషాంశితా ర్థము	8-9
దేశీయాంశితా ర్థము	10
ఇంగ్లీషు తెలిగ్రామములు	11-12
వివిధ వ్యాసములు	13
జాబులు	14
ప్రాధుత్వము గుర్తీలు	15

ఆంధ్ర పత్రిక

1916 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 29-వ తేది
శుక్రవారము

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి
నిర్వాహకత

II

ప్రాథమిక విద్యను సామాన్యముగా స్థానిక సంస్థల స్వాధీనము చేసి వేయవలయును ప్రభుత్వము వారు మధ్యమవిద్యను ఉత్తమవిద్యను ప్రభుత్వాధికారముననే సంపూర్ణముగా నుంచుకొనవలెనని అభిప్రాయ పడినారు. దేశభాషాసాధారణ మధ్యమ పాఠశాలలను మాత్రము స్థానిక సంస్థలకే వదలి పెట్టి తలపెట్టినారు. ప్రభుత్వపు అధికార మనిన నట్టి నిర్ణయధికారంబని తలంపరాదు. మధ్యమ పాఠశాల లాదిగ వైతరగతి పాఠశాలలు ప్రభాగ కారమున నుండకే కూడదని డిస్ట్రీక్ట ప్రెజిడెంట్ కమిషనరువారు అభిప్రాయ మిచ్చిరి. ఆయన అభిప్రాయ మునే ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించి నారు. తగిన ఆర్థిక పరిస్థితులు మాత్రముండి యుండవలెదల ప్రభుత్వాధికారమున ప్రస్తుతము లేనియట్టి మధ్యమవిద్యలయములను నిర్మించుటనే తమ యాజమాన్యము క్రొదిలి తీసికొనియున్న రనుట స్పష్టము. అయిన యట్లయెక్కటి యన్ని విషయములలోను ఆర్థము పడుచున్నది కదా. అందుచేత ప్రస్తుతము ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తగినయంత డ్రవ్యము వ్యయము చేయజాల రనియు అంతేకాక అన్ని విద్యాలయములను ఒకే పర్యాయము తమ స్వాధీనము చేసుకొనునెడల కలుగ నగు తక్కువ డిగ్రీప్రాయములకు నెడ మిచ్చుటకును వెనుదియుచున్నారనియు ప్రస్తుతపు తాకిడు తెలుపు చున్నది. తాకిడు ననుసరించి మధ్యమ విద్యలయ ములను ప్రభా యాజమాన్యమునుండి తప్పించుట కొక్కటే కారణము కలను. స్థానిక సంస్థలకు తగిన యంత ఆర్థిక పరిస్థితి లేదు. అనవసరముగా మధ్యమ పాఠశాలల బడువు వాసికి తాకుటచేత అయ్యది ఇతర విధముల నుపయోగకారులు కా జాలక యున్నవి విజముగా పొందుటకు ప్రతి కారము స్థానిక సంస్థలకు గల ఆర్థిక సాధ నములను పెంచుటయగును కాని వాని యాజ మాన్యమున నుండిన విద్యాలయములను ఆ యాజమాన్యమునుండి తప్పించుట గాదు. నేటి

తాకిడు ఏ విధముగా తన పథమును సమర్థింప జూచినను వైతరగతి విద్యను ప్రభుత్వమువారు తమ స్వాధీనమున నుంచుకొనుటకు జూచుచు న్నారనుటను మాత్రము ఇతర విధముల ప్రకటిం చునే యున్నది. మధ్యమ విద్యపై జిల్లా యధికా రులకు నీయబడిన అధికారములను గొంత విమ ర్శించి చూతము. విద్యాశాఖకు చేరిన ఇనస్పెక్టరులును డిప్టీ ఇనస్పెక్టరులును మండలము కమిషనరునకును జిల్లా మేజిస్ట్రేటునకును విద్యావిషయ ములలో సలహా యిచ్చువారట! అనగా, మండ లంబునకును జిల్లాకును వరుసగా కమిషనరును జిల్లా మేజిస్ట్రేటును విద్యాధికారులనుట. జిల్లా అధికారి విద్యాశాఖవారికార్యక్రమమును ఆపవచ్చునా యనుప్రశ్న బయలుదేరిగా ఇండియా ప్రభుత్వము వారు అట్టి నియమము చేసిన యెడల అధికార ద్వయసంఘటనము వచ్చునను భయముచేత కూడ దనినారు కాని విద్యాధికారులు స్వత్రాత్ములుగా నుండవలెనని అభిప్రాయముచేత గాదు. విద్యాధికారులును జిల్లా అధికారియు కలసిమెలసి పనిచేయ వలసినదని వెంటనే తెలియపరచినారు. ఇదల కర్థమేమి? రమ్యాంనుగా విద్యాధికారులు జిల్లా యధికారి చేతిక్రిందివా రనుట దక్క మేరకాదు ఈ యర్థమే నిజమనుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారు జిల్లా అధికారికే స్వస్థా త త్ర్యముల నిర్వహ డలచినా రనుటకు మరియొక నిదర్శనముకూడ తా కిడులో కానవచ్చుచున్నది. అధికారాధికారు లతో గూడిన సాధికార సంఘము ప్రతి జిల్లాలోను విద్యా విషయములలో సలహా సంఘముగా నియమితము కావలెనని యొక యుపక్రమ మున్నది. ఇదివరలో కొన్ని పరగణా లలో అట్టి సాధికార సంఘము లుండనేయున్నవి. వానివలన ప్రయోజనము కలుగలేదను వాద మును ఎచ్చుటను కానరాలేదు. కాని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు వాని వ్యాపన జరుగవలసినది యని యయిన గట్టిగా నొక్కిన వారు గారు. లేని చోట, ముఖ్యముగా మద్రాసు బొంబాయిలో, పెట్టునుని నిర్వహించుటలేదని మాత్రము దృఢముగా పల్కినారు. ఉన్నచోట వీని బలము తగ్గించు నియు చెప్పురట! క్రొత్తగా పెట్టుట ఉపయోగ కరముగా నుండునను నంతటితో ఇండియా ప్రభు త్వమువారికి తృప్తి కలిగినది. తాము మొదటనే స్థానిక ప్రభుత్వముల కేమియు ఇద మిథ్యమని యుత్తరువు చేయుటలేదని తెలుపుచు ఈ సందర్భ మునను దృఢముగా నుడువక 'ఏమో, బాగుం టుంది, దానికేమి లెండి' అనిన రీతిని చల్లటి సిఫార్సుచేయుట కానిని తలపెట్టనే వలదను తో సమాన మగుచున్నదనిచెప్పిన పొరబాటుగా నుండ బోను. ఇకను ఇండియా ప్రభుత్వమువారి దృష్టి పక్షమును విశదపరచుట యవసర మగునేని మా విమర్శయందును తాకిడును వదలి చదువరులు మా వెంట ఇండియా శాసన నిర్మాణ సభలోనికి దయచేయవలసి యుండును. గౌ. సర్. శంకర న్నాయకుగారు మొన్నటి సమావేశమున పాటల్లి పుత్ర విశ్వవిద్యాలయ శాసనమును ప్రవేశ పెట్టిరి. దాని కార్యనిర్వహణ విధానము ఈ సందర్భ మున గమనింప దగినది. విశ్వవిద్యాలయ సభలో నలుబదిగురు తక్కువ గాక అరువదిగురు ఎక్కువ గాక సభ్యులుండును. అందులో కొంద రధికారులు తమ తమ యధికారముల రీత్యా సభ్యులగుదురు. విషయ శాఖలవారిచే నిర్వహితులగువారు నల్లయం దురు. ఇతరవిధముల నిర్వహితులగువారు ఎవరగు టుండుదురు. అనగా నలువదిలో పందొండుగురో అరువదిలో పందొండుగురో నిర్వహిత సభ్యు లుండురనుమాట. ఇది అనధికార ప్రాతినిధ్య

మగునేమో ఈ విశ్వవిద్యాలయము స్వతంత్రమ గు విశ్వవిద్యాలయ మగునేమో బుద్ధిమతు లాలో చింపవచ్చును. అధికారు లింత ఎక్కువగా నుండు విశ్వవిద్యాలయ సభకైనను శక్తులు తగినవిగా నుండు నా యనిన నదియును సున్న. కార్యనిర్వాహక సంఘమే ఎల్లకార్యములకును వలంతి. విశ్వవిద్యా లయసభ యొక్క తీర్మానములు కార్యనిర్వాహక సంఘమునకు సలహాలు మాత్రమేగాని ఉత్తరు వులుకావు. ఒకవేళ మద్రాసులో మన ప్రతినిధు లు చేసిన గడబిడి ఈ ఫలమునకు కారణమైనదే మో యెర రెరుంగుదురు. ఇకనాకార్యనిర్వాహక సంఘపు స్వరూపంబును దర్శనీయమే. అందుపను నార్దురు సభ్యు లుండురు. కొందరు అధికార రీ త్యా సభ్యు లగుదురు. నల్లయం దు విశ్వ విద్యాలయాధ్యక్షుడు నియమించును. తొమ్మిదిగురు మాత్రము పూర్ణ సభలోనుండి నిర్వహితు లగుదురు. కార్య నిర్వాహకాధికారము లేకున్నను కళాశాలలను చేర్చుకొనుట తీసివేయుటలతోనైన విశ్వవిద్యాలయ సభకు చక్కని స్వాతంత్ర్యము కలదా యనిన నదియును కాన రాదు. కార్యనిర్వాహక సంఘమువారు ఒకనైపు నను స్థానిక ప్రభుత్వమువారు ఇంకొక నైపునను అంగీకరించినను గాని విశ్వవిద్యాలయ సభవారు కళాశాలలను అంగీకరించుటకు ఏయలేదు. కళా శాలలను త్రొసివేయు విషయమున సభవారి యొక్కగాని కార్యనిర్వాహక సంఘము వారి యొక్కగాని అభిప్రాయముతో సంబంధము లేకయే స్థానిక ప్రభుత్వమువారు మాత్రమే కార్య మున కుపక్రమింప వచ్చును. విశ్వవిద్యాలయ మును బంధించి నైపుటకు ఇంతింకెను బల మగు నురులు అవసరములు గావు. విశ్వవిద్యా లయమని ప్రత్యేక నామ ముండ నవసరమే కానరాదు. మాద్యస్థికి విద్యా శాఖాధికారి యధికారమున విశ్వవిద్యాలయము చేయు పను లన్నియును చేయుపవచ్చును. గౌ. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు 1904వ సంవత్సరపు విశ్వ విద్యాలయముల శాసనపు నిర్బంధములను తొల గించుటకు క్రొత్త శాసనము నుపక్రమింప నుండు రట! పాటల్లిపుత్ర విశ్వవిద్యాలయ విషయము విని ఇది 1904వ సంవత్సరపు కర్ణాట శాసనమునకు బల మిచ్చునదిగా నున్నదని గ్రహించిన తరువాత నిరా శా వణితులైనారు! అందులో నాశ్చర్య మేమి కలగ? ప్రభుత్వమువారి తాకిడును జాగ ర్తగా చదివి ఉత్తమవిద్య యెడల నందులో కాన వచ్చు దృష్టిపక్షమును గుర్తెరుంగు నెడల ఇంకను నెక్కువ నిరాశకు గౌ. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రి గారు పాత్రులుగాక మానరనినా సన్నుతము. ఒక్క నైపున ప్రాథమికవిద్య విషయమున సాధార్యము చూపుట మరియొక్క నైపున ఉత్తమ విద్య యెడల అధికార ప్రయత్నమును వివరిత పరిమితి గా కాన్పింపజేయుట తియ్యదనినట చేదుమేయుట యగును. అది న్యాయంబుగాదు. కాబట్టి ఇండి యా ప్రభుత్వమువారు ఈ సమస్యను మరియొక పర్యాయ మాంచి చింతి స్థానిక ప్రభుత్వముల యా దార్యము విజృంభింప జేయునంతటి యత్నాహ మును తమ యుత్తరువులలో చూపుదురు గాక యని విశ్వసించుచున్నాము. గౌ. సర్ శంకర న్నాయకుగారు మాతనదృష్టి పథంబును నీవిషయ మున ఇండియా ప్రభుత్వాధికారులకు కలిగింప గలుగుదురుగాక యని కోరుచున్నాము. నిరాశ చెంది వదలిపెట్టక గౌ. వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రి గారు తాము తలపెట్టిన శాసనమును కొని తెచ్చి ఇంకొకపర్యాయము ఈ సమస్య చర్చలోనికి బా గుగా వచ్చుచున్నారనుటగాక యని నమ్ముచున్నాము.

పట్టణపాలక సంఘములు - అధికారసభ్యులు

స్థానిక స్వపరిపాలనలో పట్టణపాలక సంఘములకు నెక్కువ స్వాతంత్ర్యములు సమకూరియున్నవని పేరు. అచ్చటను అన్ని పట్టణ పాలక సంఘములును ఒకటే మట్టమున లేవు. కొన్నిటిలో ఇంకను, అందరు అధికారసభ్యులే యున్నారు. కొన్నిటిలో అధికారసభ్యు లెక్కువ యున్నారు. మరి కొన్నిటిలో అనధికారసభ్యు లెక్కువగ నున్నారు. అయిన నెచ్చటను నధికారసభ్యులు లేక యుండు పట్టణపాలక సంఘము మాత్రము కానవచ్చుటలేదు. ప్రస్తుతము ఈ సంఘముల కొరకేర్పడియుండు శాసనముక్రింద నీ పరిస్థితి సాధ్యమునుకాదు. కాని శాసనము త్వరలో సవరణకు రానున్నది; కావున తగిన ఏర్పాటు లొనర్చుటకు అవకాశము కలదు. అధికారసభ్యులు బొత్తుగా లేకపోవుట ఎట్లు? ఆయా విషయములకు— ఆరోగ్య, వైద్య, విద్యాది విషయములకు—సంబంధించిన అధికారులు ఊడి తీరవలయును గదా యను ప్రశ్న నోచవచ్చును. వారు పట్టణపాలక సంఘమునకు సలహా సభ్యులుగా నుండవచ్చును. శుభు తమ వ్యవహారమునకు సంబంధించిన సంగతులు వచ్చినప్పుడు సమావేశములకు వచ్చి అభిప్రాయము లియ్యవచ్చును. అవసరమని తోచునెడల అట్టి సందర్భములలో వారి సమ్మతులు కూడ గణనీయము లని నియమితము కావచ్చును. వారు నిరాశీరము సభ్యులుగా నుండుట కాని వారికి సంబంధించిన విషయములలో ప్రజాప్రతినిధుల యభిప్రాయములను త్రోసి పుచ్చుటకు సహాయకారు లగుట కాని ప్రవృద్ధి నందుచుండు స్థానిక స్వపరిపాలనకు చిహ్నము కాజాలదు. ప్రజానబోధము కలుగనిచోట ప్రజాప్రతినిధుల ద్వారా పని జరుపుట తలంపరానిమాట యందు రేని ప్రజానబోధము కలిగిన స్థానములు పట్టణపాలకసంఘములలో నెన్నియెనను కలవని ప్రభుత్వము వారి స్థానిక స్వపరిపాలన విశదపరచుచున్నది. నిద్రాస్థానము మాయెనుట నుండు బందరు పురపాలక సంఘపు కార్యనివేదికములోనుండి కొన్ని సంగతులను వివరించెదము. ఆ పురపాలక సంఘపు మొత్తము సంఖ్య 22. ఇందులో వదునల్లరు నిర్వచితులు. ఎనమండు గురుమాత్రమే ప్రభుత్వ నియమితములు. సంఘము సమావేశములు సంవత్సరమున 39 జరిగినవి. ఒక్క సమావేశమునైనను నియమిత సంఖ్య సభ్యులు రాలేదని ఆపవలసిన యవసరము కలుగలేదు. ఇటీవల ఎన్నికలు జరుగగా ఆ నగరములో ఎన్నుకొను నధికారము కల ప్రజలలో నూటికి 59గురు హాజరైరి. పది నిర్వచనములు జరిగినవి. అన్నియు పోటీలతో జరిగినవియే కాని పోటీలేక ఒక్కటియు జరుగలేదు. పురపాలక విషయములలో ప్రజలు తీవ్రమగు శ్రద్ధను కనుపరచినారని ప్రభుత్వమువారే యంగీకరించుచున్నారు. నగరపాలక సమావేశముల విజయమునకు కారణభూతులైనవారును అనధికార సభ్యులేయనియు వ్రాయుచున్నారు. అనధికార సభ్యులు 1914-15లో నూటికి 68. 7౫గా హాజరుకాగా 1915-16లో నూటికి 68.14గా హాజరై తమ శ్రద్ధను కనుపరచిరి. అనధికార సభ్యుల హాజరులేటు తగ్గిపోయినది. అసలే వారిలేటు 29.13. అదియు 24.83 అయినది. అధికార సభ్యులు ఊరిలోనున్న యప్పుడు తప్పక సమావేశములకు హాజరగునట్లుమాత్రమే వలసినదని కలెక్టరుగారికి స్థానిక ప్రభుత్వము వారు ఉత్తరువు చేయుచున్నారు. మాకుంజూడ ఈ యుత్తరువును అవసరంబనియు

అధికార సభ్యు లీ సంఘమున నుండుటయు నవసరంబనియు తోచుచున్నది. అధికారసభ్యులు ప్రజలలో శ్రద్ధకలుగువరకు, వారిలో స్వపరిపాలనాభిలాష జనించువరకు, మార్గమును చూపుట కేర్పడినవారలే కాని ఎల్లకాలము ఫీతమునైచి కొని నగరపాలక సంఘమున కూర్చునుట కేర్పడినవారు కారు. వారి హాజరులేటులే వారివలన నిష్పాదగనట్టి పని ఎక్కువ లేదనుటను సూచించుచున్నవి. వారి సంఖ్యయు తగ్గినది. ఉత్సాహ మా కృశించినది. వారికిగల ఇతరకార్యములా మెండైనవి. ప్రజల వికాసము పెరిగిపోయినది. ప్రజాప్రతినిధుల యుత్సాహము మెంపందినది. వీరి యభిప్రాయమే జరుగగల యంతటి సంఖ్య వీరి కేర్పడినది. ఇట్టి పరిస్థితులలో అధికారు లింకను నగరపాలక సంఘమును పట్టుకొని ప్రేలాడుచుండవలయు ననుట మాకంత సమంజసముగా తోచలేదు. ఉండరానిచోట నుండుటచేత వాటికొని నగరపాలక సంఘములకు గాని వారు నైతికముగా నుపయోగకరము కాజాలరు. కాబట్టి యిట్టి సందర్భములలో పేరుకొరకు అధికారులను సభ్యులలో జేర్చక వారి స్థానమునను అనధికారుల నేర్పరచి ప్రజాప్రతినిధుల కెక్కువ సంఖ్యలకు స్వపరిపాలన విధానమును కరవుట ప్రభువులకు ధర్మము, ప్రజలకు అభివృద్ధి కారణము. స్వాతంత్ర్యమున కన్నడైన పిదప గూడ మిగిలెదల తోనే స్వాతంత్ర్యమృతమును త్రావవలయునను సిద్ధాంతము అనవసర సంతృప్తికి మూలకారణంబను తత్త్వము ప్రభుత్వాధికారులు ఈ సందర్భమున గమనింతురుగాక యని కోరుచున్నాము.

దక్షిణాఫ్రికా సమస్య.

దక్షిణాఫ్రికా సమస్య ఇంకను తీర్మానము కాక యుండుటకు విచార పడుచున్నాము. 1914-వ సంవత్సరమున సమాధాన మేర్పడినను ఇప్పటికిని అచ్చటి వలస అధికారులు తమ యిష్టము వచ్చినట్లు ప్రవర్తించు చుండుట శోచనీయము. కేవల ప్రభు అనునతడొక ప్లికాయ. అతని వయస్సు 14 యేండ్లు. తాడ్రిక్రానినా లులో రిజిస్టరయిన పౌరుడు. తాడ్రితో పోయి చేరుకొనుట కేవల ప్రభువునకు అవసరమయినది. అతడు ఈ భారత భూమిలోనే తగిన యోగ్యతా కౌశలములు మున్నగునవి సంపాదించి ప్రయాణము చేసినాడు. దక్షిణాఫ్రికాచేరి డెగ్లోవా ఆఖాతమున దిగినాడు. ట్రాన్సువాలు ప్రవేశించుటకు ఉత్తరువీయవలసినదని అధికారులకు వ్రాసికొనినాడు. అధికారులు వారమునైనను ప్రత్యుత్తర మియలేదు. అందుమీదట తాడ్రితోగూడ కేవల ప్రభువు ట్రాన్సువాలు ప్రవేశించినాడు. వలస అధికారులు అతనిని అతనితాడ్రిని పట్టుకొని చెరపాలలోనుంచి విచారణకు దెచ్చినారు. మేజ్ట్రేటు న్యాయవరుడు. యోగ్యతాకౌశలములు మున్నగునవి చూచి కేవల ప్రభువును తండ్రిని వదలివేసినాడు. వారంతట గృహాన్యుభులును ప్రయాణము సాగించినారు. వలస యధికారుల కిది సహనము కాలేదు. కాబట్టి వారు మరల కేవల ప్రభువును బట్టుకొని సేరమున నాతడు నిరపరాధియని మొదటి మేజ్ట్రేటుచే వదలబడి యుండెనో అదేసేరమున కయియే మరియొక మేజ్ట్రేటువద్ద విచారణకు దెచ్చిరి. ఆ మేజ్ట్రేటు పాపము అధికారులకు సులభముగా లొంగునాడు. కాబట్టి కేవల ప్రభువునకు దండనవిధించువాడయ్యె. అప్పీలు ఉత్తరు న్యాయస్థానమునకుపోగా ఉత్తమ న్యాయస్థానమువారు కేవల ప్రభువును ముక్కువీనుగా విచరి. వలస యధికారుల కిక్కడికిని తనివి కుదురలేదు.

1913వ సంవత్సరపు శాసన మొకదాని క్రింద మరల కేవల ప్రభువును నిరోధించు నుత్తరువు ప్రకటించి అతనిని కారాగారములో నుంచినారు. ఈ యుత్తరువుమీద న్యాయవిచారక సాధికార సంఘమునకు అప్పీలు చేయబడి యున్నది. తీర్మాన మొకను తెలియలేదు. కేవల ప్రభువు మాత్రము కారాగారములో నున్నాడు. వలస అధికారులు తమ న్యాయస్థానములు రెండుచేసిన నిర్ణయములను గూడ గమనింపక యింతదూరము నిరోధక పద్ధతుల నవలంబించుట చిత్రముగా నున్నది. న్యాయస్థానములు న్యాయపక్షముననుండుట కొంత శుభ సూచకము. అయినను పోరాటము మాత్రము మన సోదరులకు దుర్భరముగా నుండక మానదు వెంటనే తగిన పరిశ్రమచేసి దక్షిణాఫ్రికాలోని యుత్తమ ప్రభుత్వమువారిచే వలస యధికారులకు హెచ్చరిక యిప్పించుట యవసరము. హాడ్రింజి ప్రభువుగారి నిదర్శనము ననుసరించి షల్కుసుఫర్ల ప్రభువుగారు ఈసమస్య విషయమున శ్రద్ధ తీసి కొందురేమో చూడవలసి యున్నాము.

భాషాధారక విశ్వవిద్యాలయము.

పాటలీపుత్రి విశ్వవిద్యాలయమును గురించి యుపన్యసింపమ ఇండియా శాసన నిర్మాణసభలో గా॥ శర్మగారు కొన్ని యాతీపణ వాక్యములు పలికిరి. బీహారు ఒరిస్సాలలో రెండు దేశభాషలు కలవు— హిందీ, ఒడ్రములు. హిందీ భాష మాతృభాషగా గల వారికి ఇవివలననే, ఇతర పరగణాలలోనివేయెనను, చేరుకొనుండు విశ్వవిద్యాలయములు హిందీభాష ప్రాముఖ్యమునకు కంకణము కట్టకల యట్టివి యున్నవి. ఒక భాషను చెల్లీ దళ చేసేలేదు. కాట్టి ప్రస్తుతమింకొక హిందీభాష ప్రావిశ్వవిద్యాలయము ననన సరమని వాదించి గా॥ శర్మగారు ఒక విశ్వవిద్యాలయమును నిర్మింప తల పెట్టవలసినదని నూచియమ భాషాధారక విశ్వవిద్యాలయములను గురించి కొంత యుత్సాహముతో ముచ్చటించిరి. విశ్వవిద్యాలయములు హిందీ ప్రాంతములలోనే గా సంఖ్యలో హెచ్చుట మాకు మిక్కిలి అనుమోదనీయము కాని గా॥ శర్మగారిని చక్కగా నర్థముచేసికొనక వారి సహోద్యోగులు వారుకొత్త విశ్వవిద్యాలయమున కెదురు బిల్లుచున్నారని యర్థముచేసినమాత్రము ఈసందర్భము మేము తప్పుక చెప్పవలసి యున్నది. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము మానసమున నుండుటచే శర్మగారు పొరొందరని నూచియమము న్యాయము కాదు. విశ్వవిద్యాలయములు నిర్మించుపద్ధతిలో భాషాధారక విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణముగ గణనీయముగా నెంచలేదని శర్మగారు ఇండియా ప్రభుత్వమునకు సలహాచేసికే కాని నూచియము కాదు ఆయా భాషా ప్రాంతములకు నొకొక విశ్వవిద్యాలయ మేర్పడిన వెనుక ఒకేభాషా ప్రాంతమున పది విశ్వవిద్యాలయములు స్థాపించినను హైదరాబాదు యంతటి తోడను గా॥ శర్మగారును ఆనంగీకరింపరు. గా॥ శర్మగారి దీర్ఘప్రభువు స్వీకరించినందుకు మిక్కిలి సంతృప్తికరము హైదరాబాదుకు లింకొక ప్యూరుము శర్మగారి వాక్యములను చదివి మనముచేసి ప్రభుత్వమువారిని సరిమగుమార్గమున నడిపించుటకు తోడనుదురుగాక యని కోరుచున్నాము

ఒక ప్రిన్సిపాలుకు కీడు:— కొలంబోలో ఈటను కాలేజీ ప్రెసిపాలు జి.సి. లీ గారు పరీక్ష దరఖాస్తు సాము నవహరించినందున అతనిపైనే కేసు చేయబడినది. 6 నెలలు కఠినశిక్ష విధింపబడినది.

మొసలితో పోరు:—మలయాలో నొకడు నదిలో చేపలను పట్టుచు నంగియుండగా నొక మొసలి చేపలను వాని తలనుపట్టుకొనెను. వాడు దానికనులలో నేర్లుబెట్టి పాడువగా నది విడిచిపెట్టిరి. తరువాత నతడుగాయములను ముచ్చుకొనెను. ఇప్పుడుదానిని చంపుట కత దమనమును తుపాకీపట్టుకొని వెనుకచున్నాడు.

అంధ్రా మహా సంగ్రామము

సోమరంగము-జర్జను పజ్జీయంతయును ధ్వంసమగుట.

బ్రిటిషు సరాసు సేవల పురోగమము-శత్రువులలో చాలనష్టము.

బాల్యనరంగము-బల్లెరియావారు తలపడియోడుట.

గ్రీసులో జాతియోధ్యము-ప్రకటనము జరుగనుండుట.

రైటరు ఏ జెన్సీ.

ఇంగ్లండు

లివర్పులులో జేగు

లండను, సెప్టెంబరు 26.-లివర్పులులో ఇద్దరికి జేగు కేసునది. ఇద్దరును చనిపోయిరి.

మొయిలు ప్రిమరు

9వ తేదీని బొంబాయినుండి బయటైన రైల్వేలో నియామకమైన 27వ తేదీని మరణించుగా బయట చెరిగినది.

ముంచబడిన స్త్రీమరులు

లండను, సెప్టెంబరు 27:- 'టాన్ వెస్' అను బ్రిటిషు స్త్రీ మరులు, 'వేనియా' అను నామక రైల్వేలో ముంచబడినవి.

పంజాబీ పటాలపు నైనికుడు.

విక్టోరియా క్రాసు బహుమాన మొందుట.

లండను, సెప్టెంబరు 27:- నాయక్ హనూమద్ ఖాన్ అను పంజాబీ పటాలపు నైనికుని పైర్ల సాహసకార్యములకు గాను అతనికి విక్టోరియా క్రాసు బహుమాన మొనగబడినది. పంజాబీ పటాలములోని నాయక్ హనూమద్ ఖాన్ అనునతడు విక్టోరియా క్రాసు సాహసకార్యములకు విషయపు వివరము లన్నియు 'జెట్టు' నందు ప్రకటింపబడినవి. యుద్ధరంగమునందు శత్రువులను అగ్ని నురియుచున్న స్థలమునందు శత్రువులకు 150 గజముల దూరమున నున్నను మారతముగా జయించిన బోఫ్ల మర పిరంగుల దళముతోనుండి శత్రువుల ప్రతియుద్ధములను మూడు సార్లు భగ్గుముచేసి ఇద్దరు తప్ప అందఱును హతులైన విషయ తన క్షీణింబడిగా తనంతట తానే కాల్చెను. మూడు గంటల సేపు అతడు శత్రువులను ముందుకు దానియక ఇరు పక్షములకు పుట్టగల స్థానమును గాపాడుకొను చుండెను. శత్రు పిరంగుల తీవ్రతవలన అతని క్షీణింబడి ప్రోసివేయ బడి నిష్క్రియాజన మొనర్పబడినను, అతడు పైర్లము విడువక తన పటాలమునం దింకను నిలిచియుండిన ఇద్దరితో గలసి వెనుకకు రివల్వరులతో తుపాకులను గాల్చుచు శత్రువులను నిలువఁ జేయుచుండెను. శత్రువారముగ్గురిని అతనికి సహాయముబంపగా అతడు గాయములతో నడువజాలని యొకనిని దీసికొని తన పొంగికోను, చుండుసామగ్రితోను సురక్షితముగా వెళ్లి వచ్చెను. తరువాత నతడు వెనుకకుబోయి తక్కిన ఆయుధములను, దుస్తులను మున్నగువానిని దీసికొనివచ్చెను. ఈతని పైర్ల సాహస పరాక్రమములు సమయమున కుపచరింపని యెడల వాని నాపంక్తిని శత్రువులు భేదించియుందురు.

దొరతనమువారి పత్రములు.

లండను, సెప్టెంబరు 26.- ఇంగ్లండు బ్యాంకువారు ఇక నిన్ను దినములలో నూటికి 6 వడ్డీగల దొరతనమువారి పత్రములను సమయలో నుంచుదురనియు, 1919 వ సం॥ రము ఆక్టోబరు 5 వ తేదీతో పూర్తియగు 5% ల పత్రములను తీసివేయుదురనియు ప్రకటింపబడినది.

అస్సీలియా న్యూజీలండుసేన.

లండను, సెప్టెంబరు 28:- బ్రిటాని పత్రవర్తిగారు ఇంగ్లాండు ప్రభుత్వమున నీ సేనలను మొదటిసారి చూచినవిమృశింపట నిలుపుప్రకటించిరి. "సామ్రాజ్య రక్షణమునకు అధినివేశనముల వారికి గల బాధ్యతను వారు గుర్తించి రనుటకు వరుసగా వచ్చుచున్న ఈ సేనలేని దుర్లభముగా నున్నది.

చార్లమెంటు ఎన్నికలు.

లండను, సెప్టెంబరు 27.- ప్రత్యేకసభవారు ఆచి

కాలములో సమావేశమై గభ ఎన్నికల విషయమున, రిజిస్టరు చేయు విషయమును సంస్కరింపములు చేసెదరు

కిచనర్ స్మారకనిధి

లండను, సెప్టెంబరు 28.- సేనలనుండి కనిపేసిన మరణించిన వారియొక్క గాని వికలాంగులైన వారియొక్క గాని కుమారులకు వ్యాపారవిద్య నేర్పజేయుమున విక్టోరియా పేరముల నొసగుటకు ఈనిధి యుపయోగపడుచు రిధింపములు వారు తీర్మానించిరి. ఈవేతనముల నిలువ సంవత్సరమునకు 150 పౌనులుండవ వికలాంగులైన వారికి సాహాయ్యధము చేరు మొత్తము వినియోగపడును

హిందూ దేశము నందలి

బ్రిటిషు నైనికులకు సౌకర్యములు

లండను, సెప్టెంబరు 27:- హిందూ దేశము నందలి బ్రిటిషు ఖియదీలకు సౌకర్యములు బంపు బంగీలు 11 నుండి 18 పౌనుల తూనికవఱకు చార్జియేమియు లేకయే పంపవచ్చునని ప్రకటించిరి.

కెనడా

కనడావారి శువి.

ఒటావా, సెప్టెంబరు 28.- కనడా ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారికి యుద్ధ వ్యయములకుగాను 100 లక్షల పౌను లొసగుదుమని తెలిపిరి.

ఫ్రాన్సు

కాంబెల్సులో శత్రువులు చాలమంది హతులగుట.

లండను, సెప్టెంబరు 27.- సేను పర్యవేక్షణము బ్రిటిషువారిటుల ప్రకటించిరి. నిన్నును మారు విషయముకలిగినది. శత్రువుల హతావధిశములు ప్రత్యేకముగను, కలసియు చాల క్లాభునీయముగా పనిచేసినవి. ఇంతవరకు 1500 మందిపట్టుబడిరి. ఇంకను వచ్చుచు న్నారు. చాల సామగ్రిలు మా వశమైనవి. నిన్నరాత్రియు నే దుదయమును నురలముందునకు పోతిమి. లెసుబోటు-గూడె కొద్దులకు నడుమ నున్న యొక బలీయగు స్థానమును అచటి కావలీ నే సేను పట్టుకొంటిమి. మేము పడమటనుండి కాంబెల్సులో ప్రవేశించితిమి. శత్రువులనష్ట మపరిమితము.

ఇటీవల తంతివార్తలు.

లండను, సెప్టెంబరు 28:- నిన్నటిగాత్రీ సర్ డగ్లస్ హేగ్ గారిట్లు ప్రకటించిరి. మనకు కుడివైపున బ్రిటిషువారును పరామవారును క్రికోరు మార్వలు అనుష్ఠలములను వశము చేసికొని కాంబెల్సుగ్రామము నాక్రమించుకొనిరి. మార్వలు, లాబోఫ్స్ ప్రాంతములందు మేము శత్రుప్రయత్నములను వ్యర్థ చేసి వారికి విశేషనష్టము గలుగజేసితిమి. మార్వలునుండి మేము బలీయగు గడికోరు గ్రామమునుముట్టించి జర్మనుల చెల్లాచెదురుగ బాటదొలిచిమి. మా ఎడమ వైపున మేము ధీపవెలు గ్రామమును, దానికి తూర్పునగల పగ్వల పంక్తిని జుల్కర్స్ మార్గమును వశముచేసికొంటిమి. ఈ వ్యర్థ ప్రాంత మంతయు కందకములతోను, తంతులతోను బలపఱచి శత్రువులు జాగ్రత్తగా కాపాడుచుండిరి. గత రెండు దినముల విజయము అతి ప్రాముఖ్యములైనవి.

ఆంగ్ల విజయము.

లండను, సెప్టెంబరు 28.- బ్రిటిషువారి సహవిజయ

మునకు జార్జి నార్వెజ్ ముల నభినందించుచు పరాసు దేశాధ్యక్షులగు పాయిక్ కేరుగారు తంతివాస్తవిచ్చిరి

కాంబెల్సు ధీపవెలుల ప్రాముఖ్యము.

లండను, సెప్టెంబరు 27.- కాంబెల్సు గ్రామము నందు 3000 మంది జనులు నివసించుచున్నారు దానియందు శత్రు లింత్రము లన్నియు నుపయోగింపబడినవి రెండు సంవత్సరముల కాలము దీనిని వివిధ తంత్రములతోను, పరాక్రమవంతింపగు సెనతోను, గొప్ప ఫిరంగులతోను శత్రువులు సంరక్షించుచుండి ఈ విషయములను బట్టి కాంబెల్సుగ్రామమునకు శత్రువు లెట్టి ప్రాముఖ్యము నిచ్చికోవ్యక్తమగును. బెర్లిను ప్రకటనము నందు జర్మనులు గ్రామమునుండి పాఱదొలిగిన చెప్పట శత్రువులకు నిరాశ గొలిపినది. బెర్లిను ప్రకటనములు క్రమక్రమముగా తమ దుర్దశను నిరంతరము ప్రకటించు చున్నవి. మిలిటండలివా రిప్పుడు విశేష ప్రాముఖ్యము నొందిన బెసామురోద్దానం దున్నారు. ఈ బెసామగ్రామమును జయించి యెడల సోమరంగమున శత్రుస్థానము లన్నియు నిరాశ జెందవలయును ఇట్లే ధీపవెలు పట్టువడినయెడల ఆరాసుకు త్తరమున శత్రుస్థానములు ఆధారములేక గడగడ వణకవలయును. బ్రిటిషువారు గామెకోరుపై యొత్తిడి సడలించునట్లు చేయబడినందున బ్రిటిషువారి పశ్చిమదళమునందు విశేషము లేమియు దెలియలేదు. ఎడమభాగపు దళము తీవ్రముగా పోరినందువలన ధీపవెలు వశమగుట. కాంబెల్సు పతనముకంటె ధీపవెలు పతనమే విశేష ప్రాముఖ్యము నొందుచున్నది

ఆంగ్ల నావికా విమానములు.

లండను, సెప్టెంబరు 27:- మన నావికా విమానములు బ్రెస్సెల్సుపట్టమున ఎవర్, బర్క్లెక్, సెంటుఎగెడ్, ఎట్టెగ్బర్ అనుస్థానములపై బాంబులువేసి విమానకాలలను గొట్టెను బాంబులు మందెరముల విడనపడినవి. ఎవర్ నందలి విమాన కాలలకు చేరువను మందుసామగ్రి నిలువస్థానమును గూడవిమానములు గొట్టినవి. అనేకస్థలములందు ప్రేల్పుదగ్గని వివరపడినది. పొగదట్టముగా వచ్చెను. మనవిమానము లన్నియు సురక్షితముగా తిరిగి వచ్చినవి.

నూతన స్థానములు

లండను, సెప్టెంబరు 25.- పశ్చిమమున మననూతనస్థానములను మేము పూర్తిగా బలపఱచుకొంటిమి. ఇక్కడ బ్రిటిషువారు శత్రుపంక్తిలోని ఇతరభాగములను భేదించుటకు వీలగు స్థానమున నున్నారు. స్టెర్న ప్రాంతమునందు శత్రువు లందువలననే గోల్పోయిన స్థానములను స్వాధీనుచేసి కొనుటకు మఱల తలపడిరి. కోర్స్ లెట్టిని వశపఱచుకొనిన పరాసు, కనడి యను సేన ఇదివఱకుండిన రక్షకపటాలములో సగమునుండి సే గలిగియున్నది.

కాంబెల్సు ముట్టడి.

లండను, సెప్టెంబరు 27.- యుద్ధరంగమునందుండి రైటరు విలేఖకు డిట్లు వ్రాయుచున్నారు.- 29 వ తేదీని పరాసువారి కాంబెల్సు ముట్టడివలన శత్రువులకు దానిని మరల సాధింప వీలులేకుండు స్థితిగలిగినది. జర్మనులు రాత్రిపూట ఆస్థలమును వదలివేయ దలచిరని శత్రుభైమి చెప్పిరి మన ఫిరంగిదళము శత్రువులు వెనుకకుబోవు స్థలములపై అగ్నివర్షము గురిపించి వారిని వెనుకకు బోనీయక నిలిపివెట్టెను మార్వలు లాబోఫ్స్ పట్టుపడుట అతిత్వరలో జరిగినది జర్మనులపై మే మాకస్మిక్ముగా బడితిమి లేకవారు తన స్థానములను నిలుపుకొను శక్తిని గోల్పోయిరి? ఎత్తైనను అని ఘోరముగా వారు లొంగిపోయిరి. మననష్టమల్లెల్లము శత్రువుల నష్టమతి విశేషము. 8 పటాలములు నిశ్చేషముగా కుడిచి వేయబడినవి ఖైదీలు చెప్పెచున్నారు.

ఆంగ్ల పురోగమము.

లండను, సెప్టెంబరు 28:- నిన్నటిరాత్రి సర్ డగ్లస్ హేగ్ గారిట్లు ప్రకటించిరి. ఈదినము చాలదూరముముందుకువచ్చితిమి. స్టెర్న కు త్తరమున 2000 గజముల సేనాముఖముతో మఱి కొన్ని కందకములను పట్టుకొని యూకోగ్లబాయ అను స్థలమునకు తూర్పుభాగముతో నొక పంక్తిలో నున్నాము.

తీవ్రములకు ఈశాన్యమున తీవ్రమగు యుద్ధము జరిగినది ఆస్థలమున మేముగ్నివర్షమును గురిపించి యిప్పడు తీవ్రముల గ్రామమునకు ఈశాన్యమున 2 వేల గజముల దూరముననున్న కొండతో నొకపంక్తియం దున్నాము.

కాంటిల్లునందు పరాసువారు పట్టుకొనినవి కాక మేము 800 కు పైగా తుపాకులను, అనేక వేలసారు బంబయోగించుటకు చాలిన దుంధుగుండ్ల నిలువను మేము పట్టుకొంటిమి. గత 15 దినములందు మేము పట్టుకొనిన ఖైదీలు 10000 నుండి.

నిన్నటి దినము రెండు శత్రు విమానములను 2 చిన్న విమానములను ధ్వంసము చేసితిమి. మన విమానములు రెండు కనపడుటలేదు.

సామరంగ విజయములు.

పారిసు, సెప్టెంబరు 27:—సోమరంగమున విజయము లకు యుద్ధతంత్ర విశారదులు విశేష ప్రాముఖ్యము నొసంగుచున్నారు. కాంటిల్లునందలి జ్వన సేనను పరాసువారు చుట్టవేసినప్పుడు ఆ సేన దిగ్భ్రాతలను పోక బ్రయత్నించి తుట్టతుడకు ఆ పటాలములలో 100 మంది మాత్రము మిగిలినప్పుడు లొంగిపోయెను. కాంటిల్లును తుదవరకు కక్షించుచుండిన వారిలో ననేకులకు దట్టముగా గాయములు తగిలెను. అంగ్ల పరాసుసేనా పంక్తి యిప్పుడు తీవ్రములనుండి కాంటిల్లునవరకు వంగియున్నది. కాంటిల్లున పతనమతి ముఖ్యమైనది. అవస్థుండనము ప్రారంభమైనది లగాయతు ముందుగా పట్టుకొనబడవలసిన పురములలో నిది మొదటిది. 40 స్థానములను మేము శత్రువులనుండి వదలించి యాక్రమించుకొంటిమి. గడికొర, బెహములను నడుమనున్న భూమిముట్టడికి సిద్ధముగా నున్నది. ప్రపంచమున నంతయు తనకు విశోభముగా నున్నదని జర్మన్లు అధికారులు తెలుపుచున్నారు.

కాంటిల్లు గ్రామము సమీపించుట.

పారిసు, సెప్టెంబరు 27:—ఈ గ్రామము మిల్లు ప్రకటించబడినది. తియ్యములకువచ్చు స్టోక్స్ను శత్రువులు తలపడగ మేమువారికి విశేషనష్టము కలిగించి రెమి చేసితిమి. మన వేగుదళమువారు కాంటిల్లు నున్న శత్రుశాసమున బ్రవేశించి గ్రామపు దక్షిణ సరిహద్దులను సమీపించిరి. దానికి దక్షిణమున మే మొక కందకమునుబట్టి ఒక చిన్న జర్మను పటాలమును ఖైదుచేసితిమి.

పరాసువారు ఫ్రీకోరు నాక్రమించుట

పారిసు, సెప్టెంబరు 27:—ఫ్రీకో రంతయును పరాసు వారి వశమైనది. బెహముకోర్డు సోమలను నుద్ధ్య శత్రువు లొడింపబడిరి. ఆసోము యొద్ద 47 విమానయుద్ధములు జరిగినవి. 8 శత్రువిమానములు ధ్వంసమైనవి. మరయొకటి విరిగినది. వోయి వరులో నొకటి కూలినది. శత్రు సేన వెనుకభాగమున చాల రైలుస్టేషనుల మీద నూ విమానములు ఫిరంగులను గాల్చినవి.

పరాసువారి విజృంభణము.

పారిసు, సెప్టెంబరు 28:—నిన్నటిరాత్రి యిట్లు ప్రకటించబడినది.—సోమునదికు త్తరమున తీవ్రముగ ఫిరంగియుద్ధము జరిగినవెనుక బాసావెసికిని అబిపాలమునకును నడుమ మేము నూతనముగా గడిచిన స్థానములను శత్రువులు ముట్టడించిరి. పరాసువారు ప్రతియుద్ధము సలిపి నైవడవచ్చుచున్న శత్రు మూకలను చెల్లాచెదురగ పాతకొలిరి. మేము 25 మంది ఖైదీలను 8 మరఫింగులను పట్టుకొంటిమి. రాన్ కోరుకు తూర్పునను ఆగ్నేయమునను మేము చాలమార్లు ముందుకు పోయి సెంటిఫీయర్ను, వాల్టె ఆడవులను జొచ్చితిమి.

సోము రంగము.

పారిసు సెప్టెంబరు 28:—సోమురంగమున 1-7-16 మొదలు 19-9-16 వరకును గాయములు తగలనివారిని 80000 మందిని గాయములు తగిలినవారిని 4500 మందిని 144 ఫింగులను 50 మరఫింగులను 118 చదురపు మైళ్ల స్థలమును పరాసు వారు వశపరుచుకొనిరి. అనగా జర్మనులు బెల్జియముద్ద 6 నెలలుపోరి వశపరుచుకొనిన దానిని పరాసువారు 3 నెలల లోపు ననే వశపరుచుకొనినట్లు. ఈరంగమున పరాసువారితో పోరుటకు 312 పటాలములను బ్రిటిషువారితో పోరుటకు 310 పటాలములను శత్రువులు పంపిరి. ఇంకలలో 77 క్రొత్త సేనకు వేరినవి.

బొల్కను

గ్రీసులో జాతీయోద్యమము

ఏథెస్సు, సెప్టెంబరు 27:—వెనిజెలసుగారు సుదూలో దిగిరి. ఈవెటింగ్ జూన్ క్రిటుకు వెల్లెదరు. ఆరెడను కోంబోరైటు

గారును ఆరంభించిన యుద్ధమును కేవలము జాతీయోద్యమము. తొందరలులేకుండ జాతీయోద్యమము నెరవేరుటకు వారుచేయు వసిలనదాని నంతనుచేసి విఫలులైరి. ఏథెస్సువారు సరియైన దారిని పోయినచో వెనిజెలసు పక్షమువారు సర్వసాధముల వారికి తోడ్పడెదరు.

వల్కను కనుమ యుద్ధము.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—రొమేనియావా రిట్లు ప్రకటించిరి. పార్మకొస్టాటుకు దక్షిణమున తీవ్రముగ యుద్ధము జరుగుచున్నది. వల్కను కనుమయందు రొమేనియనులు శత్రువులను పాతకొలిరి. శత్రువులు త్తర ముఖముగా కాజిపోవుచున్నారు. బొల్బూజా రంగమునందు కాంటిగానున్నది. నాన్బూబా పొదవునను ఫిరంగి యుద్ధము జరిగినది.

జనరలు మెకెన్నను పరాజయము.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—బొల్బూజా రంగమునందు జనరలు మెకెన్నను సేన వారము దినములు ప్రతిదినమును స్థలమును గోల్పోవుచువచ్చెను. హ్యా రొమేనియను సేన మునిక్వి రెస్టాము శత్రువులకునిన వెనుక జరిగిన యుద్ధమును ఇప్పుడు బుఖారెస్టునందున్న డ్రొనోహోగారు విశేషముగా తెల్పియుండిరి. జర్మనుల యొత్తిడివలన బల్గేరియనులు తురుష్క సేనల సాహాయ్యమున క్రేసునుండి విజృంభించి పటాలములన్నియు నొకటియై ముట్టడించెను. కాని వారి ప్రతాపము మిశ్రమందలి వారి కెట్టి మహాభీషాయము నీయలేకపోయెను. శత్రువులు తమకక్ష కంఠటిని ధారపోసిరిని యెరిగి మిశ్రమందలివారు సెర్వియనులను, కమ్యునులును, రొమేనియనులను అత్యుత్సాహముతో ప్రతియుద్ధమునలిపిరి. 5 దినములవరకు శత్రువులు తలపడుట కయ్యకలేదు. గాని 5వ దినమున తీవ్రముగ యుద్ధము జరిగి శత్రువులు దక్షిణముఖముగా వెనుకకుపోయిరి. వారు యుద్ధోపకరణములను, మందుగుండు సామగ్రిని, సామ్యము, గాయములు తగిలిన వైద్యులను వదలి పారిపోయిరి.

బొల్బూజా యుద్ధము

బుఖారెస్టు, సెప్టెంబరు 27:—బొల్బూజా రంగము నందు 19వ తేదీతో నంతమైన దుహాయుద్ధము డామ్యూబునది నుండి నల్లసముద్రము వరకునువ్యాపించి యుండెను. శత్రువులు (అధికముగా జర్మనులు) చర్నవోడా వరకుద్రోసి కొనిపోక బ్రయత్నించిరి. కానిరొమేనియనుల ఆగ్నివృష్టు వారిప్రయత్నములను వ్యర్థముచేసెను. రెండుదినములు ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగినది. శత్రువులకు విశేషనష్టము కలిగినది. వారిపటాలములు దట్టముగాకేరి బడుచుండెను గానియవిమౌపై బడుటలలయును, మనయగ్ని వృష్టువారిని దుడిచినేయుటయు నేకగా మన సంభవించెను. 19వ తేదీని శత్రువులు ముట్టడి సహాయల నంతమయ్యెను శత్రువులు ఫిరంగులను ప్రతియుద్ధము సలిపి శత్రువులను పాతకొలిరి. శత్రువుల ఎడమభాగము చెల్లాచెదురై పారిపోయెను: ఒకచిన్న సేనా భాగముముందు 5000 తుపాకులను పట్టుకొంటిమి ప్రత్యుండలివారింకను ముందుకు పోకు చున్నారు.

బల్గేరియనుల సానములు.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—బల్గేరియనులు పోరినాను గోల్పోయిన వెనుక అనేక స్థానములను తంతులతోడను వివిధ పరికరములతోడను బలనెరుకొని అక్కడ స్థిరముగా నుండి రని టైముస్ పత్రికకు నెలొనికా విలేఖకుడు వ్రాసెను.

గ్రీసుదేశస్థితి.

ఏథెస్సు, సెప్టెంబరు 27:—సేనానిర్వాహకసంఘమున కధ్యక్షులగు మాస్కొపోలసుగారు ఎవ్వఱును తలపకముండే రాజీనామా ఇచ్చిరి. అతడును. మఱి 500 మంది వైనికోవోగ్గులును తొట్రుకొనున వదలుడో రాజుగారికి నిజాపనమున బంపుకొనిరి.

బల్గేరియనులతో పోరు నుద్ద్యమమున కధ్యక్షుల పోంతుటకు వెనిజెలస్ గారు సెలోనికాకుబోవు విషయము అంతటను సంక్షోభము కలిగించినది. కాన్స్టానటను తుద ముట్టించుటకు ప్రభాభిసాయ మనుకూలముగానున్నది. త్వరలో ప్రస్తుతి ప్రభుత్వము నేర్పణచుట కన్ని విషయములను బోధించుచున్నది వెనిజెలస్ గారు రొకదినమున ముట్టాచుచు ఏథెస్సు నందలి సౌలనకథమును దివివేయుటకుగాక గ్రీకు మేనిజోనియాను సంక్షోభముటకు గాను క్రొత్తసేన నేర్పించుటకు వీలగునట్లు ప్రత్యేకపాల నా క్రమ మేర్పణచుట ప్రస్తుత పరిస్థితులను బట్టి యవసరం చుచున్నదని చెప్పిరి.

స్వదేశమును శత్రువులనుండి రక్షించుటకు కత్తి బూనునట్లు చేయుటకు వారున్న యుపాయములను వినియోగించితి మనియు, అవి యన్నియు వ్యర్థమయ్యెననియు వెనిజెలస్ గారు టైముస్ పత్రికయందు వ్రాసిరి. ప్రస్తుతము బల్గేరియనులనుండి మేనిజోనియా ప్రజలను సంతక్షింప వలయునను ప్రజల విన్నపములను విని వాము తోక్కుము కలుగజేసి కొనుట యవసరమయ్యెనని వా గనిరి. ప్రస్తుత దేశపరిపాలకులు ప్రజలను కత్తి గట్టవీయునని వా సారిగి యాయవహోపక్రమణము వాంఛించితి మని వారు చెప్పిరి. ఇది తిరుగుబాటుగాదు. బాబీక్రొహముగాదు. రాజు పట్టుంబనుమీదను వారి కేమియు కి.ద్రోహభీషాను లేదు. గ్రీసుదేశ సౌలనకథనందున తన దేశమును వారు కక్షించుకొనుటకు తన కట్టకడపటి యుపాయమేయని యది వాంఛి

దేశ కక్షకసంబంధముతో ఈ త్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపకముందు కాన్స్య కగమున అధికారులు అధిక స్వాతంత్ర్య బుక్రమును ప్రకటించిరి. సెలోనికానుండి తంతివా ద్దవచ్చినది.

ఒక ప్రకటనము.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—జాతీయోద్యమ గుంఠయు ప్రజలలోకిక నావేలేయుటలే యనియు, ఈ యుద్ధమును నడపుటకు వామగారిని బిలుచుటయే తమ యభిలాషయనియు వెనిజెలస్ గారు ఒక ప్రకటనము ప్రచురించుచుగని తెలియుచున్నది ఏథెస్సు విలేఖకుడు తంతివా ద్ద నిచ్చెను.

తీసివేయబడిన నిలువసేన

లండను, సెప్టెంబరు 28:—“డెయిలీ న్యూసు” పత్రికా ఏథెస్సు నెలేఖకు డిట్లు వ్రాసుచున్నాడు.—క్రీటు కెలియందు నిలువసేనలోనుండి తీసివేయబడిన 21 వేల మందియును, తక్కువ డివులవారు 74 యందలి సేనలోని 20000 మందియును చిన్నజీమరులలో సెలోనికాకు జోగ యత్నించుచున్నారు.

సెర్వియను విజయము.

సెలోనికా, సెప్టెంబరు 27:—సెర్వియనులు జయప్రదముగా ముట్టడులు సలిపిరి. కామాకెలక్ ప్రాంతమునకు శత్రువులు నూతన సేనలను దెచ్చుకొని అనేక వ్యర్థప్రయత్నము లొనర్చిరి. ఖైదీల సేకులు పట్టుకొనబడిరి. క్రొత్త బల్గేరియను పటాలములు తప్ప త్రాగి యుద్ధము సలుపుచున్నారని తెలియుచున్నది. రీగాకు దక్షిణమునందున్న టికోలు మైదానము నందు వేగు దళమువారి యుద్ధములు జరిగినవి.

ఒక గ్రీకు యుద్ధనాక.

మిశ్రమందలి నాకాదళమున జేరుట. ఏథెస్సు, సెప్టెంబరు 28:—హైద్రాయను యుద్ధనాక మిశ్రమందలి నాకాదళమునందు జేరినది.

శత్రువిమానములు.

బుఖారెస్టు, సెప్టెంబరు 28:—ఒకజర్మనును, 6 విమానములను బుఖారెస్టు నగరముపై బొంబులు వేసిరి. 40 మంది మరణించిరి, 50 మందికి గాయములు తగిలినవి.

బల్గేరియనుల వ్యర్థప్రయత్నములు

లండను, సెప్టెంబరు 20:—పోరినాకు తూర్పునకు పడ నుటను బల్గేరియనులు రెండుసారులు వ్యర్థప్రయత్నము లొనర్చిరి.

ఆంగ్ల విజయములు.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—నూర్త్ ఓక్ గడికోరులకు నడుమ అనేక స్థానములందు మన పంక్తి ముందునకు వచ్చియి. గడచిన కొలది దినములలో యుద్ధము విశేషవ్యయ మేమియు లేక జరిగినది. మనవృత్తు సత్వర్థము. శత్రు ఖైదీలెంకలు దొంగిలిన అంతకు రెండింతలకంటె మన కెక్కువ వృష్టుము గలుగ లేదు.

శత్రువులు పట్టుదలతో పోగుట.

లండను, సెప్టెంబరు 28:—శత్రువులు లాడిమిలో అన్నియు 23 మైళ్లు ఆగ్నేయమున మన పురోగమమున నాత్తుటకు శత్రువులు పట్టుదలతో పోగుచున్నారు.

తూర్పు ఆఫ్రికా

తూర్పు ఆఫ్రికా యుద్ధము
కేఫ్ లో, సెప్టెంబరు 28:—పోర్చుగీసువారు జర్మను తూర్పు ఆఫ్రికా యందు బ్రవేశించి మికిందనీయను స్థలము కందున బ్రిటిషువారికి సహా వ్యాపారము సలుపుచున్నారని లారెంకో మార్కునుండి తంతివార్త వచ్చినది.

ఈజిప్టు

సూర్యకాల్య పన్నులు మరల హెచ్చించుట.
లండను, సెప్టెంబరు 26:—1-1-17 వ తేదీ నుండి టన్నుకు 50 పెన్ టైమును వంతున పన్ను మరల హెచ్చింప బడునని ప్రకటించబడినది.

డెన్మార్కు

జర్మను విమానములు.
లండను, సెప్టెంబరు 26:—నాలుగు జర్మను జపినులు కోపెన్ హాగనుకు అగ్నేయముగా పాటిపోవుచున్నవనియు వానిలో నొకవానికి బాగుగా దెబ్బలు తగిలినవనియు, రెండవవాని దెబ్బాగ్రులులు పోయిపోయినవనియు కోపెన్ హాగను నందలి చేపలవారు తెలుపుచున్నారని “ఎక్స్ ప్రెస్” వార్తాసంఘమునకు తంతివార్త వచ్చినది.

జర్మనీ

జర్మనీ స్థితి.
లండను, సెప్టెంబరు 26:—1870, 1875 సంవత్సరముల తరగతి వారిలో నైకిక సేవనుండి నిలుపుదల చేయ బడిన వారిని మఱల పరీక్షింప వలయునని జర్మను అధికారు లాజ్ఞా పించిరి.

బెర్లియములోని జర్మను నైకికుల భార్యలు.
లండను, సెప్టెంబరు 26:—జర్మను నైకికుల యొక్క యు ఉద్యోగుల యొక్కయు భార్యలు బెర్లియములో నుండ వచ్చునను నూత్రమును వాణిజ్యస్థితి గారు ప్రోత్సహించిరి ఒక రాజ్యాధిపతిక వ్రాయుచున్నది. బెర్లియము నందు సుఖస్థానము లొప్పు కొనినవారును తమ యిండ్లను వదలి నేయవలయును.

జర్మనులు కృత్రిమముగు రబ్బరు చేయుట.
లండను, సెప్టెంబరు 28:—నైట్లవలన చేయబడు రబ్బరు కంటి రబ్బరును జర్మనులు కృత్రిమమున చేయుచున్నారనియు ఈ రబ్బరుకును చెట్టరబ్బరుకును భేదము ఇరువురియందు లేదనియు ఆంధ్రవాసులు తెలియునుండి తంతివార్త వచ్చినది.

ఆస్ట్రేలియా

ఆస్ట్రేలియాలో వర్షము
మెల్బోర్ను, సెప్టెంబరు 28:—విపరీతముగ వర్షము కురియుటవలన విక్టోరియాలో 100 చదరపు మైళ్ల భూమి జల మయమైనది. మూగోపనాపట్టణముగూడ నీటిలో నున్నది.

సేన
ఈనెల 20 వ తేదీ నాటికి 319000 మంది సేనలో చేరి రని ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగసభలో తెలుప బడినది.

నిర్బాధము
నిర్బాధనైకి విషయమును రాష్ట్రముల సంఖ్యను బట్టిగాక వోట్ల సంఖ్యను బట్టి నిర్ధారణచేయదని ప్రధానమంత్రి హ్యూసుగారనెరి. 2-10-16 వ తేదీని దేశక్షణము కొరకు 21-25 మధ్యవయసువారి కందరిని పిలచెదనని పియర్సుగారు తెలిపిరి.

బంగాళీ సేన
లాహోరు, సెప్టెంబరు 29:—నాల్గవ తేగవారు 50 మంది శుక్రవారమునాడుదయము లాహోరుమీదుగా నావ రాకుండెడి. గురువారమునాడు రాత్రి 9-30 కు వారువచ్చి దరను కొనిరిగాని రైలు తప్పిపోయినది. ఆయనను చాలరుండి బంగాళీలు స్త్రీలును పురుషులునుగూడ క్షేమముతోవచ్చి వారిని గౌరవించిరి. హిందూ దేవాలయ క్లబ్బులోని బంగాళీలు కొందరు గూడ వచ్చిరి. సరళాదేవిచారిగారు వైసికలకు పూలమా లల నిచ్చిరి. ఆమెచేసిన యొకపాటను చాలరుండి చిన్న చిన్న ఆదర్శిలును మగబిడ్డలును సరళాదేవిగారి కలసి పాడిరి. పాట ముగియగానే వైసికలు స్త్రీలకందరికి సత్తిధర్మ మొకరించి నమస్కరించిరి. కోవల స్వర్ణముతో నాచిరులు పాడినపాటవలన నా వైసికలకు మోగు కరిగిపోయినది. పిమ్మట వారి కుపహారముల నిచ్చిరి. చక్రవర్తికిని దేశమాతకును జయజయధ్వనులు బోరునెలగ పోగబండి పోయినది.

దేశీయ తంతివార్తలు

(1)
(మా స్వకీయవి లేఖకునివద్దనుండి)

దక్షిణహిందూస్థానము
నరేంద్రనాథ సేనగారు.
పుదుచ్చేరి, సెప్టెంబరు 29:—చంద్రనగరము ఆయుధ కాసనపు కేసులో హైకోర్టువారు విడుదల చేసినప్పటినుండి యు నరేంద్రనాథ సేనగారు పుదుచ్చేరిలో నివసించుచున్నారు. తిరిగి యుత్తరవిప్లవకరును వీరీయకామునుండి పోగూడదని ఇటీవల అధికారులాయన కొకనోటీసు పంపిరి.

బొంబాయి
బొంబాయి మ్యునిసిపలు పరిపాలనము.
బొంబాయి, సెప్టెంబరు 28:—యుద్ధము జరుగుచు న్నను 1915-16లో ఆదాయము తగ్గలేదు. పన్నులు హెచ్చింపబడలేదు. ఈసారి ఆదాయము 1 కోటి 38 లక్షలు. వ్యయము 1 కోటి 28 లక్షలు. నిలువ 10 లక్షలు. నీటి సప్లయని హెచ్చించుటకు ప్రారంభింపబడినపను లన్నియు నీసంవత్సరము పూర్తి మైనవి. నగరమున కంటికిని నీటిసప్లయ సమృద్ధిగా నున్నది. ఆ రోగ్యము హెచ్చుచున్నది. 1914-15 లో 31853 మరణములు. 1915-16లో 23,681 మరణములు. 1874 తరువాత నింతేక్కువ మరణము లేనంతవరమును గూడ లేవు. పాశ్చాత్యులలో మరణములు చాల తక్కువ. మహమ్మ దీయులలో చాల హెచ్చు. శిశువుల మరణములుగూడ చాల తగ్గినవి. ఈసారి 8 ప్రాథమిక పాఠశాలలు క్రొత్తగా నేర్పరుపబడినవి. ప్రాథమిక విద్యాకాఖకు మ్యునిసిపలువారు మొత్తము 5 లక్షలు క్యయపరచిరి. పాఠశాలలలోని యుపాధ్యాయులను విద్యార్థులను వైద్యులచే పరీక్షచేయించు విధాన మిత్తవరమున కొనసాగినది. నిరంతరమును వైద్యులు పాఠశాలలను పరీక్షించుట కేర్పాటు చేయుటనుగూర్చి ఆలోచనలో నున్నది.

ఆంగ్ల దేశమునకు టపాలు తీసికొని పోవు “నగోయా” అను స్త్రీయకు అక్టోబరు 2 వ తేదీని బొంబాయినుండి బయలుదేరును.

బంగాళము
అంబికాచరణ ముజుందారుగారు
కలకత్తా, సెప్టెంబరు 27:—ముజుందారుగారిని డక్కా డివిజను మ్యునిసిపలు కమిషనరులు బంగాళ రాష్ట్రీయ కాసనసభకు సభ్యునిగా నియోజించినది చెల్లగూడదని శరత్చంద్ర చక్రవర్తిగారు రాజీపించిరి. గాని నియోజనము భాయపడినట్లు గెజిటులో ప్రకటించబడినది.

పంజాబు
అలహాబాదు పురపాలక సంఘము.
అలహాబాదు, సెప్టెంబరు 27:—అలహాబాదు పురపాలక సంఘమున మూలముగా ఎన్నుకొనబడిన విష్ణునాథుగారు 4 వ వార్షిక మహమ్మదీయ ప్రాతినిధ్యములేది పురపాలక సంఘము పూర్తిగా నుండదనిచెప్పి, పురపాలక సంఘపు క్రొత్త సభ్యు లేమిచేసినను ఆకాశ్యము న్యాయాధ్యక్షు కావేదనియు, సినిమాకోర్టులోకి బోవుట తప్పదనియు పురపాలక సంఘాధ్యక్షునివై నొకనోటీసు జారీచేసి, అక్టోబరు 2 వ తేదీని జరుగనున్న సభను నిలిపివేయుటకు తాముపాదింతుమని వ్రాసిరి.

సింలా
రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చిన యుద్ధవార్త.
సింలా, సెప్టెంబరు 28:—26 వ తేదీకల ఈక్రింది తంతివార్త హిందూదేశ కార్యరంగుగారినుండి రాజప్రతినిధిగారికి వచ్చినది.
ఆంగ్ల పగానునగము,
ఆంగ్లమును, పగానులును నుజుల శ్రీవ్రతుగు ముట్టడిని ప్రారంభించి ప్రతివోటును విజయముల నొందిరి. కాంబిల్సు మ్యాక్ ఫీల్డు నడుమ 6 మైళ్ల సేనాముఖముతో శత్రుస్థానములపై గు మారు మైలుదూరము బ్రిటిషువారు ముట్టడి సలిపి కూర్చుంటు లాంబో ఫున్ గామములను పట్టుకొనిరి. ఈ రెండు గ్రామముల తి బలీయములైనవి. మార్వల్ గ్రామము కాంబిల్సు కుత్తరముననున్న

కొండల మీద గలదు దానిక్రిందనున్న కందకములలోను చేయలతోను, లోయలతోను అదియొక బలీయగు కోటయని యే చెప్పవచ్చును ఈరెండు గ్రామముల పరమునలన కాంబిల్సునకు శత్రువుల రాకపోకలు నిలిచిపోవును. శత్రువులకు అపరిమితముగు నష్టమును గలిగించి యుద్ధోపకరణములనిలు. నసంతముగా పట్టుకొంటిమి.
కాంబిల్సు రాంకోరులతో నడుమను పరాసువారు ముట్టడి సలిపి కాంబిల్సు కీశాస్యముననున్న ధైకోరు గ్రామపరిసరము లనఱకువచ్చి రాంకోరును పట్టుకొనిరి. ఇంకను దక్షిణము, వారు అనేక కందక క్షేణులను జయించిరి. ఇంతవఱకు పట్టుకొనబడిన గాయములు తగులని సైనికుల్గు 400 మంది ఇటలీ రంగము.
కిస్మట్ లోయలోని కాడ్డినల్. పర్యవేక్షణమునై ఇటలీ వా రగ్ని వర్షమును గురిపించి తాము జయించిన స్థానములను బలపఱచుకొనిరి.

రవ్వారంగము
హాల్డీ వర్ష రెంబర్సందును శ్రీవ్రతుగుయుద్ధము జరుగచున్నదిగాని మార్పు లేమియులేవు.
రొమేనియా రంగము
బకోవిసాకు దక్షిణమున కాలిఫర్న్ పర్యవేక్షణములందు రొమేనియను లింకను ముందుకు సాగుచున్నారు. హెర్యాన్ స్టాట్ ప్రాంతమునందు రొమేనియనులు ముట్టడిసలిపి 300 మందిని కైదుచేసిరి. రొమేనియనుల ఎడమపంక్తి డొబ్రూజారంగము నందు ముందుకు సాగుచున్నది.
శత్రువిమానములు
6 శత్రువిమానములు ఈశాన్య దక్షిణ జిల్లాలమీద బాంబులు వేసినవి. కొంత నష్టము గలిగినది.
బ్రిటిషువారు పశ్చిమమునుండి కాంబిల్సునందు ప్రవేశించిరనియు, అక్కడ శత్రువుల యొత్తిడిని భరించు చున్నారనియు దరిమిలా వచ్చిన తంతివార్తవలన తెలియుచున్నది

సర్ డగ్లస్ హేగుగారికిని, హిందూదేశ ముఖ్య సేనాధిపతికిని
ఉత్తర ప్రత్యుత్తరము
సింలా, సెప్టెంబరు 29:—22 వ తేదీని హిందూదేశ ముఖ్య సేనాధిపతి సర్ బోమంఫ్ డేఫ్ గారిట్లు సర్ డగ్లస్ హేగుగారికి తంతివార్త బంపిరి.—ఇప్పుడు యుద్ధరంగమున మీ యాజమాన్యము క్రింద బోరుచున్న సేనల్ దైర్య, కౌర్య, సాహస, శ్రుమాదులను హిందూ దేశమునందలి సేనపక్షమున మాయశ్చర్యమును దెలియజేయుచున్నాను.

ప్రత్యుత్తరము.
నిన్నటిదినము మీరుపంపిన అభినందన తంతివార్తకు నాయాజమాన్యముక్రింద నుండు సేనలోని వా రందఱును లేమ యభిమతులను దెలుపుటకు నాలో నేకీభవించుచున్నాను.

బంగాళీపటాలము.
నాల్గవజట్టు.
డల్లీ సెప్టెంబరు 28:—బంగాళీపటాలపు నాల్గవజట్టు వారు ఈయుదయము జిల్లీమీదుగా నావ రాకు పోయిరి. ఇక్కడి బంగాళీలు వారికి ఆత్యుత్సాహముతో స్వాగతము నిచ్చి వీడుకొల్పిరి.

శిధిలమైన స్త్రీయరు.
రంగూరు, సెప్టెంబరు 28:—ఈ క్రింది వృత్తాంతము రంగూరు పోర్టు ఆఫీసుగారికి ఈ సాయంత్రము వచ్చినది — గతవారము స్క్రెయిన్ అగ్రమనోద్ధ గారి వలనను సముద్ర కల్లోలము వలనను శిధిలము గావించబడిన “వోరాస్త్రియను” స్త్రీయరులోని నావికులను దీసికొని వచ్చుచున్న “హార్వే ఆడం సక్” అను స్త్రీయరు 65 మందిని దెచ్చుచున్నది. 23 వ తేదీని ఒక పవనయందు సముద్రములోనికి బోయిన ఒక తండ్రి యొక్కయు, 5 గురు నావికులయొక్కయు జాడ కనబడుట లేదు. భోజనసామగ్రిలతోడను, బట్టలతోడను, స్త్రీయరు నడపు వానితోడను, ఒక ఇంజనీరుతోడను “మార్సు” అను స్త్రీయరును చేసిన నుండి పంపిరి గాని వీరికి హార్వే ఆడంసక్ అను స్త్రీయరు కనబడనందున మార్సు షుఱుల చేసినకు వచ్చినది.
జాడలు కనబడనివారి విషయమై సముద్రతీరమున నంతటను వెదికింప వలయునని రంగూరు పోర్టు ఆఫీసుగారికి తంతివార్త వచ్చిరి.

THE GREAT WAR.

Somme Front: Whole German Line Menaced.

Steady Anglo-French Advance: Heavy Enemy Losses.

BALKAN FRONT: BULGARIAN ATTACKS SMASHED.

NATIONAL MOVEMENT IN GREECE: PROCLAMATION TO BE ISSUED.

[Reuter's Agency.]

THE SOMME FRONT. THE IMPORTANCE OF COMBLES AND THIEPVAL.

Whole German Line Menaced.

The Work on the British Left.

LONDON, September 28. Combles is a village of three thousand inhabitants. Its importance lies in the fact that it was really a vast series of strategic works, the product of two years' unceasing labour and was defended by the biggest guns and the choicest troops. The fact that the Germans were driven out explains the new note of agony, almost of despair, in the Berlin communique, which is obviously preparing the public for the worst.

The Allies are now astride the road to Bapaume, the pivotal point, the capture of which will shake the whole German position on the Somme just as the capture of the other pivotal point at Thiepval will shake their whole line northward to Arras. Since the British were forced to release their hold on Gommecourt at the beginning of July, little has been heard of the work of the British left, but the capture of Thiepval is the reward of ceaseless labour and fighting on that part of the line, and its consequences will probably be even more important than the consequences following the capture of Combles.

THE CAPTURE OF COMBLES.

German Retreat Prevented.

Enemy's Resistance Lessening.

LONDON, September 28. Reuter's correspondent at Headquarters telegraphs that the French attack on the 26th made Combles virtually untenable by the enemy. We learned from prisoners that the Germans proposed to evacuate the position during the night, so our artillery barraged intensely all night across their line of retreat to prevent a German withdrawal, hence the enormous booty taken.

The capture of Morval and Les Boeufs went like clock-work. The Germans were either surprised or are losing their powers of resistance. Anyhow they surrendered easily. Our casualties were extraordinarily light and the enemy's very heavy. Prisoners say eight battalions were wiped out.

No Enemy Counter-Attacks.

PARIS. This afternoon's communique says that the enemy have not attempted to counter-attack on the Somme.

Strong Enemy Position Carried.

LONDON, September 28. South of the Somme there has been a fairly lively artillery contest in the Barieux district. A brilliantly executed attack yesterday enabled us to carry a wood strongly held by the enemy east of Vermandovillers forming a salient in our line.

SEDUCTIVE PROSPECTS.

French Experts on the Great Victories.

PARIS. Immense importance is attached to the great Somme victories by experts. A French official comments or states that the German garrison at Combles when surrounded offered the keenest resistance, succumbing only after it had been reduced to a hundred. Most of the defenders were wounded. The Anglo-French line is now convex without any salient from Thiepval to Combles. Thus yesterday's thrust offers seductive prospects. The fall of Combles is of the highest value. It is the first Caucor capital to be retaken since the offensive began. Forty localities have been liberated from the enemy and are now uncontestedly dominated, and the ground between Gommecourt and Bapaume is suitable for attack. The Germans officially complain that the material of the whole world is against them, but they wanted a war of material and have got it.

Further British Progress.

French Gains.

LONDON, September 28. General Sir Douglas Haig last night reported:—Excellent progress has been made to-day. We carried north of Fiers further enemy trenches on a front of two thousand yards and are now level with the east side of Eaucourt-la-Bay.

Fierce fighting took place north-east of Thiepval, in the course of which we stormed and now hold the enemy work styled Staff Redoubt on the main ridge two thousand yards north-east of the village.

Over eighteen hundred rifles, four flammen werfer and many thousands of rounds of artillery ammunition were taken at Combles in addition to large French captures of material.

The total of prisoners taken by us in a fortnight is ten thousand.

Two enemy aeroplanes and two kiteballoons were destroyed yesterday. Two of our machines are missing.

THE FRENCH ADVANCE.

Progress Appreciably Extended.

LONDON, September 28. PARIS.—Last night's communique said: North of the Somme, after violent artillery bombardment, the enemy strongly attacked our new positions between Bouchavesnes and Abbe Farm. A brilliant French counter-attack rushed to meet the assaulting enemy, waves of whom were thrown back in disorder with heavy losses. We took 250 prisoners and eight machine guns. We appreciably extended our progress east and south-east of Rancourt and penetrated St. Pieres Vaast Wood.

British Advance.

HEAVY ENEMY LOSSES.

LONDON, September 28. British Communique says our line advanced at various points between Martinpuich and Guendecourt. Fighting of the last few days has been singularly economical. Our losses have been small not only relatively to importance of gains but absolutely. Our total casualties have not been more than twice the number of enemy prisoners. One division which had an especially difficult task took as many prisoners as it suffered casualties.

We established posts west and southwest of Eaucourt Le Abbaye and within eight hundred yards of the latter village. We consolidated our position on the ridge north-east of Thiepval.

No Enemy Attacks.

PARIS.—Communique says there was no enemy counter-attack on the Somme. Strong German attack on Thiaumont Fleury front was repulsed sanguinary fashion.

The British Successes.

French President's Telegram to King George.

LONDON, September 28. President Poincare has telegraphed to King George congratulating him on the brilliant British successes.

Results of the Offensive Described.

PARIS.—Semi-official summary of results of offensive on the Somme from July 1st to September 19th says we have taken thirty thousand unwounded prisoners 4500 wounded prisoners captured 144 guns nearly fifty machine guns and conquered 113 square miles of ground which exceeds German gains in six months at Verdun.

The enemy has thrown on to Somme front 310 battalions against the British and 312 battalions against the French of which sixty seven belonged to new divisions.

British Naval Air Raid.

On Enemy Airship Sheds and Ammunition Stores.

LONDON, September 28. It is officially announced that naval aeroplanes bombed and apparently hit enemy airship sheds at Evers, Berchen, Saint Agathe and Etterbeck near Brusselles. The bombs struck buildings and presumably the ammunition stores close to the shed at Evers. Heavy explosions occurred, and large volumes of smoke were observed. All our machines returned safely.

ROUMANIAN FRONT.

Great Battle in Dobrudja.

Bulgar-German Effort Heavily Defeated.

LONDON, September 28. BUKHAREST.—The details of the great battle in Dobrudja, which ended on the 19th instant, show that it extended from the Danube to the Black Sea.

The enemy, for the most part Germans, attempted to force a way to Czernavoda, but their effort was defeated by Rumanian bayonet attacks, supported by the fire of three monitors. The fighting was of the most desperate character for two days. The enemy suffered heavily. They were in massed formations and were moved down by artillery fire. The enemy's onslaught reached its climax in the evening of the 19th. The Allies made a formidable counter-attack and overthrew the enemy, whose right wing fled in disorder. Five thousand rifles were picked up in front of one division. The Allies continue to advance.

FIGHTING IN VULCAN PASS.

Enemy Attacked and Driven Back.

QUIET IN DOBRUDJA.

LONDON, September 28. A Rumanian communique reports that fierce fighting continued south of Hermstadt. The Rumanians in the Vulcan Pass attacked and drove back the enemy, who are retiring hastily northwards. Quiet prevails in Dobrudja. There has been cannonade along the Danube.

Enemy Aeroplanes on Bukharest.

LONDON, September 28. BUKHAREST.—A Zeppelin and six German aeroplanes dropped bombs on city. Forty persons were killed and fifty injured including Boy Scouts.

TELEGRAMS.

Balkan Theatre.

Bulgarian Positions.

LAHORE, September 28. LONDON, September 27th. The Lempé Salonika correspondent says:—The Bulgarians have taken up after losing Florina, a series of strong positions with extensive entanglements. ("C. and M. Gazette.")

Bulgarian Attacks Smashed.

LONDON, September 29. French official message from Salonika says two Bulgarian attacks east and west of Florina were smashed.

Serbian Success.

Bulgarians Under Influence of Drink.

LONDON, September 27. SALONIKA. Serbian attacks have been successfully continued. Enemy brought up reinforcements against Kajmackalan and attempted series of futile counter-attacks. Many prisoners were taken. It was observed that fresh Bulgarians were attacking under the influence of drink.

Petrol Encounters in Riga.

LONDON, September 27. Serious petrol encounters have occurred in Tirul Swamp, south of Riga.

Great Britain.

Parcels of Comforts for British Troops

LONDON, September 27. It is officially announced that it has been arranged that parcels of comforts for British troops in India from eleven to eight pounds shall be conveyed free.

PUNJABIS C's GALLANT STAND

A Three-Hours Defence of Exposed Position.

Wounded Comrade and Gun Rescued.

LONDON, September 28. The Victoria Cross has been conferred upon Naik Shahamad Khan of the Punjabis for conspicuous bravery. The "Gazette" gives details of the circumstances in which the Victoria Cross was won by Naik Shahamad Khan, of the Punjabis, for conspicuous bravery. While in charge of a machine gun section in an exposed position in front of and covering a gap in our new line within 150 yards of the enemy's entrenched position, he beat off three counter-attacks and worked the gun singlehandedly until all his men, except two best-fimers, had been killed or wounded. He held the gap for three hours under very heavy fire while it was being made secure. When the gun was knocked out by hostile fire he and the two best-fimers held the ground with rifle fire until ordered to withdraw. Then with three men sent to assist him he brought back the gun and ammunition and a severely wounded man who was unable to walk. Finally he returned and removed the remaining arms and equipment. But for his great gallantry and determination our line must have been penetrated by the enemy.

Exchequer Bonds.

LONDON, September 28. It is officially announced that the Bank of England will shortly issue six per cent three years Exchequer bonds, and that issue of five per cent Exchequer bonds maturing on October 5th, 1919, will be discontinued.

Imperial Challenge Shield Competition.

This Year's Results.

LONDON, September 28. The National Rifle Association has issued this year's results of the Imperial Challenge Shield competition for boys shooting with small bore rifle. Three hundred and twenty three teams in all parts of the Empire competed in the senior competition for boys over fifteen years, and one hundred and ninety seven in the junior representing a total of fifty thousand boys.

The New Plymouth High School, New Zealand, won the first prize in both competitions. A very large proportion of the fifty prizes in the senior competition was won by Australia where the Cadet system is in an advanced stage. The English teams were fairly prominent in the junior competition. Entries from Canada, South Africa and New Zealand show some increase over those for the last year.

The competition was founded in 1910 by Lieut-Colonel Raymond Schumacher, South Africa.

The Electoral Reform in the House.

LONDON, September 27. Conference will shortly be held to prepare the scheme of Electoral Reform, Redistribution of Seats and Registration.

The Kitchener Fund.

The Council's Decision.

LONDON, September 28. Council of Kitchener Fund has decided to establish Commercial Scholarships to enable the Britons who have served in Forces or the sons of men who have been killed or disabled in War to travel and study in Allied Countries. Their value will be £150 yearly. This is supplementary to the funds for purpose of relieving disabled men.

The Defence of the Empire.

Dominion Troops Praised

LONDON, September 28. An order issued by His Majesty subsequent to his first inspection in Great Britain of Australian and New Zealand troops, states that these successive contingents are the recognition of the Dominions of their obligations regarding the common defence of the Empire.

RUSSIA.

THE RUSSIAN MOVE

Enemy Stubborn Resistance.

LONDON, September 29. Russian communique says the enemy are stubbornly resisting the advance twenty three miles southeast of Vladimirovinsk.

TELEGRAMS:

General Brussiloff on Allied Success.

General Brussiloff declares that we have reached a period when success is no longer to be estimated by territory captured, but by number of the enemy placed hors-de-combat. He says we have deprived the Austrians and the Germans of eight hundred thousand men in four months and when the propitious moment arrives we shall make new big bounds forward and easily overcome the shaken armies. Final victory will then be near.

Greece.

A Greek Battleship Joins Allied Fleet.

LONDON, September 28.
ATHENS. - The Battleship Hydra has joined the Allied Fleet.

RESIGNATION OF C. G. STAFF.

ATHENS. - The announcement of the resignation of General Moschopoulos, Chief of the General Staff, was premature. He, together with five hundred officers, has memorialised the King to depart from neutrality.

The departure of M. Venizelos for Salonika to place himself at the head of the military movement in favour of taking action against the Bulgarians has created the profoundest sensation. Public opinion favours an immediate abandonment of the policy of inactivity. Everything indicates that the present Government will be immediately replaced by a Government of action.

M. Venizelos in a statement says circumstances compel him to form a Provisional Government not to overthrow the Athens regime, but to organise a force for the defence of Greek Macedonia.

In a message to the "Times" M. Venizelos says he has exhausted every means to induce the rulers of Greece to take up arms in defence of their country, but in vain. So he is bound to respond to the call of his countrymen and lead them to rescue of their brethren in Macedonia who are oppressed by Bulgarian invaders. He has only taken this supreme step because he is convinced that the present controllers of Greek policy do not honestly intend to arm the country and expel the invader. This, he says, is not a revolution in the ordinary sense, and is in no sense against the King or the Dynasty. It is his last effort to induce the King to come forth as the King of the Hellenes and protect his subjects.

A telegram from Salonika says Corfu has proclaimed its autonomy pending a communication with the Committee of National Defence.

A Proclamation to be Issued.

LAHORE, September 28.
LONDON, September 27th. An Athens correspondent says that M. Venizelos will issue a proclamation declaring the object of the national movement to be the carrying out of the people's will and inviting the King to head the movement. - ("C. and M. Gazette.")

Disbanded Reservists.

Going to Salonika.

LAHORE, September 28.
LONDON, September 28th. - The "Daily News" Athens correspondent states that 21,000 disbanded Reservists in Crete and 20,000 in other islands are trying to reach Salonika, in small steamers. - ("C. and M. Gazette.")

Australia.

Floods in Australia.

LONDON, September 28.
MELBOURNE. - Tremendous rainfall has caused flooding of a hundred square miles in Victoria. The town of Mooroopna is practically submerged.

The Australian Army.

Enlistment Up to Now.

LONDON, September 28.
MELBOURNE. - In Commonwealth House of Representatives it was announced that enlistments in Australia up to September 20th totalled 319,000. Premier Hughes stated that the conscription referendum would be decided by a majority of votes, but not by majority of states. Mr. Pearce announced that men between 21 and 35 would be called up for home defence on October 2nd.

Germany.

Exempted Men.

LAHORE, September 28.
LONDON, September 27th. - Germany has ordered a re-examination of the exempted men of the classes from 1870 to 1875. - ("C. and M. Gazette.")

Wives of German's in Belgium.

LAHORE, September 28.
LONDON, September 27th. - A Rotterdam paper says that Von Bissing has withdrawn the permission for wives of German soldiers and officials to remain in Belgium. Even those who have established households must leave. - ("C. and M. Gazette.")

Movement of Zeppelins

LAHORE, September 28.
LONDON, September 27. - An "Exchange" telegram from Copenhagen says that fishermen report four Zeppelins flying south east. One was damaged and was accompanied by destroyers. - ("C. and M. Gazette.")

Germans Produce Artificial Rubber.

LONDON, September 28.
Amsterdam telegram from Berlin says the Germans have succeeded in producing artificial rubber comparable to best plantation rubber in durability and the elasticity.

CANADA.

Canadian Loan to the Imperial Government.

LONDON, September 28.
OTTAWA. - Canadian government has offered to advance Great Britain ten millions sterling for payment for Imperial war supplies in Canada.

INDIAN TELEGRAMS.

(FROM OUR OWN CORRESPONDENTS.)

(By WIRE.)

Simla.

War Cable to the Viceroy.

SIMLA, September 28.
The following telegram, dated the 25th instant, has been received by H. E. the Viceroy from the Secretary of State:

The French and British have again attacked and been everywhere successful. The British stormed the position on a front of about 6 miles between Combles and Martinpuich to a depth of more than a mile capturing strongly fortified villages Morval and Lesboeufs. Village Morval stands on heights north of Combles and with its subterranean quarries, trenches and wire entanglements constituted a formidable fortress possession. These two villages practically sever enemy communication with Combles. A large number of prisoners and machine guns were captured and heavy losses inflicted on the enemy. The French attacked the positions between Combles and Rancourt and carried their lines to the outskirts of Fregicourt, northeast of Combles and captured Rancourt. Further south they carried several systems of trenches. The number of unwounded prisoners already counted is 400.

Later information says that the British have entered Combles from the west and are overcoming the enemy's resistance there.

The Italians successfully stormed the summit the Cardinal in the Cismon Valley and strongly consolidated the captured positions.

Fighting continues on the Russian front at Lemberg near Halicz and in the Carpathians, but no change has been secured.

The Rumanian advance in Caliman mountains south of Bukovina continues. The Rumanians attacked at Hermanstadt and captured 300 men. Altogether on the western front they have made 6884 prisoners. The Rumanians left flank is making progress in the Dobrudja.

About six airships visited northeastern and southern countries last night dropping bombs and causing some casualties.

Indian Labour Condition in Ceylon.

Mr. Todhunter Deputed to Study.

SIMLA, September 27.
A Press communique says: Some misunderstanding seems to have arisen regarding the deputation of Mr. Todhunter to Ceylon and the Malay Peninsula. The object of Government in deputing him was to obtain materials from a study of the condition under which Indian labour is working in those colonies for consideration in connection with the abolition of indentured labour which is shortly to come under discussion in London.

The Indian Commander-in-Chief.

Appreciation of British Successful Operations.

SIMLA, September 29.
The following telegram have been published: - From Sir Beauchamp, Duff. To Sir Douglas Haig. Dated Simla 22nd September:

On behalf of the Army in India I would express to you our deepest admiration of the skill, resource, gallantry and endurance of the army under your command in the successful operations that are now in progress.

From Sir Douglas Haig to Sir Beauchamp Duff.

All ranks of armies under my command join me in sincere thanks to you and all our comrades of the Army in India for the very kind message of appreciation conveyed in your telegram of yesterday.

Delhi.

Jumna in Floods

DELHI, September 28.
Heavy rain fell at Delhi for a few days and the Jumna which was being dried up is in high flood again.

Fourth Batch of Bengali Recruits.

The fourth batch of the Bengalee Double Company consisting of fifty recruits passed through Delhi this morning en route to Nowshera. The Bengalee residents of the town gave the recruits a rousing reception and arrangements for their entertainment were made by Dr. A. C. Sen and a few Bengalee gentlemen.

at Lahore

LAHORE, September 29.
The fourth batch of Bengali recruits, numbering 50 strong, passed through Lahore on Friday morning en route to Nowshera. Their arrival was expected on Thursday night at 9-30 P. M., but unfortunately their train missed connection with the fast passenger for Nowshera at Ambala. There was however a large gathering of local Bengali residents including several ladies to give them an ovation. A number of Punjabi gentlemen were also present at the station who were mostly members of the Hindu Serving Club. The recruits were enthusiastically cheered and were garlanded by Mr. Sarala Devi Chandhrani. A welcome song, which was specially composed by Mr. Sarala Devi for the occasion, was sung in chorus by several little boys and girls. Mrs. Sarala Devi taking the lead. After the song was over all recruits knelt down and bowed at the feet of ladies and showed under respect. The sweet voices of little boys and girls were very much appreciated by the recruits who were moved by the song. They were then entertained by the Bengalis and Punjabis. The train steamed off amid singing cheers for the King Emperor and shouts of Bande Mataram.

Calcutta.

Railway Line Breached

CALCUTTA, September 28.
Owing to heavy rains the line between Bheemulgondee and Kukra Khapa, sixty miles from Itwari and thirty miles from Chhindwara, breached. Transhipment of passengers will be necessary for about seven days.

Burma.

AN EXCITING ENCOUNTER

Police Officer's Fight with Dacoits.

RANGOON, September 28.
The report of an exciting encounter with dacoits by Mr. C. A. Reynell, D. S. P. Henzads, in which one dacoit was killed and five wounded has reached Rangoon. It appears that on Tuesday night last Mr. Reynell was roused from sleep by a servant who reported the occurrence of a dacoity in Kungyaungon village, and he proceeded with his orderly, taking a gun and revolver. On the way sound of shots was heard and the burning of torches noticed. Mr. Reynell, on reaching the house in question, found six men and women presumably under capture by the dacoits and immediately fired, shooting one of the dacoits in the abdomen dead. He again fired as the dacoits made a rush for the entrance. He found himself confronted by a Burman with a face white washed (carrying a spear, and realising he had no further shot and could not reach his revolver in his pocket struck the man with the butt end of the gun, throwing him on the floor. The D. S. P. hastily retreated and taking out his revolver fired into the bed-room where another dacoit was struck on the right side. The D. S. P. directed the villagers to look for the wounded, but, owing to the chaotic state in which they were, some little difficulty was experienced but he eventually succeeded in tracing two, one of whom admitted, having come from Henzads, Bassein border, with a party of ten other dacoits. Most of the money bags found were intact on the verandah of the house although some jewellery and Rs. 600, which were kept upstairs in the buildings, were missing.

The village headman was badly injured by the dacoits outside the house.

The Crew of a Wrecked Steamer

RANGOON, September 28.
A message received this evening by the Port Officer Rangoon, states that the steamer "Harvey Adamson" is due here with sixty five of the crew of the steamer "Zoroastrian," which became a total wreck near Cape Negrais last week, also that the mate and five men in the boat who left on the 23rd had not been heard of since. The steamer "Mara" had been sent from Bassein with provisions, clothing, pilot in charge and engineer, but had evidently not met the "Harvey Adamson" and so returned to Bassein. The Port Officer wire to the Port Officer Bassein to have a thorough search made of the coast for the missing men.

United Provinces.

Suit Against Municipal Chairman
Hearing Fixed for Saturday

ALLAHABAD, September 28.
A suit was filed to-day in the court of the Subordinate Judge of Allahabad by Babu K. Nayalal and another, ratepayers of the Allahabad Municipality, against Mr. H. S. Crosthwaite, I. C. S., Chairman, Mr. O. M. Chiene, junior Vice Chairman, Mr. Abel and others members of the Municipal Board under the New Act, alleging that in Ward 4 there was no election the board is illegally constituted and praying that the defendants be restrained by injunction from acting as members and from spending or exercising any control over municipal funds, or any other property of the board. Mr. Ladli Prasad Zutshi applied for immediate temporary injunction but the Court ordered notices to be issued at first and fixed Saturday for hearing.

South India

Bangalore News.

BANGALORE, September 29.
The total earnings of the Mysore State Railway from the 1st April to the 16th September 1916 amount to Rs. 20,23,229 an increase of Rs. 2,55,415 compared with 1915-16 and increase of Rs. 2,02,961 compared with 1914-15.

Official plague returns for Bangalore and Mysore cities for the last week show a decrease. During the week ending the 22nd instant, Mysore had 57 attacks and 38 deaths against 73 attacks and 43 deaths in the previous week, Bangalore City had 25 attacks and 19 deaths against 40 attacks and 26 deaths in the previous week.

The Hon'ble Mr. Cobb will leave for Mysore to attend the Dusserah in the beginning of October and will return to Bangalore after a few days.

Major and Mrs. Tucker will leave for Mysore early in October.

Ooty Notes.

OOTACAMUND, September 29.
Mr. Marjoribanks will take over the charge of the local and Municipal secretariat from Mr. Todhunter and will continue to be in charge until after the meeting of the Legislative Council when Mr. Marjoribanks on relief by Mr. Graham will relieve Mr. Cumming at Coimbatore and the latter proceed to Travancore.

LONDON, September 27

The first main objective in the Somme advance was the occupation of the line from Thiepval to Combles. The realisation of this objective brings nearer the isolation of Peronne. There are no more fortress positions before the British. The new line places the Germans to the right and left of it in a very awkward position, which may force a partial German retirement on the Ancre. Thiepval and Combles fell owing to general Haig's admirable outflanking tactics. More than one paper bails yesterday's work as the best since the beginning of the war. Thiepval and Combles were positions of greater strength than any previously taken in the Somme advance.

The "Central News" correspondent at Paris states that 1,500 enemy dead were counted in the streets of Combles. (Pioneer Cable.)

నూజనీడు, కృష్ణాజిల్లా

జాబులు

శ్రీ రాజా రామమోహనరాయలు-కృష్ణాపత్రిక ఆయా.

శ్రీ కృష్ణాపత్రికా సంపాదకులు ఇటీవల కొన్ని సాక్షాత్తులతో బోధించి మొదటిది నాను. వీర మహావక్తరులు, సంస్కృతాంధ్ర ఆంగ్లభాషా కోవిదులును అగుటవల్ల పాఠకులు వీరి వ్యాసముల బహు శ్రద్ధతోను, శారవభావముతోను జదువుదురు. వీరి సాక్షాత్తులలో జాతీయతత్వము ఒకటి. వీరి వ్రాతలయందు జాతీయతా యావదము మొక్క అర్థము అలివ్యాప్తి దోషమును జెందుచున్నట్లు గనబడుచున్నది. ఈ దోషము ఇదివరకు వ్రాసిన కొన్ని వ్యాసములలోనే గాక 28 వ తేది పత్రికయందలి, రామమోహనునిగూర్చి వ్రాసిన సంపాదకీయ వ్యాసములందును గలదు.

ఈ వ్యాసములో రామమోహనుని జీవితాదర్శనము నకు భిన్నమైన విగ్రహారాధనము ఆయనకు ఆరోపించి, ఆయన పవిత్ర జీవితమునకు, స్వల్ప కీర్తికిని కళంకము దెచ్చివచ్చిన వ్రాయుటకు చింతిల్లు చున్నాడను. జాతీయాభిమానము అభివృద్ధికి భంగము కలిగింపగూడదు. సంస్కృతమునకు అడ్డపడ గూడదు. జాతీయతావాదులను, మన పూర్వుల అనుష్ఠానములని విగ్రహారాధనకును, జాతీయతను గడంగకూడదు. ఈ వ్యాసమున విగ్రహారాధనయు మానసికారాధనయు వారు మారు పనిచి వ్రాయుటయే గాక స్వాత్మిక వ్యాఖ్యాతలగు గూడ లిఖించిరి. అట్టివి యీ క్రింద ఉదాహరించెను. 2 వ కాలంలో "ఆస్తి మతములలోను నెకో యా కారమున బ్రతిమాన్వయము... నున్నను, ఎ కేశ్వరుని మానసికోపాసన... అంగీకరించుచునే "రామమోహనరాయలు బ్రహ్మచరించుచు... ప్రధానోద్దేశము సర్వసాంప్రదాయములవారలను తమతమతత్వములను ప్రత్యేకతను స్థానములను నిర్ణయించుటవలన వారల అభిప్రాయము గాదు" ఈ అనువాదమందలి చివర వాక్యమునకు బ్రహ్మడినులోని మూడవ నిర్ణయము ఖండమును "3) ఉపాసనపద్ధతి మొట్టిది? ఏవిధమున విగ్రహములు, అవతార మూర్తులు... లేక... స్పష్టి స్థితిలయ కారణమని ధ్యానించవలయును" మనహిందూమతము యొక్క ప్రత్యేకతను స్థానములు, బలులు, జాతీయత, యజ్ఞములు, యాగములు, ఆవతారములు, అపరకర్మలు ఇత్యాదులు, వీనినన్నిటి విస్తరింపక మూడవ నిర్ణయమును ఎట్లు అనుచరణలో పెట్టగలరో దురూహ్యము.

"ఈమందిరములో నున్నంతకాలము ఆస్యవతములకు విరుద్ధము లేకుండుననియు... ఉపాసనా విధానముల అవలంబించవలయును" ఇ డెట్లు సాధ్యము? మహమ్మదీయ ఉపాసనకు శ్రీ ప్రవక్త ఉపాసనకు, హైందవ ఉపాసనా విధానమునకు వారి వారి ప్రత్యేక అనుష్ఠానములకు భిన్నము గలిగించక యెట్లు బ్రహ్మచరించునను సభ్యులయేర్పడెను. మహమ్మదీయులును, హైందవులును, వారివారి ప్రత్యేకతను, జాతీయతను నిలుపుకొనుచు కలియు డెట్లు? సమస్తత సామంజస్యము కొరకు బ్రహ్మచరించును నిర్వినాశమున కత్యయము. బ్రహ్మచరించునను ఏ కేశ్వరోపాసన జేసి యింటికివచ్చి వేపచెట్టు క్రింద పోలేరమృదు, విష్ణుగుడిలోని కృష్ణుని, కేశవడిలోని లింగమును పూజించవలయునని గాబోలు వీరి ఆశయము. ఇది వీరి యుద్దేశము అయిన గావచ్చునుగాని, ఓపారక మహాశయలారా! రామమోహనుడెవడు అట్లు చెప్పలేదు కాబట్టి మోసపోతుడు.

శ్రీ రాయలువారు వివిధమతముల విమర్శించునపుడు ఆయా శాస్త్రముల నాధారము జేసికొనెనటయో ఆశాస్త్రముల సమ్మతావధి తలచినాడను. సత్యము ఏ గ్రంథమున నుండినను ఆయన స్వీకరించెను. ఎవరి శాస్త్రములయందు వాదక సమ్మతముండుట సహజము. కావునను సహచర్యములకు బోధించునపుడు భారానునందు ఏ కేశ్వరునిగూర్చి జెప్పిన విషయము లెత్తి జూపియు, పొందువులకు వేదములు ఉపనిషత్తులు ఆధారము జూపియు, శ్రీ ప్రవృత్తులకు వైదికజీవిత వినిపించియు, దేవు డొక్కడయని నిరూపించెను. దీనినిబట్టి శాస్త్రానుసారముని చెప్పబడెడి ప్రతి ఆచారమును భర్తృమును రాయలువారు సమ్మతించిరనుట గొప్ప పొరబాటు.

వారివ్యాసములోని యీ అంశవాక్యము "బహుదేశలోపాసనయు, సాంప్రదాయమున వైదిక రామరణయు... తున్నములని శంకరునిచేత ఖండించెను. వివిధతత్వముల వారివారి ప్రత్యేక అనుష్ఠానముల విస్తరింపవలయునని దనువానికి ఖండముగాదా? బహుదేశలోపాసనయు, యజ్ఞయాగాది క్రతువులును పొందువుల ప్రత్యేక అనుష్ఠానములుగావని జీవుసాహసరతురేమో జూడవలసి యున్నది.

ప్రతి మార్చన స్వల్ప బుద్ధులకిని ఖంటా పథముగ వాదించు" ఇది అన్వయము కానిదో ఆధారము జూప వేడెనున్నాను. ఇట్టి ఘోర అన్యాయమును రాయలువారి యెడ విరట్లు చేయ సాహసించిరో ఆశ్చర్యముగనున్నది. బ్రహ్మడిను

లోని మూడవ నిర్ణయమే విగ్రహారాధన కూడదని చెప్పచున్నది ఆయన జీతము గలను విగ్రహారాధనను నిర్మూలించుటనే విమోచించెను ఎక్కడను స్వల్పబుద్ధులకినిగూడ జెప్పించలేదు పురాణాతి వాసము లందలి బహు దేశతార్కక బూర్బ గాయ లిట్లు చెప్పి "పురాణముల లోను, తంత్రములలోను విగ్రహారాధన సాచరులుకొర కేర్పడినది. చెప్పబడినది. కాని అట్టివారికిగూడ కేవల కుశ్యకోపాసనయే సులభము ఫలకారియు నగును." ఈ విషయమే రామమోహనుని ఆంగ్ల వ్యాసములనుండి అను వాదించుచున్నాను.

Ramamohan English works page 63: "THE PURANAS AND TANTRAS" are of course to be considered as Sastra, for they repeatedly declare God to be one...; they indeed expressly declare the divinity of many Gods and Goddesses..., but they reconcile those contradictory assertions by affirming frequently, that the directions to worship any figured beings are only applicable to those who are in capable of elevating their minds to the idea of an invisible supreme being... and that those who are competent for the worship of the invisible God should disregard the worship of Idols:.....

It cannot be alleged in support of idolatry, that "although a knowledge of God is certainly above all things still as it is impossible to aquire that knowledge, men should of course worship figured Gods." See also pages of the same works, 21, 45, 94, 96. Etc. కృష్ణాపత్రికా సంపాదకుడు పురాణాతి హాసముల అభిప్రాయముని పారబడినట్లు తోచుచున్నది.

విగ్రహారాధన కావలెనని ఘోషిల్లుచున్న యీ సంపాదక వ్యాసమునుండియే విగ్రహారాధన ఫలితములు మాపింప నగును. "ఆలయములు నేడు దురాచారభూయిష్టమై యున్నవి. జనసామాన్యము గ్రహింపజాలక అవియే ఉపాస్యములని భావించుటచే నిజమైన భక్తి జ్ఞానములు కుప్పిరించుచున్నవి" ఇవిగాక వేనవేలు అర్చనములు లెక్కకు మిక్కుటముగా నున్నవి. ఇట్టిజూచుచు చిత్తసంస్కారమును ఈశ్వరజ్ఞానమును గలవానికి విగ్రహారాధన బాధించుట వానిని అధోగతిపాలు చేయుట గాదా!

బందరు పౌరుడు.

కాకినాడ వార్తలు.

మాస్ట్రీయ విలేఖరివద్దనుండి వ్యవసాయము.

కాకినాడ, నవంబరు 26 :— ఇంతవరకును రావు సాహేబు దేవరకొండ సుబ్రహ్మణ్యము పంతులు గారింటనున్న గోదావరివ్యవసాయసంఘపు 9 కార్డుల నన్నిటిని నిప్పుడు గోదావరి జిల్లా సంఘమువారి వశమున టవును హాలులో నుంచినందున, వానిని ఉపయోగింప వలచినవారు టవును హాలునందు బడచు గలరు.

రిజిస్ట్రేషను.

ద్రాక్షారామ సమరిజిస్ట్రారు గారుండి లంచములు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు నమోదించబడి, ఇంతవరకును సస్పెక్షనులో నుండిన మహారాజశ్రీ వాగభూషణ శ్రేష్ఠి గారిని ఇనస్పెక్టరు జనరలుగారు బర్రపుచేసిరి. ఈ నేడమున పట్టుకొనుటకు కక్షశ్రమకు లోనై పూనికతో పాటుబడిన జిల్లా రిజిస్ట్రారు గులాం మొహమ్మద్ ఖాను సాహేబుగారు జిల్లా ప్రజల నందనములకు పాత్రులు. ఈ కేసులో ఇనస్పెక్టరు జనరలు గారింత యాలస్యము చేయకుండు నుత్తరవులను జారీచేసి యుండిరని లంచమునిచ్చి పనులను చేయించుకొనే నేర్పిన ప్రజలకును, ఇతర ఉద్యోగియులకును ఎక్కువ యదవుగనుండుట నిశ్చయము. ఇప్పుడైనను నీ శిక్షవలన డిపార్టుమెంటులో కొంత యలజడి పుట్టక మానదు.

దివ్య జ్ఞానము.

ఇచ్చటి దివ్యజ్ఞానసమాజమువారు, సమాజపక్షమున నివలకునప్పు నవన్యాసముల మొదలగువారి బస సదుపాయముకొరకు తత్సమాజపు ట్రావరణమున నొక ప్రత్యేక భవనమును కట్టించుచున్నారు. దీనివలన వారికిగల గొప్పకొరక మొకటి తీరగలదు. ఇట్టి గృహమునే జిల్లా సంఘమువారును పురమంది రావరణమున కట్టించుటకు కొంతకాలము నుండి తలపోయుచుండిరి కాని వారి ప్రయత్నములకు మూర్తిభవించ లేదు.

రెండవ పంటకు కౌలువలముల

1917 సం॥ 10 మొదలు 1920 వ సంవత్సరమువరకును గోదావరి తూర్పునుభ్యగ జిల్లాలలో రెండవపంటకు మూసో తెరచు కౌలువలస్టేటుమెంటు ప్రకటింపబడెను దీనినిబట్టి కూడ సెంట్రలు జిల్లాలో పూర్ణముగ నన్నియేండ్లను ముగియబడునట్టి కౌలువలేదు. సంవత్సరమువదలి సంవత్సరము తేరిచుటయో, మూచుటయో జరుగగలదు. తూర్పు జిల్లాలో నిరువది యైదుకౌలువలు రా బోవు నా లు గేండ్లలో నొకసారియైన తెరవబడవని కనుబడుచున్నది. మరెక్కొన్నిటిని మూడేండ్లమున ఒక యేడుమాత్రము తెరుతురని ఉదహరింపబడినది. ఈయేర్పాటుయొక్క సందర్భమున బోధపడకున్నది మెనకటి. నాల్గుసంవత్సరముల స్టేటుమెంటును కూడాచూచిన యెడల మనసగా యెనిమిదేండ్లను మూయబడ కౌలువలు కొన్ని కానబడుచున్నవి. 1918 మొదలు 1919 వరకు మూయబడి 1920 వ సంవత్సరమున మాత్రము తెరవబడునకొన్ని గలవు. సెంట్రలు జిల్లా ఇంజనీరు ము. రా. శ్రీ, భాస్కరఅయ్య రు గారు శ్రద్ధతో తమస్టేటుమెంటును సిద్ధము చేయించినా లను, తూర్పు జిల్లాలో వ్యవహారపు మర్యాదచొప్పున కెటుల నో తయారు చేయించినటుల నూహింపకల్పదు కాల్యల సంఖ్యను తగ్గించి రెండవపంట విస్తీర్ణము క్రమముగా వృద్ధియగునటుల, నీటిసందర్భముమార్గముల నాలోచించుట ముఖ్యమని తాము ఇంజనీర్ల పేర వ్రాయుచునని 1914 సంవత్సరమున జిల్లా కలెక్టరు ఫేబ్రురీ ఎర్విక్ దొరగారు అమలాపురము మొదలగు చోట్ల రయితుల సమావేశములందు చెప్పి యుండిరి. ఈ విషయమును గురించియే గోదావరి జిల్లా సంఘ కార్యదర్శియగు మహారాజ శ్రీ దుర్గి రాల సూర్య ప్రకాశరావు పంతులు గారు మే. ఎర్విక్ దొరగారితో నొకటి రెండు సార్లు ప్రశంసింపగ నాయభిప్రాయమునే దొరగారు వెల్లడించిరి. వ్యవహారము లిట్లుండ దీనికి విరుద్ధముగ ప్రకటింపబడిన స్టేటుమెంటును బట్టి రిమ్యూ డిపార్టుమెంటు వారు తూర్పు జిల్లా విషయమున తగినంత శ్రద్ధ వహింప లేదని సంకోచింపదగి యున్నది. ఇట్టిలోపము జరుగకుండ నీ కాల్యల మూ తెలియజేయు లిట్లు తయారు చేసి గెజిట్టులో ప్రచురించి ప్రజలకు దానిమీద గల యాక్షేపణలను చెప్పుకొనుట కవకాశ మియ్యుడని కడచిన గోదావరి మండల సభలో తీర్మానము గావించ బడెను. డి. పి. డల్లియూ వారు దానినైన పాటించినటుల గనుపడదు.

ఫారెస్టు.

ఈ జిల్లాలోని నవస్థాపితములందు సర్కారు కొలవులనున్న సిబ్బందిల కన్నిటికి ఏజెన్సీ అల్లవెన్న నదనముగ నిచ్చుచున్నారు కాని భద్రాచలము తెలంగాణా కూనవరములో నున్న అప్పరు గోదావరిపారె స్టాఫీసరుగారి సిబ్బందికి మాత్రమిట్టి అల్లవెన్న నిచ్చుచున్నట్లు కానరాదు. వారు దీనికి గూర్చి అధికారుల ద్వారా విన్నవించుకొనినను ఇంతవరకు కార్యకారయైనటు లగుపడదు. గుమాస్తాల కల్లవెన్న నిచ్చుట ఇంకను యోచనలో నుండగా, ఫారెస్టాఫీసరుగారికి మాత్రము నెలకు రు 100 లోకలు అల్లవెన్నను ఇండియా గవర్నమెంటు వారు సాంక్షను చేసిరి.

మ్యూనిసిపలు.

1 మా పట్టణమున మ్యూనిసిపలు వైరుమ్యాను ఎన్నికకొరకు కవునిలువారి సభ వైసెల 16 వ తేదీన జరుగును వైసు వైరుమ్యాను మిప్పరు డిక్టాజాగారు డాక్టరు వానినద్దనుండి వైరుమ్యానువని ఛార్జీని లింగి పుచ్చుకొనిరి. ఒకటవవార్డు ఎలెక్షనునైన దాఖలు కాబడిన ఆక్షేపణ అర్జీ వైసెల 17 వ తేదీన విచారణ జరుగును.

సరస్వతి గానసభ.

కడచిన 12 యేండ్లనుండి క్రమముగ నీపట్టణమున జరి గుచున్న సరస్వతిగానసభ యీనెల 28 వ తేదీ మొదలు అక్టోబరు 6 వ తేదీవరకు కాలేజీభవనమున జరుగును కంచి కలకత్తా, మాయవరము, మధుర, తంజావూరు, గుంటూరు, గదరు విజయనగరము, మొదలగు చోట్లనుండి, హరికథకులు వాద్యగాండ్రు గాయకులు, వచ్చి యిచ్చటి పౌరులను సంతోషపరచురు. 13 డేండ్లనుండి, ఈసభ యీపట్టణమున జరుగ చున్నను కాకినాడలో మృదంగము వాయింపు వానికన్న నితరవిద్యయందునుమధ్య డిసంవత్సరమున నైనదొరకకుండుట తోచనీయదు. ఈసభవారింతవరకు ఫలజులకు దగ్గప్రోత్సాహమీయాలేదని దీనివలన స్పష్ట మగుచున్నది. ఈసభకు ఆనరబిల్ షోలవరము ఇమింబారుగారు ప్రసిద్ధులయియు, ఆనరబిల్ రావుబహద్దరు కొమ్మిరెడ్డి సూర్యనారాయణ మూర్తియారు. డుగారు నైకతైరి అనియు చెప్పుదురు. ఈసభకు యంచి ఆదాయము కలదు. కాని ఈసభవారు తమ యాదాయవ్యయ పట్టికను ప్రచురించువాడక యున్నట్లు చెప్పగా వినియుండలేదు. అట్టి పత్రికను చూచియుండలేదు ఈసంవత్సరపు సభారంభపూర్వము కార్యనిర్వాహకకు లొకవేళ గతవత్సరపు కార్యనిర్వాహక క్రమమును డెల్పుదురేమో ఎరుగరాదు.

ప్రాద్దుటూరి కు స్త్రీలు.

(స్వకీయ విలేజ్ కుటుంబం)

ఈపురమును గురించి విశేష సంగతులను వ్రాయుటకు నాకు కు స్త్రీలను మరచుట సంభవించదు. ముఖ్యముగ విషయ ముడికొని రోజుల క్రిందట 'షేక్ సాబ్' వైలువాక్ పుదనపల్లి చలం వైలువాక్ వీరిద్దరును ప్రాద్దుటూరిలో కలిగి ఇమాంసాబు గోస్వామి కు స్త్రీ చేసిరి. చలం వైలువాక్ బహునిబ్బరముగ చేసె ను. 'షేక్ సాబు' చేసిన కు స్త్రీని చాలమంది పసంపచేయలేదు. ఒక గంట సేపుచేసి ఆదినము వీరినివోడాచేసి మరుసటిదినము మరల కు స్త్రీ చేయుదని చెప్పిరి. వీరును ఒప్పుకొనిరి. కొన్ని కాలములవల్ల కు స్త్రీ ఆమరుదినము నిలిచిపోయెను. ట్రికట్ట మలన వమాలైన వైకము 'షేక్ సాబ్' ఇలాకా వారివద్దనే యున్నది. 'షేక్ సాబు' కడపకు వెళ్లెను. చలం వైలువాక్ అతనికి లాయర్ నోటీసిచ్చి మరల పిలిపించి కచ్చేరివద్ద సర్వము చూపునట్లు కు స్త్రీ కావలయునని చెప్పిందంటే వేయించెను. ఆ షేక్ సాబు వీరిద్దరూ చెప్పినవోటునకు రాక ఇంకొకవోటు కు స్త్రీ కావలయునని ఏమేమోచేసెను. పాపము! చలం వైలువాక్ బోసాను పెద్దమనుష్యులతో గూడ కచ్చేరి వద్దకువచ్చి చీక టినదువకు షేక్ సాబును లాయర్ నోటీస్ ప్రకారము నిరీక్షించుకొని వేసారి ఇంటికిపోయెను. ఇప్పటికిని కు స్త్రీ కాదు. ఇతని వైకముగూడ ఇతనికి 'షేక్ సాబు' ఇయ్యలేదు. ఇప్పటి కైన మీరు లగవులాడక పెద్దమనుష్యుల ముందట రాజీగపోవు టయే లాభము. 'షేక్ సాబు' న్యాయముగ ఇతనికి రావలసిన వైకమును పంచియిచ్చిన బాగుండును. అట్లు కాదేని పెద్దమ నుష్యులు నిగ్రాహ చేసినవోటు కు స్త్రీయైన చేయవలయును. పుకప్రముఖు లీవిషయమున శ్రద్ధవహించెదరు గాక!

బాబావైల్ వాసుకును ఉల్లా అహమ్మద్ వైల్ వాసుకును ఈ నెల 18 వ తేది వి. ఆర్. సుబ్బన్న గారి గోదాలో కు స్త్రీ జరిగెను. వీరిద్దరు సింహములు పోరినట్లు పోయిందగ గోదా ఇరుకైనందున జనులు గండ్రగోళము చేసిరి. కు స్త్రీ 8 నిమిషములుగూడ జరిగియుండలేదు. ఈలోపల నే బాబా వైలువాక్ గారు ఉల్లా అహమ్మదును క్రిందికి దెచ్చియుండిరి. అహమ్మదుకు గన ఎక్కియుండెను. అంతటితో కు స్త్రీ ఆగిపోయెను. మరుసటిదినము మరల బహిరంగముగ చేయునట్లును ఎవడు వెనుకకుపోయిన వాడు టిక్కెటువైకము లోనే భాగమునకు అర్హుడు గాకపోయినవాడే కాకుండా ఓడి పోయినవాడుగా బరిగిరింపబడు ననియు సుధ్యులు చెప్పిరి. మరుసటిదినము దండ్రిరావేసి, బాబావైల్ వాక్ అఖాదాకు వచ్చి, ఉల్లా అహమ్మదు అఖాదాకు రాక 24 వ తేదివరకు వాయిదా తీసికొనిరి. బాబావైల్ వాక్ నిబ్బరముగలవాడు గనుక అవాటుకు గూడ ఒప్పుకొనెను. 25 వ తేది దండ్రిరా వేయబోవునపుడు ఉల్లా అహమ్మద్ సుధ్యుల దగ్గరకువచ్చి "నేను పడినటులనే: అతనితో కు స్త్రీ చేయను. పడినవానికి వచ్చిన వైకమియ్యండి యని అలిపినముగ నడుగగ నాల్గవభాగము (25) రూప్యములిచ్చి అతనిని పంపివేసిరి. 100 రూప్యములకు పైగా ననూ ద్రయుండెను. ఇండియా దేశమునందును ఇతరదేశ ములందును సంచారముచేసి పంభావ నస్తానలను గూడ కొట్టి అనేక బహుమానములను గడించిన సిలోన్ ఘూబాబ్ వైలువాక్ గారు బాబాగారి కీర్తిని విని ప్రాద్దుటూరునకు వచ్చి వీరితో కు స్త్రీ చేయ దలచుకొనినారు. ఈకు స్త్రీ త్వరలో జరిగవచ్చును. ఈకు స్త్రీకి పెద్ద పెద్ద పట్టణములకు ఆహ్వానములు పంపవచ్చును. ఇదిమాడవలసిన కు స్త్రీ? ఇతనికి శ్రాం ధిమనో మున్నగు బిరుదములు గలవట. ఆ రథుగులకంటె నెక్కువ నున్నారని చెప్పవచ్చును. ఇతడు మనుష్యమాత్రుడుగ నగవడు. ఇంతటికి ఆజానబాహుని మా పోన. తన్నడును పూచి యెలుగురు. రామమూర్తిగారు వీరి ముంఠల అగ్గపని చేసినందు రనుటకు సందియముండదు. వీరికిని బాబాగారికిని త్వరలో కు స్త్రీ జరుగగలదు. బాబా వైలువాక్ గారికి శ్రీయుత కోక సిద్ధారామరావు ఎం. ఏ. గాను బంధువునండి చిసరా కు స్త్రీలకు రమ్మని ఈ దినము కాలగ్రాంత్యం ఆహ్వానమును ఇంటి యున్నారు. వీరందరిలకు సమ్మతించినారు. వీరు దసరా సుకౌత్సవమునకు బంధియనకు పోవోవుమన్నారు.

ఒక వాచి ఇనాము.

సిరా అద్దకనే వ్రాయునట్టి ఫౌన్టేన్ పేనా సిరాబుడ్డి తో సహా రు 2.2.0 లు వెలగల దానిని తెప్పించుకొను వారికి ఒక వాచి ఈనాముగా ఇవ్వబడును. మదరాసు మెయిలు ఆర్డరు కంపెనీ, 37 వై నాబాబు, మదరాసు.

Wanted.

1 Compound Engine 9x15x16 or same with multitubler boiler 1 20 N H P portable steam Engine and 1 single Cylinder Engine about 10' x 22." Apply grapotone Mount Road, Madras. (563)

Magic Cure! Marvellous effect!!
Bathing Oil Price Rs. 0-8-0
Iron tonic pills 1 bottle of 48 pills 2-0-0
Anti Malarial Drops Price 6 Doses 0-8-0
Discriptive Catalogue free on application
ALLBUTT & Co.,
CHEMISTS BROADWAY MADRAS.

మీకు కావలెనా?

R.L.N. టూనిక్ మాత్రము డజన్లు 4-కి రు. 1.
మద్యాను నస్యము కేర 1-కి రు. 1.
"విద్యానిధి," 87, రాధాస్వామి వీధి, మద్యాను.

నీవు ఇల్లుకట్టదా? అట్లయిన కాష్టు ఆయిరక్ కాలము, స్పిరట్, వైయర్ కేసెసు, ఆగ్న మెంటల్ రెయిలింగ్స్ వైరాలవ, సి. గోపాలనాయుకర్ అండు సన్న బేసిక్ పౌండ్రి మద్రాసు వారికి వ్రాయుము.

కలియుగ కల్పవృక్షము.
కృతయుగమందుకల్పవృక్షము మనుష్యులకోరిక లను నెఱవేర్చుచున్నట్లు ఈకలియుగమందు మానవజాతి యొక్క ఈతిభాదలనుతీర్చి ఆయురారోగ్యై శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ లనిన్నివది మన వైద్యవిద్యఈపుస్తకముకోరినవారికి
ఉచితముగా పంపబడును
రాజశైవ్య నారాయణజీ కేశవజీ, ఆయుర్వేదవేద డామధాలయము, 20 చీనాబజారుకోడ్, మద్రాస్.

నర్వతేలు విషనంజీవి (రీజిస్టర్డ్)
ఏక్కుచువచ్చువారు నత్వము బోదురు. గుణము లేనియెడల 100 రూపాయలు యినామివ్వ బడును. ఒక అణా ప్లాంపు పంపిన సాంపిలు పాకెట్ ఉచితముగా పంపబడును.
వి. ఎ. ఎస్. పాణి, 3, ఇరుళప్పక వీధి, మద్రాస్.

180 పుటల పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును కాశ్యతనుభవమునుపొందుట స్వాభావిక మైన కొన్ని విధులను ఆనుసరించుట వలననే కల్గుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢగాత్రమును ఆయుర్విధిని ఇప్పించు ను, ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును. పోస్టు చార్జి యు మేమే భరించిపంపెదము. వెంటనే వ్రాయుము.
219 వైద్యశాస్త్ర మునిశంకర్ గోవిందజీ, ఆలంకర్నిగవా డామధాలయం 156, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఎంపయరు ఆఫ్ ఇండియా
లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడు బొంబాయి.
మదరాసు రాజధానికి ముఖ్యప్రతినిధి వారి ఆఫీసు- 2 థియానాఫీకల్ బేంకు మంజిరము.
పోస్టు బాక్సు 903, అడయారు, మద్రాసు.
పట్టణములో
"న్యూ ఇండియా" మందిరములు
13-14, సెకండు లైను బీచ్, మదరాసు.
ప్రిమియములు పట్టణములోనున్న ఆఫీసు మంజిరముల చెల్లించవలెను. విశేషములు ఇచ్చటనే తెలిసికొనవలెను. మన ఆర్డరులు చెక్కులు ఇన్వాయిసెస్లు అడయారులోని ముఖ్య ప్రతినిధిగారి పేర పంపబడవలెను.
ఎకెంటు కావలెను. 554
కావలసినవారు } బి. పి. వాడియా }
వీరికి వ్రాయవలెను. } ముఖ్యప్రతినిధి }

ప్రపంచ చరిత్ర

(నాల్గవసంచికి జేలనడినది)

గ్రంథకర్త గా మారిస్వోత్తమరావుగారు, ఎం.ఏ. లోకములో ఎన్ని రాజ్యములూ కలిగినవి. గలించినవి. ఎందరో రాజులు పుట్టివారు, గిట్టివారు. ఎన్ని యోధాకులు మనినవి, చనినవి. ఎందరో మహానుభావులు జన్మించినారు నిర్యాణ మందినారు. జరిగిన యుద్ధములకు లెక్క లేదు ప్రబలిన మతములకు మితిలేదు. అయిన మార్పులకు అంతము లేదు. పట్టణములు పతనమైనవి. పట్టణ పట్టణము లయినవి రాజ్యములు అడవులైనవి. అడవులు రాజ్యములైనవి అనాగ రికులు నాగరికు లైనారు, నాగరికు లనాగరికు లైనారు ప్రభువులు అంకితు లైనారు, అంకితులు ప్రభువులైనారు ధనవంతులు దరిద్రు లైనారు, దరిద్రులు ధనవంతు లైనారు జ్ఞానవంతు లంధకారముగబడినారు, అంధకారముననున్న వారు జ్ఞానవంతు లైనారు. ఈ యంతటికిని రెండే కారణములు— కాలము, మానవుడు. 6 సంచికలు 2.0.0
ఎప్పుడెప్పుడు ఎచ్చరెచ్చట ఏమి విషయముగా ఈరెండు కారణములు పనిచేసినవో తెలిసికొనుటకు ఎవ్వరికి ఇష్ట ముండదు? ఎవ్వరికి కుతూహల ముండదు?
ఆ యిష్టమును పూర్తి చేయవలెనా ప్రపంచ చరిత్ర ఆ కుతూహలమును సంతృప్తిపరచవలెనా ప్రపంచ చరిత్ర ప్రపంచచరిత్రా కార్యాలయము
145, టంకనాల వీధి, మద్రాసు

ఆంధ్రనర్వకళాశాల
విద్యా ప్రవృత్తి
ఇది
శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి
గారిచే వ్రాయబడినది
వెల 0.4.0] [పోస్టేజీ ప్రత్యేకము
ఆంధ్రనర్వక కార్యాలయము
7 తంబుకెట్టి వీధి, మదరాసు

ఆదిపచ్చికాన లెక జున్ను
తులం 1 కి రూ. 3-4-0
జీర్ణరసాయనము:— ఈమాత్రలను సేవించుట వలన అన్నము వచనముగును జీర్ణకోశము బాగు వడి రసప్రావము క్రమముగ గలుగును మలబద్ధ ము మానును. 25మాత్రల దెబ్బ 1-కి వె. 1-4-0. అమృతాంజనంజీపో, బొంబాయి అండ్ మద్రాస్.

బంగారు పతకములను
మద్రాసులోను కలకత్తాలోను ఆయుర్వేద యాషధ ప్రదర్శనములయందు నిచ్చిరి
జాండూ ఫార్మస్యూటికల్
వరుక్కు
లేహ్యములు, చిల్లలు, మాత్రలు మొదలగునవి యన్నియు శాస్త్రాక్రమ ప్రకారమున సిద్ధపరుచుదురు. వెలపట్టిక కై వ్రాయుము. ఒకసారి చూచిన సంగతి తెలియును.
వ్యవసారములన్నియు వాంఛ్యము భవ లోనే జరుపవలయును.
చెన్నపురిలోను చెన్నపురి రాజధాని లోను ఏజంట్లు కావలయును
The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Aurvedic Pharmacists
Elphinstone Road, Bombay, 13.

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

459

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరి మురబ్బా

ఈ మురబ్బాను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 100 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు రుజువు చేయు నివాసిని చివర కోర్టుముందుగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమువల్ల బాల్యములోనే ధాతునష్టము కలిగినవారికి వృద్ధులకు శిశువులకు బలహీనమై, మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించుదురు. ఈ సాలామిసిరి మురబ్బా సేవించిన యెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బలవీర్యసంపన్నులయి ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బానల్ల ధాతుభ్రష్టికిలుగును, స్వస్థస్థితిము మానున, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానున, నీరుచురుకు మానున, బహుమూత్రవ్యాధి మానున, విశేషబలము కలుగున, రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ పులవిసర్జనముగును. సాలామిసిరి అనునది ఒకశాటిపండు. ఇది కాబూల్, కాందహార్ దేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈ పండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము ఆదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వైమరబ్బాను సేవించి యెంచి ఎలయు పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చితమారు చేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగగుణము కలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపాన పత్రిక పార్సలతో పంపబడును.

15 తులారు, వచ్చి వెల రూ. 2-0-0.

తెపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు

డి. మన్నాలాల్. ఢిల్లీ వైద్యులు, నె 5, అవన్యూరోడు, బెంగుళూరు సిటీ

త్రివర్ణ ప్రదీపిక ధర్మ కాండము

టీకా తాత్పర్య విశేషార్థసహితము

అరమునుండి భాషాంతరీ కరింపబడినది గార్హస్థ్యము దయాగుణప్రకాశన, ఆతిథ్యము, జీవకార్యము మూర్ఖభోజనవర్జనము మున్నగు 36 విషయములు శాశ్వత దృష్టాంతములతో తెలుపబడినవి 23౮ పుటలు వెల ౧-౦-౦.

డిటో అర్థకాండము

ఈ గ్రంథమునందు మనపూర్వులు రాజ్యవ్యవస్థను ఎటుల ఏర్పరచినదియు ఆయాపనులకు వలయుమంత్ర, నై వ్యాధిపతి మున్నగు వారల తరీఖీదు చేయవలసినరీతి మున్నగు భిన్న భిన్న విషయములు దాదాపు 2౨ ప్రకరణములుగ వివరింపబడి యున్నవి. ఇప్పటి రాజ్యవ్యవస్థ కంటె ఎన్నియో మడుం గులు మనవారలు నాగరికులయి ఉండిరను విషయమును ఈ గ్రంథమును చదివినవారలు గ్రహింపగలుగుదురు. 33౬ పుటలు వెల ౧-౪-౦.

మానేజరు స్వధర్మప్రకాశిని గంటూరు తినివాసేడి.

గ్యాలీన్ మోటారు సారశాల.

మోటారుబండ్లు నడుపుటకును, వాటిని బాగుచేయ గలుగుటకును తెలిపియును నిచ్చుటకును మోటారుబండ్లు ఎట్లు నడుచునో యేయేభాగముల యేయేపనులచేయునో అవి చెడి పోయినపుడు స్వల్పముగా చేయు రిపేరులను యాయంతముల నెల్ల అభ్యాసపూర్వకముగా ఈ సారశాలలో, యూరోపియన్ దొరవల్ల నేర్పించబడున ఇది రెండుమాసములలో నేర్పించి గవర్న మెంటు వారివద్దనుంచి లై సెన్సు యిప్పించిపంపబడును. ఆండులకు ఫీసు 60 రూపాయలు కట్టవలయును.

తిరిగి క్లాసులు అక్టోబరు నెల 1వ తేదీనుండి ప్రారంభ మగును క్లాసులో చేరవలసినవిద్యార్థులు ఈ నెల ౨0 వ తేదీని గాని అంతకు ముందుగాని దరఖాస్తులు చేసికోవలయును పొరుగుూరి విద్యార్థులు కోరినచో నివసించుటకు తావోంగ బడును. ఈ క్రొంద నుదహరించు వారికి వ్రాసికొనుడు

(41) గ్యాలీ అండ్ కో, బ్రాడ్వే, మదరాసు Galley & Co., 149, Broadway Madras

కల్యాణి - ప్రతిరుడు

ఇది షేక్స్పియర్ ద్వారా ఇంగ్లీషు భాషాకవి నాటకము ననుసరించి తేట తెలుగున ప్రతిరుడుగా వ్రాయబడినది తెలియు నట్లు రచింపబడినది. ఇతర భాషాకవుల రచనా చమత్కారములు, మన తెలుగువారికి తెలుపవలయునని ప్రారంభించిన వానిలో నిది మొదటిది. దీని కథానవిధానమును పాత్ర చమత్కారమును రసమును అద్భుతములు

కల్యాణి అ 1. ప్రతిరుడు అ2

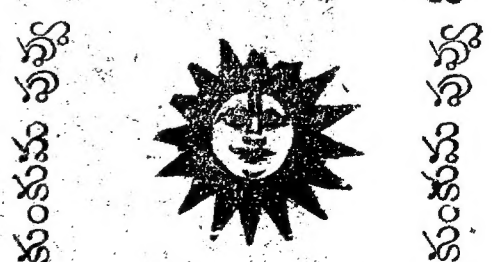
ధైర్య కవచము

మనుజునకు గల పాపము గుణములలో ధైర్యము ప్రధానము. ధైర్యమనగా ఆపదలయందు మనస్సు చలించుటకుండుట. మనుజుడు భరింపదగిన యన్ని కవచములును అత్రు శత్రుములచే భేదింపదగినవి. ఈ ధైర్య మనెడి కవచమో యత్రు శత్రుములకు ఆభేద్యము. ఈ ధైర్యమును ప్రతిపాదించుటకై "అన్యత్రభిష్కాత్ గాంగేయాత్ అన్యత్రచ మానా మతః" అనెడి జితేంద్రియుడైన భిష్మునియొక్క చరిత్రము నతి సులభశైలిని తెలిపియున్నది. వెల 8 అణాలు.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అండ్ కో,

ఆనందముద్రాలయము, మద్రాసు

కుంకుమ పువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు మావర్ణదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును గమనింపుడు. కరస్పాక్ డెన్సు మొదలగునవి ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్ నారాయణ అండు కంపెనీ, (53) 21. హమ్మంపేటి, బొంబాయి.

మీ బాయిలర్లు

విశేషకాలము పనిచేయవలెనన్న "ఇంగ్లీషు బాయిలరు కామ్రాజిషక్"ను నుకయోగించవలయును దాని నుపయోగించిన బాయిలర్లు త్రుప్పుపట్టి పోక్కులు పోక్కులుగా లేచి చెడిపోకుండుటయే గాక షెల్ షిట్టుకు చక్కని మెరుగు విచ్చుచు; ఆవముచున్న గొట్టములనున్న త్రుప్పు పట్టకుండగను శుభ్రముగాను చుండును. ఈ కామ్రాజిషక్ యుపయోగించినచో సంవత్సరముల తరబడి బాయిలరు చెడిపోకుండు ఎప్పుటి కిప్పుడు క్రొత్తవానివలె నుండును.

దానియొక్క యుపయోగమును గురించియు సలహాను గురించియు అసలు యెండులకే వ్రాయవలయును.

5 గాలనులుగల రము 1-కి రు 25-0-0

ది రిలయన్సు పాండ్రి అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు,

తపాలపెట్టె నెం 55కి రు.

మదరాసు

(వై కామ్రాజిషక్ గోరునప్పుడు ఈ పత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము)

బాధాపడితులకు వరము: ఐనోడిక్ సహితమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోపధిసారసవరిల్లా

ఆపకభూభ్రష్ట రక్తమువలన జనించుజాడ్యములకు కిరీటమువంటి మందు. మరుపులను, మచ్చలను గండమాలును పుండను, ప్రాణిసోపకములను అన్ని విధములవల గలుగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన రక్తశుభ్రకారిణి (82)

నవాషధిసాగ్నపరిల్లా గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యవచ్చినను అన్ని విధములైన దోషములను పోగొట్టును. శరీరమునందలి పాదరసదోషములను, మలబద్ధకమును కారెసంబంధమును నొప్పులను పోగొట్టి రక్తమును పుభ్రపరచును. శరీరాలోగ్యమును గలుగ జేయును. 16 రోజులవరకు మందుకు 4 డెన్సుల బుడ్డిలలో అమృతమును ప్రాప్తింతురు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫనసవాడి. నెం 2 బొంబాయి.

Proprietor P. D. SAVANT. Fanaswadi No. 144. No 2. BOMBAY.

తేలుమందు వెలసీసా ౧ -కి 0-8-0.

ప్రతియుంటు నుండిదగినది.

తేలుకాటువలన అపాయములేదు గాని విశేష బాధగలదు. తేలుకాటు విషము నెత్తుకుటో ప్రవేశించదు. బాధనరములవెంట. వెళ్లనరముదగ్గర నుండి లాగుట ప్రారంభించును. స్పృహ చోటును మొత్తగునటులుచేసిన బాధతగ్గును.

గోరోజనము తులం ౧కి ౨-౦-౦ అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి, అండ్ మద్రాసు

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము

చూచి డబ్బితో నహా సీసా 1-కి వెల 0-8-0

తలనొప్పులమాన్పును వాయువుపోట్ల పోగొట్టును పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును. పోట్లపోగొట్టును వనమూలికలచే హిందూ దేశ మందు తయారుచేయబడు మంచిమందు.

సువాసన గలిగి యుండును.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, శ్రీరంగేశ్వ, బొంబాయి } 7, తంబుసెట్టి వీధి, మద్రాసు.